

TARTU ÜLIKOO L
FILOSOOFIATEADUSKOND
EESTI JA SOOME-UGRI KEELETEADUSE OSAKOND
Uurali keelte õppetool

Hagani Gayıblı

VERBISTRUKTURAALSEID VÖRDLUSI
EESTI JA TÜRGI KEELES

Magistritöö

Juhendaja professor Ago Künnap

TARTU 2005

SISUKORD

Sissejuhatus	1
1. Uurali-türgi keelevõrdluse ajaloost	3
1.2. Eesti keel	5
1.3. Türgi keel	7
1.3.1. Tähestik tänapäeva türgi keeles	11
1.3.2. Türgi keele iseloomustus tegusõna näitel	12
1.3.2.1. Pöörsõna tunnusmorfeemid	13
1.3.2.2. Sihilised ja sihitud tegusõnad	15
1.3.2.3. Tegumood	16
1.3.2.3.1. Isikuline tegumood	16
1.3.2.3.2. Umbisikuline tegumood	17
1.3.2.3.3. Aluseta passiivlauseid	17
1.3.2.4. Enesekohased, vastastikused ja kausatiivsed verbid	18
1.3.2.4.1. Enesekohased tegusõnad	18
1.3.2.4.2. Vastastikused tegusõnad	19
1.3.2.4.3. Kausatiivsed tegusõnad	20
1.3.2.4.4. Kausatiiv ja faktitiiv	23
2. Eesti-türgi vestmik	24
2.1. Mõned vajalikud väljendid	25
2.1.1. Keeleoskus	25
2.1.2. Omadused	26
2.1.3. Hulk	26
2.1.4. Arvud	27
2.2. Tutvumine	27
2.2.1. Hüvastijätt	29
2.2.2. Soovid ja õnnitlused	29
2.2.3. Perekonnaelu	30
2.2.4. Sugulased	30
2.3. Soov, palve, tänu	31
2.4. Aeg	32
2.4.1. Kellaeg ja kuupäevad	32
2.4.2. Aastaajad	33
2.4.3. Kuud	33
2.4.4. Nädalapäevad	33
2.4.5. Muud ajamäärused	33
2.4.6. Hommikul	34
2.4.7. Öhtul	34
2.5. Ilmast	34
2.6. Põhiväljendid	35
2.7. Küsimused	36
2.8. Kask	37
2.9. Märkused, hoiatused	37
2.10. Reisimine	37

2.10.1. Rongiga	37
2.10.2. Autoga	39
2.10.3. Lennukiga	40
2.10.4. Piiril	40
2.11. Vajalikud andmed	41
2.12. Hotellis, pansionaadis	41
2.13. Linnas	44
2.13.1. Teeküsimine	44
2.13.2. Politseijaoskonnas	44
2.13.3. Post, telefon	45
2.13.4. Pank ja raha	46
2.13.5. Restoranis	46
2.13.6. Poes	47
2.14. Tutvumiskäik	49
2.15. Liiklusvahendid	51
2.16. Arstiabi	51
2.16.1. Kehaosad	53
2.17. Teenindus	53
3. Eesti – türgi terminoloogia sõnastik	55
4. Eesti – türgi väike sõnastik	70
4.1. Nimisõnad	71
4.2. Arvsõnad	74
4.3. Omadussõnad	74
4.4. Asesõnad	75
4.5. Tegusõnad	75
4.6. Määrsõnad ja kaassõnad	77
4.7. Sidesõnad	77
4.8. Hüüdsõnad	77
5. Türkçe – Estonca Küçük Klavuz	78
5.1. İsimler	79
5.2. Sayılar	82
5.3. Sıfatlar	82
5.4. Zamirler	83
5.5. Fiiller	83
5.6. Zarflar ve Edatlar	85
5.7. Bağlaçlar	85
5.8. Ünlemler	85
6. Kokkuvõte	86
7. Kirjandus	88
8. Summary	90
9. Lühendid	92

Sissejuhatus

Vastavalt uurali ja turgi keelkonda kuuluvaid eesti ja turgi keelt on omavahel võrreldud vähe. Esimesed uurali-altai võrdlusteemalised tööd pärinevad 19. sajandist akadeemik Ferdinand Johann Wiedemanni sulest. Paraku pole sama uurimissuunda teaduslikul tasandil jätkatud. Küll on uuritud eraldi nii uurali kui turgi keeli.

Mõneks aastaks taaselustus konkreetset turgi keele uurimine 20. sajandi 50-ndate aastate teisel poolel ja 60-ndate aastate alguses, mil Pent Nurmekund luges Tartu Ülikoolis turgi keele huvilistele loenguid. Kahjuks piirdusid ka Nurmekundi katsetused praktiliste algteadmiste andmisega. Pärast Nurmekundi on Tartu Ülikoolis turgi keeled oma teaduslikesse töödesse kaasanud professor Ott Kurs. Algselt keskendus ta oma uurimustöodes krimmitatarlastele, hiljem aga läks üle turgi keelele. 1998. aastal loodi Tartu Ülikooli turgi keele kabinet, mille üllitiseks ilmunud raamatuga “Turgi maailma kohanimed” võimaldab Ott Kurs eesti lugejal tutvuda tänapäeva Aadria merest kuni Hiina müürini ulatavas piirkonnas ajalooliselt välja kujunenud ning praegu kasutatavate turgi päritolu kohanimedega. Raamatu jätkuks oli “Eesti-türgi, türgi-eesti turisticõnastik”.

Turistisõnastiku loomulikuks jätkuks oligi käesoleva magistr töö juurde kuuluv autori koostatud vestmik, mida koostades ilmsid lisaks eesti ja turgi keele vahelistele leksikaalsetele sarnasustele ka grammatiliselt ühised jooned. Seda teemat on antud töös püütud edasi arendada turgi ja eesti keele verbivõrdluse kaudu. Võrdlus jääb antud töös tutvustavaks ning piirdub pigem turgi keele verbikirjeldusega. Põhirõhk on siiski pandud vestmikule.

Teisalt tekitasid vajaduse vestmiku järele üha enam tihenevad ennekõike turismialased kontaktid Eesti ja Türgi vahel. Samuti tuleb tõdeda, et tegu on tõenäoliselt tulevaste Euroopa Liidu keeltega.

Käesolev töö jaguneb nelja ossa. Esimeses, teoreetilises osas antakse ülevaade uurali-altai keelevõrdluse ja -suguluse ajaloost, samuti eesti ja turgi keele üldisloomustus ning nende kahe keele omavaheline seos. Edasi on kirjeldatud konkreetsemalt turgi keele verbi ning toodud paralleele eesti keelega. Kesksiks sai valitud verb, kuna verbi näitel

saab lahti mõtestada altai keeli iseloomustavad tunnused nagu vokaalharmoonia ja aglutinatsioon. Samas on eesti ja türgi verbimoodustus piisavalt erinev, et lisaks ühisjoontele välja tuua ka põhilised erinevused. Verbikirjeldus pole antud töös ammendav, sellest on osa kategooriaid, nt ajakategooria, välja jäetud. Seda põhjusel, et aeg on türgi keele üks keerulisemaid grammatilisi kategooriaid ning selle kaasamine oleks antud töö raames liialt detailne.

Teise osa moodustab eesti-türgi vestmik, mis põhineb tüüpilisematel igapäevasisituatsioonidel, nagu tutvumine, põhiväljendid, tee küsimine, reisimine jms.

Kolmas osa annab ülevaate põhilistest keeleterminitest nii eesti kui türgi keeles. Kuna eesti ja türgi keeleterminid ei kattu täies ulatuses, osal keelenähtustel eesti keeles vaste puudub ning osa on mitmetitõlgendatavad, on juba antud töö seisukohalt oluline vasted paika panna.

Neljas osa, väike sõnastik annab ülevaate enimkasutatavatest sõnadest sõnaliigiti. Kuna töö teoreetilises osas on tõlgitud üksnes näitelaused ning väljendid ja üksiksõnad on tõlkimata jäetud, annab väike sõnastik tööga tutvujale võimaluse kasutatud üksiksõnu mõista, samuti võimaluse vestmiku väljendites esinevate üksiksõnade tõlkimiseks.

Uurali-turgi keelevõrdluse ajaloost

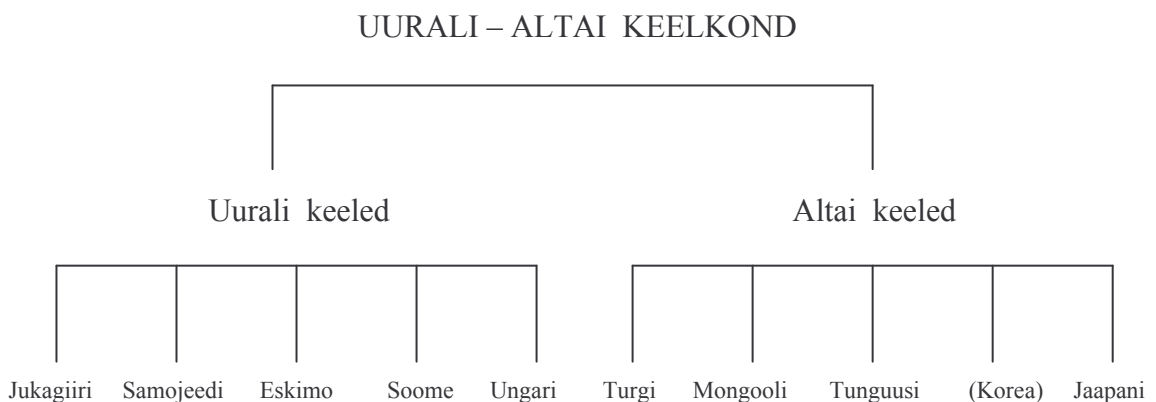
19. sajandil, mil soomlastel ja eestlastel hakkasid tekkima rahvuseluse alged, tekkis neil ka vajadus sarnaselt enda allutajatele, sakslastele ja rootslastele, oma juured üles leida. Selleks ajaks oli leitud palju ühisjooni uurali keele ja valdavalt Aasias kõnelevate altai – turgi, mongoli ja tunguusi – keelte vahel.

Altai keelkonna murdeid rääkivad hõimud kujunesid kauges minevikus Euraasia sisealadel. Nende läänenaabreiks olid arvatavasti uurali, hilisemad samojeedi ja soomeugri hõimud (Kurs 1998: 17).

Uurali ja altai keelte soomlasest uurija Matias Aleksanteri Castrén uskus, et keelesugulus tähendab ka vastavate keelte kõnelejate füüsilist sugulust. Ühes kirjas Soome ühiskonnategelasele Johan Wilhelm Snelmanile 1844. aastast ütleb Castrén, et ta on püüdnud näidata, et soome rahvas ei seisa lahus maailmast ja maailma ajaloost, vaid on suguluses vähemalt ühe kuuendikuga inimkonnast. Selle suguluse pärast pidid kõik uuralikeelsed rahvad lausa Aasia südamest pärit olema ning teaduse tolleaegne ja mõneti veel hilisemgi tase lubas sellesse ka uskuda. (Künnap 2002)

Hiljem ongi traditsiooniliselt osutatud uurali keelte tunduvale lähedusele altai keeltega. Paljud keeleteadlased on nimelt üksmeelsed uurali ja altai keelkondade ürgses suguluses. Eriti märgatav on sarnasus vormiõpetuses (mõned käändelõpud, pöördelõpud, possessiivsufiksud), lauseõpetuses (sihitis, ühildumine) ja mõnes häälikunähtuses (vokaalharmonia) (Roos 1992: 88).

Uurali-altai keelkonna skeem on tänapäeval alljärgnev (joonis 1) (EL 1992: 4).

Joonis 1. Uurali-altai keelkond

Mõeldavalt on uurali ja altai keelte sarnasus pärit juba inimese Aafrikast Euraasiasse rändamise aegadest, mitte hilisematest kontaktidest Euroopa ja Aasia vahel. (Künnap 2001)

Lisaks keelte tänapäevasele geograafilisele paiknemisele peab arvestama sellega, et kui inimesed rändasid Aafrikast välja eri keeli kõneldes, võisid altai tüüpi keelte kõnelejad lisaks Aasiale liikuda ka Euroopasse ning soome-ugri tüüpi keelte kõnelejad lisaks Euroopale ka Aasiasse. Keelte omavahelise sarnastumise käigus Euroopas ühelt poolt ja Aasias teiselt poolt andsid altai tüüpi keeled kohapeal oma värvingu soome-ugri tüüpi keeltele ja vastupidi. Kahe maailmaosa vahelisi kontakte polnudki vaja, keeltevahelised kontaktid võisid toimida eraldi Euroopas ja Aasias. Kuna rassid kujunesid lõplikult välja erinevate keskkonnatingimuste mõjul, oli tulemuseks see, et erinevad rassid, antud juhul europiidne ja mongoliidne, kõnelesid lõpuks omavahel ehituslikult sarnaseid keeli. Antud oletuse eelduseks on see, et keeled on vanemad kui rassid. (Künnap 2001)

Populatsioonigeneetikud on kindlaks teinud mitmeid uuralikeelse elanikkonna geenitiiki puudutavaid olulisi seiku. Nimelt on kogu soomeugrikeelne elanikkond Euroopas olnud algselt europiidne. Ainult hiline, 1600 aasta eest alanud altaikeelse elanikkonna sisseränne kagust, Euraasia stepivööndist praegusele Kesk-Venemaale Volga kanti on levitanud soomeugrilaste asuala keskosas ulatuslikumalt mongoliidsust. Geneetilise ja keelelise segunemise tulemusena kohaliku soomeugrikeelse elanikkonnaga moodustusid tšuvašid, tatarlased ja baškiirid, kes elavad ja kõnelevad oma soome-ugri substraadiga keeli tänini. (Künnap 2002)

Euroopa soomeugrilased põlvnevad, seda nii emaliinide kui ka isaliinide osas, ülejäänud eurooplastega ühistest europiidsetest geeniliinidest. Nende emaliinides on eesti populatsioonigeneetiku Richard Villemsi järgi mongoliidsus esindatud vaid järgmises ulatuses: eestlased 0,2%, soomlased, ungarlased ja mordvalased 2%, saamid ja sürjakomid 5%, karjalased ja marid 7%, permikomid 17%, udmurdid 31%. Seevastu Aasia poolal Lääne-Siberis esineb uuralikeelsel elanikkonnal mongoliidseid emaliine järgmises ulatuses: soomeugrikeelsed sürjakomid 12%, handid ja mansid 31% ning samojeedikeelsed neenetsid 53%, nganassaanid 82%, selkupid 36%. Esitatud arvudest

nähtub, et uuralikeelsetest rahvastest on kõige mongoliidsemad samojeedid ja obiugrid. (Künnap 2002)

Geneetikaandmed näitavad niisiis, et obiugrid ja samojeedid on pidanud algselt kõnelema mingit muud kui soome-ugri tüüpi keelt. Seega pidid samojeedid läbi tegema keelevahetuse ja siirduma soome-ugri tüüpi keelele või vähemalt vastu võtma soome-ugri tüüpi tugevaid keelelisi mõjutusi. Samojeedi keelte erandlikud ühisjooned eelkõige läänemeresoome keeltega, mis puuduvad peamiselt mari ja permi keeltes, kõnelevad sellest, et uueks keeleks või peamiseks mõjuallikaks oli läänemeresoome tüüpi keel. Viimase oletuse kasuks räägib samojeedi ja läänemeresoome keeleala varasem ja ka nüüdne ulatumine teineteise naabruses Kirde-Euroopas. Kusjuures põhjasamojeedi keeled (neenetsi, enetsi ja nganassaani) ilmutavad tunduvalt suuremat sarnasust läänemeresoome-saami keeltega kui lõunasamojeedi keeled (selkupi, väljasurnud kamassi ja matori). Samas on lõunasamojeedi keeled ilmselt tunduvalt altaipärasemad kui põhjasamojeedi keeled, kusjuures on mõeldav altai naaberkeelte suhteliselt hiline mõju lõunasamojeedi keeltele. (Künnap 2002)

Uurali-altai keelte geneoloogilise ühispäritolu hüpotees sündis 19. sajandil maailma keelte komparatiivuuringute käigus (Tšaikovskaja 1998: 1035). Sellest on kirjutanud mitmed teadlased, nt Mikko Korhonen, Bo Wickman, Anton Boller. Samuti on sellesisulisi töid ilmunud eesti keeles, nt Ferdinand Johann Wiedemanni arutlus soome-ugri rahvaste varasemast asupaigast ja nende keelelisest sugulusest "keskkõrgaasia" rahvastega. Soomes avaldas Herman Kellgren 1847 "uurali-altai keeletüve" põhjenduskatse.

Eesti keel

Eesti keel kuulub soome-ugri keelte rühma, mis koos samojeedi keeltega moodustab uurali keelte rühma. Tänapäeval kõneldavatest keeltest on eesti keel kõige lähedasem teistele läänemeresoome rühma keeltele.

Eestis kõneldav eesti keel – nagu teisedki läänemeresoome keeled – võttis tema naabruses jõudnud indoeuroopa keeltelt aastatuhandete jooksul vastu hulgaliselt

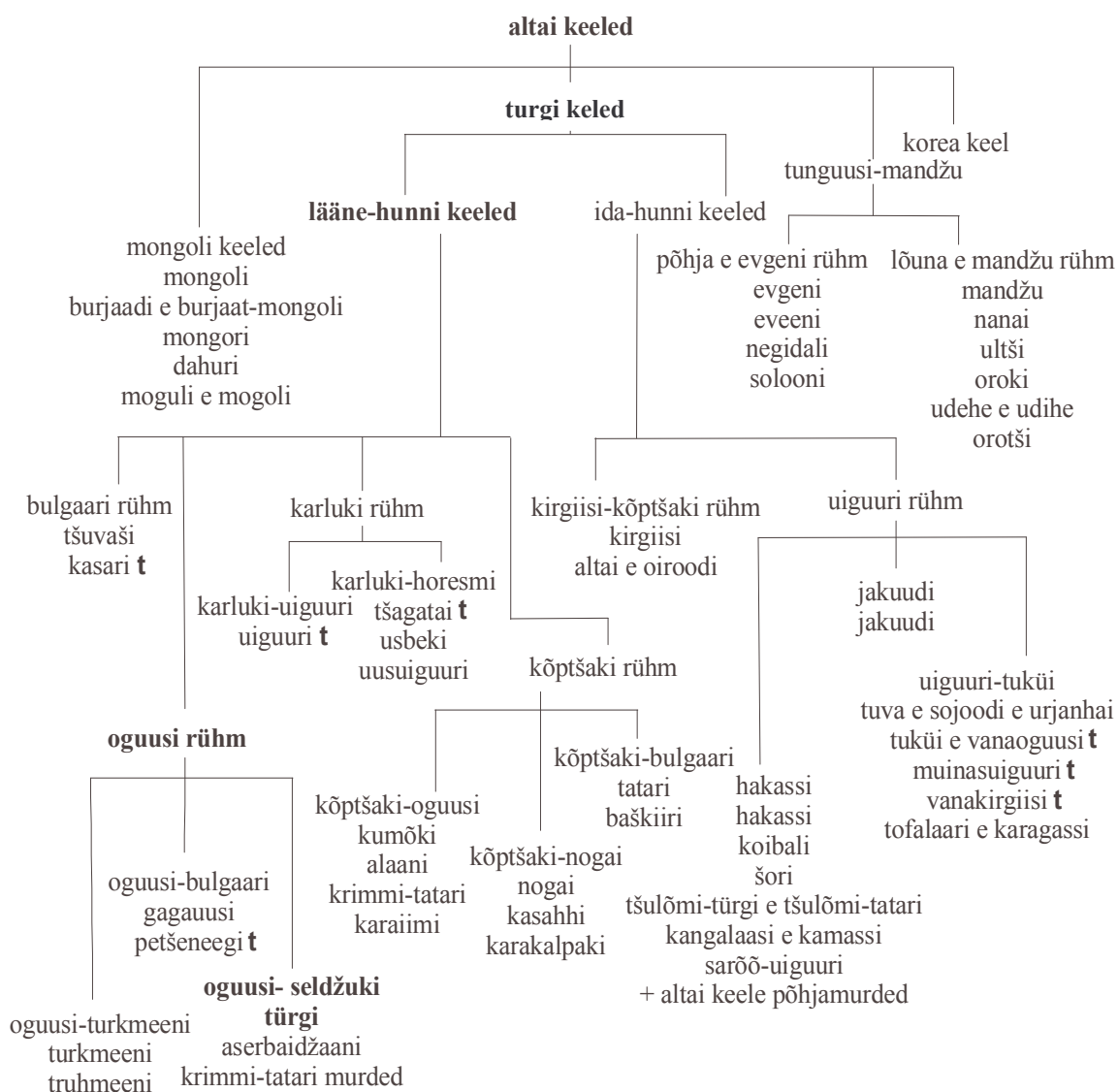
mõjustusi. Seejuures on neid mõjustusi kõige rohkem tulnud germaani, balti ja slaavi keeltest. Enim puudutab see sõnavara: umbes 30% eesti sõnatüvedest on saadud germaani keeltest, 3% balti keeltest ja 7% slaavi keeltest (Künnap 2002). Eesti kirjakeele kujunemisel XII-XIV sajandil maamurde (põhjaeesti) ja Ugala murde (lõunaeesti) lähenemise tulemusel oli oluline roll peamiselt balti ja germaani keelte mõjutustel. Indoeuroopa keelte mõju on jätkunud hiljemgi nii häälikulise koosseisu, vormi- kui ka lausemoodustuse tasandil (EKK: 5-6).

Kõigil loetletud juhtudel on tegemist pealeladestuse ehk superstraadiga. On ka oletatud, et eesti keeles leidub jäänuk- ehk substraatsõnu tundmatust mitteindoeuroopa keelest või keeltest, nt sõnad *kõrb*, *neem*, *oja*, *saar* jt, enamasti vastetega teistes läänemeresoome keeltes. Neil sõnadel puuduvad soome-ugri etümoloogiad, st häälikulised vasted teistes soome-ugri keeltes peale läänemeresoome keelte. Selle põhjal järeldatakse, et nad peavad pärinema tundmatust keelest, mida kõneldi Läänemere ümbruses enne soomeugrikeeelsete elanike siia saabumist. Kui loobuda traditsioonilisest eksiseletusest kõigi soome-ugri keelte põlvnemisest idapoolses algkodus kunagi kõneldud algkeelest ja ekslikust keelepuumudelid ning näha selle asemel soome-ugri keelte kujunemist rohkem või vähem erinevate keelte omavahelise sarnastumise teel, võivad *kõrb*, *neem*, *oja*, *saar* jt olla lihtsalt sarnastumisprotsessi objektideks olnud keelte omad sõnad. Teisisõnu *kõrb*, *neem*, *oja*, *saar* jt ongi ehk just need igipõlised eesti keele omad sõnad, mida sarnastumisprotsess teiste tulevaste soome-ugri keeltega pole minema pühkinud. (Künnap 2002)

Uurali keeled on tuntud oma keeruka käändesüsteemi poolest (15 käänat soome, 14 eesti ja 17 ungari keeles). Käänded väljendavad neis keeltes ruumisuhteid ning teenivad ka grammatilisi funktsioone, näiteks väljendavad otse- ja kaudsihitist. Türgi keele kuue käändega võrreldes tundub see äärmiselt keerukas, kuid muutelõpud on üldiselt reeglipärased ning enamasti ettearvatavad. Teine uurali keelte tüpoloogiline joon, mis esineb ka turgi keeltes, kuid puudub eesti keeles, on vokaalharmoonia (Keelte atlas 2000: 46).

Türgi keel

Türgi keeled moodustavad ühe suurema ning levinuma altai keelkonna. Türgi keeled jagunevad kõigepealt lääne-hunni ja ida-hunni keelteks. Need omakorda jagunevad mitmeks rühmaks ja alarühmaks (Ariste 1972: 39). Türgi keel kuulub altai keelkonna lääne-hunni keelte oguusi-seldžuki alarühma (joonis 2).

Joonis 2. Altai keeled

Iidsed turgi hõimud kasutasid omapärast graafikat juba 6. sajandil Göktürgi impeeriumi ajal – arheoloogiliste andmete järgi on nii vanad kõige varasemad kirjalikud leiud Mongoolias ja Siberis Orhoni ja Jenissei jõgikonnas püstitatud kiri- ja hauakividel (Turan 1979: 294-301). Need avastas ja avaldas 1730. aastal Rootsi ohvitser Philipp Johann von Strahlenberg, kes oli sattunud Poltaava lahingus Vene sõjavangi. (Tšaikovskaja 1998: 1028)

Mõningate allikate kohaselt ilmusid türklased Väike-Aiasse alles 11. sajandil. Seldžukid oгуuside kınıki [kõnõk] hõimust allutasid 11. saj algul oma võimule kogu Kesk- ja Lähis-Ida ning tungisid Bütsansi Väike-Aasia aladele. Seega võib nüüdistürgi keele eelkäijaks pidada seldžuki keelt. Pärast Seldžuki riigi lagunemist 13. saj valitsesid Anatooliat osmanid oгуuside kayı [kajõ] hõimust.

Maailmaajaloo areenile astunud Väike-Aasia loodeosas asuvast väiksest vürstiriigist sai üheainsa sajandi jooksul maailma võimsaim impeerium, mis hõlmas alasid Viinist kuni Adenini ja Bagdadist Alžeeriani. Kõige varasemad vanaosmani kirjakeele mälestised on pärit 13. sajandist. (Tšaikovskaja 1998: 1029)

Termini “osmani keel” võtsid kasutusele Kontributsiooni Ajastu (1839-1876) haritlased. Varem nimetati kõiki türgi keele dialekte “Lisan-i Türki”. 19. sajandil kasvava türklususe vastu hakkasid Kontributsiooni haritlased seisma “Millet-i Osmaniye” (osmani rahvus ehk osmanid) mõttega ja arendasid seda. Seetõttu nimetati Ottomani Impeeriumi territooriumil kõneldavat keelt osmani keeleks.

Türklased on pika ajaloo jooksul kokku puutunud paljude erinevate kultuuridega ja seepärast on kasutusel olnud ka erinevad tähestikud: alates 5. sajandist kuni 20. sajandini on turgi keeltes kasutusel olnud göktürgi, uiguuri, sogdi, hiina, tiibeti, nastur-i süriaani, mani, brahmi, petšeneegi, kumaani, kreeka, heebrea, kirillitsa, araabia ja ladina tähestikud. Nende tähestike seast kasutati kõige kauem (11. saj-20. saj) araabia tähestikku (Ottoman 2004).

Osmani keel on 13.-20. sajandil üle elanud kolm kirjakeele arenguperioodi: vanaosmani keel 13.-15. saj, keskosmani keel 16.-19. saj ja uusosmani keel 19.-20. saj alguseni.

1. Vanaosmani keel (Vana-Anatoolia türki keel)

Suurem osa türki rahvastest kasutas 10. sajandini uiguuri tähestikku. Islamiusu vastuvõtmisel hakati araabia kultuuri mõjul kasutama araabia tähestikku. Alates 15. saj Istanbulis alguse saanud õukonnaelu jaoks olid araabia ja pärsia kunst väga tähtsad ja eelistatumad. Paralleelselt türki keelega olid eelkõige haritlaste ja kõrgemate riigiametnike, kuid ennekõike kirjanike hulgas kasutusel ka araabia ja pärsia keel.

2. Keskosmani keel (klassikaline osmani keel)

Alates 16. saj hakkasid araabia ja pärsia keel lisaks türki kõnekeelele mõjutama ka keeleteadust, kõigepealt grammatikat (nt nimisõna genitiivi moodustamismallid) ning hiljem ka sõnavara, eriti verbe. Ka liitsõnamoodustuses lähtuti võõrapärastest juurtest. Lihtlausete asemel kasutati sidesõnadega liitlauseid, mis olid täis võõrliiteid.

3. Uusosmani keel

19. sajandil hakati Ottomani Impeeriumis rajama kirjastusi, mis hakkasid välja andma läänelikumaid ajalehti ja ajakirju, mis omakorda mõjutas osmani kirjakeelt. Esmakordselt hakati kasutama kirjavahemärke. Kirjanikud hakkasid lääne eeskujul kirjutama romaane ja jutustusi. Klassikalise osmani kirjakeele rafineeritus, põlisrahva keelest võõrdumine mõisteti hukka (vägagi kunstlikus segakeeles kirjutatud teosed olid arusaadavad üksnes kõrgematele kihtidele, jäädes lihtrahvale mõistmatuks) ja alustati laiaulatuslikku keelepuhastust. (Tšaikovskaja 1998: 1028)

Sel ajal ilmusid türki keele grammatika seletavad väljaanded ja sõnastikud. Teisalt võeti vastu uued läänelikud mõtted, kuid nende kirjeldamiseks polnud türki keeles piisavalt sõnavara. Seetõttu pöörduti uuesti araabia ja pärsia keele poole ning tuletati nende keelte tüvede baasil uusi sõnu. See kiirenes veelgi pärast 1928. a. ladina tähestiku omaksvõtmist. (Ottoman 2004)

20. sajandi alguses hakati keele puhastamise ja säilitamisega teadlikult tegelema. Keel suudeti araabiapärastest sõnadest puhastada ning need oma keelega eelkõige tänu vokaalharmooniale kohandada. Võõrsõnadest vabanemine ja nende asendamine päristürki sõnade ja lausekonstruktsioonidega tähistas uut kirjakeelt (Tšaikovskaja 1998: 1028). Samal ajal tekkis uus surve lääne poolt, ennekõike prantsuse keelest.

Osmani islami impeeriumi lagunemisel loobuti ka araabia kirjast, kuis sesda pigem pragmaatilistel kui poliitilistel põhjustel. Nimelt oli osutunud ületamatuks araabia

kirjasüsteemi ja türgi keele foneetilise struktuuri sügav vastuolu; sellele ei suudetud lahendust leida mitme sajandi kestel. (Tšaikovskaja 1998: 1026)

1928. aasta keelereformi käigus lähendati kirjakeelt rahvakeelele. Ladina tähestik oli euroopaliku suuna sümboliks.

1998. a. statistika kohaselt on türgi keeles umbes 14 392 laensõna (TDK 2003).

Keeled	sõnade arv
araabia	6455
prantsuse	4702
pärsia	1361
itaalia	621
inglise	470
kreeka	382
saksa	99
ladina	91
osmani türgi	43
hispaania	38
vene	37

slaavi	21
ungari	18
armeenia	16
mongoli	15
bulgaaria	8
heebrea	8
portugali	3
jaapan	2
makedoonia	1
norra	1
Kokku	14.392

Tabel 2. Laensõnad türgi keeles

Tähestik tänapäeva türki keeles

Türki keeles on 29 tähte, nendest 8 vokaali ja 21 konsonanti. Kirjaviis on fonoloogiline: ühele foneemile vastab üks grafeem, st loetakse nii nagu on kirjutatud.

A a (a)	I ı (õ)	R r (re)
B b (be)	İ i (i)	S s (se)
C c (ce)	J j (je)	Ş ş (şe)
Ç ç (çe)	K k (ke)	T t (te)
D d (de)	L l (le)	U u (u)
E e (e)	M m (me)	Ü ü (ü)
F f (fe)	N n (ne)	V v (ve)
G g (ge)	O o (o)	Y y (ye)
Ğ ğ (yumuşak ge)	Ö ö (ö)	Z z (ze)
H h (he)	P p (pe)	

All on toodud eesti keele tähtedest erineva hääldusega tähed.

c [dž] – ing *Georg* [Corc]

ç [tš] – (ing **ch**, vn **ч**) *çay* [tšai]; [чай] (tee)

ğ (pehme g) – kui sellele konsonandile eelnevad tagavokaalid (a, ı, o, u), siis **ğ** hääldatakse kurgus ja hääldus on sarnane saksa **r**-ga, nt *warum* või eelnev vokaal on pikendatud nagu nt *bağlamak* [*baalamak*] (kinni siduma). Kui aga sellele konsonandile eelnevad eesvokaalid (e, i, ö, ü), siis hääldatakse **ğ** nagu eesti keele **j**, nt *değişmek* [*dejişmek*] (muutma)

ı [õ] – *ısıtmak* [*õsõtmak*] (soojendama); eesti keele suur täht **I** hääldatakse türki keeles **õ**-na *Irak* [*õrak*] (Iraak), aga türki keele **i** hääldub eesti keele **i**-na; kuid kirjapildis on suur täht täpiga **İ** *İstanbul* [*Istanbul*]. Samas türki ortograafia reegli järgi tuleb võõrnimesid kirjutada ilma täpita nt *Ibsen, Indiana, Innsbruck* (IMLA 1996: 5).

- j [ž] – (pr **j** või vn **ж**) *jandarma*
- ş [š] – (sks **sch**, vn **ш**) *şaşamak* [šašmak] (imestama)
- y [j] – *yaşamak* [jašamak] (elama)
- z – alati heliline (sks **s**, vn **з**) *zaman* (aeg)

Türgi keel on nagu teisedki Altai keeled, mida iseloomustab rikkalik sufiksitate kasutamine, st keel, kus sõnu moodustatakse käände- või pöördelõppude abil. Mitmust väljendaval sufiksil on ainult kaks lõppu: **-lar; -ler** vastavalt sellele, kas sõna tüves on ees- või tagavokaal. Ka ei kasutata arvsõna järel nimisõna mitmuses, nt mitte **üç ağaç+lar** vaid **üç ağaç** (kolm puud).

Türgi keeles ei ole sõnadel sugu nagu on see araabia, saksa või vene keeles. Türki keeles puuduvad diftongid ja ei esine pikki vokaale, kuid pärsia ja araabia keelest laenatud sõnades võivad olla pikad vokaalid nt *saat* (kell).

Rõhk on üldjuhul sõna viimasel silbil. Esimesel silbil on rõhk ainult pöördumiste, geograafiliste nimede ja Euroopa keeltest laenatud sõnade (*banka, posta*) puhul. Lugemise hõlbustamiseks kasutatakse nimedes käändelõppude väljatoomiseks ülakoma: *Tartu 'ya* (Tartusse), *Urmas 'tan* (Urmaselt).

Türgi keele iseloomustus tegusõna näitel

Altai keelkonda iseloomustavad SOV-tüüpi lause pealiikmete järjestus, sõnade moodustamine üksikosiste liitmise (aglutinatsiooni) teel ja vokaalharmoonia. Viimast kaht joont jagavad nad ka uurali keeltega, mis viitabki kahe keelkonna vahelistele kauastele kontaktidele ja kaugele geneetilisele sugulusele.

Kõige paremini on vokaalharmoonia, aglutinatsioon ja SOV-lauseehitus türki keeles jälgitavad tegusõnade moodustamise põhjal. Eesti keeles on vokaalharmoonia säilinud üksnes murretes, kirjakeeles see puudub ning lauseehitustüübilt on -liikmete järjestus SVO.

Tegusõnad on tüüpjuhul pöördes, ajas, kõneviisis, tegumoes ja kõneliigis muutuvad sõnad, mis väljendavad tegevust ja esinevad lauses öeldisena.

Tähenduslikult jagunevad tegusõnad mitmesse rühma, väljendades (Hengirmen 2002: 201):

- kestvate tegevust, nt *okumak, yemek, içmek, bulaşık yıkamak, duş almak*;
- muutumist, nt *büyümek, küçülmek, yaşlanmak, gevşemek, güzelleşmek*;
- liikumist, nt *gelmek, gitmek, koşmak, atlamak*;
- seisundit, nt *bulunmak, durmak, korkmak, oturmak, uyumak*.

Türgi keeles on suurem osa verbe omasõnad, vaid üksikud on laentüvelised, nt *mektuplaşmak, selâmlaşmak*. Kuna türgi keeles on võimalik nimisõnast tuletada verbe, on paljud araabia ja pärsia päritolu laensõnad tänu tuletusliidetele türgi keelega kohandunud.

Nii eesti kui türgi keeles on tegusõnad suhteliselt kindlapiiriline sõnaliik. Ühelgi tegusõnal tervikuna ei ole teiste sõnaliikide tunnuseid. Kuid osa vorme, nimelt käändelised vormid, on kõigi tegusõnade korral sõnaliigiliselt ambivalentsed. Kesksõnad kuuluvadki pigem omadussõnade hulka ja neid käsitletakse verbivormina peamiselt traditsiooni tõttu, nt

Oynayan (hangi?) çocuk. (Mängiv (missugune?) laps)

Pöördsõna tunnusmorfeemid

Türgi keeles on pöördsõnade algvormiks tüvekuju, mis esineb $mA^{\circ}k$ -infinitiivi tunnuse ees, eesti keeles vastab sellele ma-tegevusnimi:

tüvi- + -infinitiivi tunnus

sev-+-mek (armasta-+-ma)

ağla-+-mak (nut-+-ma)

Türgi keeles eristatakse (verbi) juurt (trg *kök*) ja tüve (trg *gövde*). Esimene neist on nn puhas tüvekuju, nt *gel-*, *bul-*, *sev-*, teisele on liitunud mõni tunnusmorfeem, nt *bulun-*, *getir-*, *sevil-*, *sevdir-*, *sevin-*, *sevdir-* jne.

Morfeemid on keelesüsteemi väikseimad tähenduslikud osad, mis jagunevad vastavalt tähendustele, mida nad kannavad, tüvedeks, liideteks ja tunnusteks (türgi keele vormiõpetuses on käände- ja pöördetunnuseid nimetatud ka lõppudeks (trg *son ek*) selle põhjal, et nad esinevad alati sõnavormi lõpus).

Ka eesti keele sõnatuletuses lähtutakse tähenduslikust aspektist: põhitähendust kannab samuti juurmorfeem e sidumata morfeem, millel on võime iseseisvalt sõnana esineda; juurmorfeemile võivad liituda afiksud e seotud morfeemid, mis iseseisva sõnana esineda ei saa (Kasik 2004: 12) , nt *kunst-+-nik* > *kunstnik*.

Türgi keeles võivad osa liiteid muuta tüve tähendust, eesti keele sõnatuletuses sarnast tähenduslikku nihet ei toimu, nt *sevindirilmek*

<i>sev-in-dir-il-mek</i>	(kellegi poolt rõõmustatud olema)
<i>sev-in-dir-mek</i>	(kedagi rõõmustama)
<i>sev-in-mek</i>	(rõõmustama)
<i>sev-mek</i>	(armastama)
<i>sev-</i>	(armasta)

Sõna tüvele saab liita ka erinevaid tunnuseid nii, et tüved jäävad teiste sõnavormide koostises väliselt samasuguseks ning kannavad sama tähendust. Nt tüvi *bul-* säilib samasugusena ka sama sõna teistes vormides, nt *buluşacağız*

<i>bul-uş-acağ-ız</i>	(saame kokku)
<i>bul-uş-acak</i>	(saab kokku)
<i>bul-uş</i>	(saa kokku)
<i>bul-</i>	(saa-)

Eesti keeles väljendatakse sama tähendust, mis türgi keeles tuletusliidete abil, sageli ühend- ja väljendverbidega, nagu ka eelnevas näites. Küll on türgi keeles võimalik moodustada kahest erinevast tüvest koosnevaid liittepusõnu, nt

gelmek+bilmek>*gelebilmek*.

Verbide jaotus sihitisest ja alusest lähtuvalt.

Sihilised ja sihitud tegusõnad

Türgi keeles jagunevad tegusõnad tegevuse ja osaliste suhte järgi esmajärjekorras sihilisteks ehk transitiivseteks (trg *geçişli eylem*) ja sihituteks ehk intransitiivseteks tegusõnadeks (trg *geçişsiz eylem*) (Hengirmen 2002: 203-205). See jaotus lähtub samadest põhimõtetest, mis eesti keeleski.

Sihilised on tegusõnad, mis esinevad tavaliselt koos sihitisega:

Esen mektubu yazdı. (Esen kirjutas kirja).

Sihitis (trg *nesne*) on verbi laiend, mis näitab, kellele või millele on tegevus suunatud (EKG II: 187) ning vastab küsimustele *kimi? (keda?)*, *neyi? (mida?)*, *kim? (kes?)*, *ne? (mis?)*, nt

Turan neyi aldı? → Turan arabayı aldı. (Mille Turan ostis. → Turan ostis auto.)

Selcan kimi seviyor? → Selcan çocuğu seviyor.

(Keda Selcan armastab? → Selcan armastab last.)

Erinevalt türgi keelest võib sihitis eesti keeles olla ka omastavas käändes ning vastata küsimustele *kelle?*, *mille?*. Türgi keeles on samas tähenduslikus positsioonis esinev sihitis nimetavas käändes, nt

Aednik kasvatas suure kõrvitsa (mille? omastav).

Bahçivan büyük kabak (ne? nimetav) yetiştirdi.

Türgi keeles saabki sihitiseks olla üksnes nimisõna(fraas) nominatiivis või akusatiivis, vastavalt sellele, kas sihitis on mingi suvaline või konkreetne ese, eesti keeles siin käändelist vahet ei tehta.

nominatiiv

Turan araba (ne?) kullandı.

Turan kasutas autot (mida?).

akusatiiv

Turan arabayı (neyi?) kullandı.

Turan kasutas seda autot (mida?).

Sihitud on nii eesti kui türgi keeles tegusõnad, mis tavaliselt esinevad ilma sihitiseta, nt

Aytekin gitti. (Aytekin läks.)

Sihituteks tegusõnadeks on tavaliselt seisundi-, liikumis- ja muutumisverbid, nt *gülmek*, *ağlamak*, *uyumak*, *gitmek*, *gelmek*, *dişmek*, *barışmak*.

Çocuklar yemekten sonra uyudular.

(Lapsed magasid pärast sööki.)

Sõltuvalt tähendusest võivad osa verbe olla nii sihilised kui sihitud, nt

(sihitu) *Yolculuk iki gün sürdü.*

(Reis kestis kaks päeva.)

(sihiline) *Çiftçi tarlayı sürdü.*

(Talupoeg kündis põldu.)

Samuti ka eesti keeles, nt *Söödi ja joodi* (sihitu) ning *Arsti ettekirjutusel pidi ta iga päev jooma kolm klaasi piima* (sihiline).

Kausatiivsed tegusõnad, mis väljendavad tegevuse põhjustamist, on alati sihilised, vrd

Çocuk annesine güldü. (Laps naeratas emale.)

Çocuk annesini (kimi?) güldürdü. (Laps pani ema (kelle?) naerma.)

Tegumood

Tegumood on pöördsõna morfoloogiline kategooria, mis näitab tegevussubjekti vahekorda grammatilise subjekti ehk alusega (trg *özne*). Tegumood ei ole ainult öeldisverbi vormis avalduv kategooria, vaid kajastub kogu lause ehituses. Tegumoe kategoorial laiemas mõttes on kaks liiget: aktiiv (trg *etken eylem*) ja passiiv (trg *edilgen eylem*). Lauseid, milles alus märgib tegijat (vm aktiivselt toimivat osalist), nimetatakse aktiivseteks ning lauseid, milles alus märgib olendit, asja või nähtust, kellele või millele tegevus on suunatud või milles teatud sisulistel kaalutlustel alus üldse puudub, passiivseteks. (EKG I: 72-73)

Isikuline tegumood

Isikuline tegumood on tegumoe kategooria markeerimata liige, mille korral tegevussubjekt on tavaliselt väljendatav alusena, seda nii eesti kui türgi keeles, nt

Aytuna yemek yiyor. (Aytuna sööb.)

Ayhan öğretmen olmuş. (Ayhan on saanud õpetajaks.)

Isikulisel tegumoel puudub tunnus.

Umbisikuline tegumood

Umbisikuline tegumood näitab seda, et tegevussubjektiks on keegi elus tegija, nn umbisik, kes jääb alusega väljendamata, nt *Duvar çizildi. (Seinale joonistati.)* Kuna umbisikulise tegumoe korral peab tegevussubjektiks olema elus tegija, ei saa paljusid verbe tavalises kontekstis umbisikulises tegumoes kasutada, nt *yağmak, coşmak* jt (Hengirmen 2002: 206-208).

Umbisikulise tegumoe tunnusel on türki keeles kaks kuju: $-(I^{\circ})l$ ja $-(I^{\circ})n$. Tunnused liituvad otse tüvele. Morfeemivarianti $-(I^{\circ})n$ kasutatakse, kui sõna tüvi lõpeb kas vokaali, *l-i* või *r-ga*, nt

R _v	<i>al-mak</i> → <i>al-ın-mak</i>	<i>Araba alındı.</i> (<i>Osteti auto.</i>)
R _l	<i>bil-mek</i> → <i>bil-in-mek</i>	<i>Soruların hepsi bilindi.</i> (<i>Kõikidele küsimustele osati vastata.</i>)
R _r	<i>gör-mek</i> → <i>gör-ün-mek</i>	<i>Uzaktan araba göründü.</i> (<i>Kaugelt nähti autot.</i>)

Eesti keeles moodustatakse umbisikuline tegumood liidete *-ta, -t, -da, -d* ja *-a* abil, nt *tea-ta-kse, asu-t-i, ei veen-da, öel-d-i, süü-a-kse*. Moodustusmall on sarnane türki keelele: tunnus liitub otse tüvele.

Aluseta passiivlauseid

Passiivlause täissihitis sarnaneb alusega (või ongi midagi aluse ja sihitise vahepealset) – see on nimetavas käändes ning seisab harilikult lause algul.

Engin evi boyadı. (Engin–alus, ev–sihitis) (Engin värvis maja.)

Ev boyandı. (ev–täissihitis) (Maja värviti ära.)

Pseudosubjekti (trg *sözde özne*) korral on verb samuti passiivis. Ometi ei loeta selles funktsioonis esinevat tegijat aluseks ning konstruktsioon moodustatakse *tarafından* (*poolt*) sõna abil (HITIT 2002: 85-86):

Engin ev boyadı. (Engin värvis maja.)

Ev boyandı. (Maja värviti ära.)

*Ev Engin **tarafından** boyandı. (Maja sai Engini poolt värvitud.)*

Kui sellises positsioonis on tegija väljendatud isikulise asesõnaga, on asesõna genitiivis (va mitmuse 3. pööre) R_p-+-Gen *taraf*-+-POSS-+-dan:

benim tarafımdan (minu poolt)   bizim tarafımızdan (meie poolt)

senin tarafından (sinu poolt)

sizin tarafınızdan (teie poolt)

onun tarafından (tema poolt)

onlar tarafından (nende poolt)

Eesti keeles on asesõna samuti genitiivis, seda ka mitmuse 3. pöörde puhul (*minu poolt, sinu poolt, nende poolt*). Sellist kopnstruktsiooni aga kasutatakse eesti keeles harva.

Umbisikulise tegumoe liited $-(I^{\circ})l$ ja $-(I^{\circ})n$ võivad esineda koos teiste verbi tunnusmorfeemidega, nt

Dün Kalev ile Günay gör+üş+tür+ül+dü.

(Eile korraldati Kalevi ja Günayi kokkusaamine.)

Tegevussubjekti vahekorda grammatilise subjekti ehk alusega väljendavad ka enesekohased (trg *dönüşlü eylem*), kausatiivsed (trg *ettirgen eylem*) ja vastastikused (trg *işteş eylem*) tegusõnad (Hengirmen 2002: 208-211).

Enesekohased, vastastikused ja kausatiivsed verbid

Enesekohased ehk refleksiivsed **tegusõnad** väljendavad seda, et tegevus on suunatud tegijale endale või toimub tegija endaga. Enesekohased tegusõnad on alati sihitud.

(aktiiv) *Anne çocuğu yıkadı. (Ema pesi last.)*

(refleksiivverb) *Çocuk yıkandı. (Laps pesi ennast.)*

Tunnuse morfeemivariandid $-(I^{\circ})l$, $-(I^{\circ})n$ või $-(I^{\circ})ş$ liituvad tüvele:

- $-(I^{\circ})n$, nt

giy-mek→*giy-in-mek* *Bu sabah erkenden giyindim.*

(Täna hommikul riietusin varakult.)

soy-mak→*soy-un-mak* *Orhan Bey uyumak için hemen soyundu.*

(Härä Orhan võttis kohe riidest lahti, et magama minna.)

- $-(I^{\circ})l$, nt

üz-mek→*üz-ül-mek* *Bu işe gerçekten çok üzüldüm.*

(Ma kurvastasin selle pärast väga.)

vur-mak→*ur-ul-mak* *Ayı avcılar tarafından vuruldu*

(Karu on jahimeestelt lasu saanud.)

- $-(I^\circ)\text{ş}$, nt
ol-mak→*ol-uş-mak* Kısa bir süre sonra halkta yanlış bir fikir **oluşt**
(Hetke pärast kujunes rahval välja valearvamus.)
yet-mek→*yet-iş-mek* Küçük çocuk, tam bir dövüşçü gibi **yetişt**
(Väike laps kasvas nii nagu üks tõeline sõdur.)

Eesti keeles väljendab refleksiivsust tegusõnades *u*-tuletusliide ning selle variandid (*-du*, *-bu*, *-bi*), nt *kaard-u-ma*, *riiet-u-ma*, *keel-du-ma*, *joo-bu-ma*. Puhtaid refleksiivverbe on eesti keeles vähe. Sama tähendust väljendatakse tavaliselt refleksiivpronoomenite abil. Sel juhul grammatiliselt enesekohasus tegusõnades ei väljendu, tegusõna jääb refleksiivsuse tunnusetä.

Ka türki keeles võib refleksiivverbide asemel kasutada pronoomenit *kendi*, nt (verbil refleksiivsuse tunnus puudub) **Kendinizi** çok yormayınız.

Çok yorulmayınız.

(Ärge end väga väsitage.)

Eesti keeles väljendab tuletusliide *-u* lisaks enesekohasusele ka seisundit, nt *leid-u-ma*.

Sarnaselt väljendavad türki keeles liited $-(I^\circ)l$ ja $-(I^\circ)n$ lisaks refleksiivsusele ka passiivi. Tähendus selgub kontekstist:

(passiiv) *Araba yıkatıldı.* (Autot pesti.)

(refleksiivverb) *Çocuk yıkandı.* (Laps pesi ennast.)

Vastastikused ehk retsiprooksed **tegusõnad** väljendavad vastastikust tegevust. Tunnusel on üks kuju $-(I^\circ)\text{ş}$.

Retsiprooksed tegusõnad väljendavad:

- vastastikust tegevust, nt
tanı-mak→*tanı-ş-mak* Yeni konuklarımızla dün **tanıştık**
(Me tutvusime uute külalistega eile.)
gör-mek→*gör-üş-mek* Müdürle dün akşam **görüştük**
(Kohtusime juhatajaga eile õhtul.)
- kahe või enama võrdse subjekti poolt sooritatud tegevust, nt
uç-mak→*uç-uş-mak* Kuşlar yükseklerle doğru **uçuştular.**
(Linnud lendlesid kõrgustesse.)

ağla-mak→*ağla-ş-mak* Bu üzücü olaya saatlerce **ağlaştılar**.

(*Nad nutsid tunde selle kurva sündmuse pärast.*)

Selline grammatiline eristus eesti tegusõnades puudub, sama tähendust väljendatakse vastastuikuste asesõnadega, nt *Vaatasime teineteisele kohkunult otsa*.

Ka türgi keeles võib retsiprookse verbi asemel kasutada indefiniitpronoomeneid, nt

Birbirimize baktık.→***Bakıştık.***

(*Vaatasime teineteist.* → *Heitsime pilgu teineteisele.*)

Kausatiivsed tegusõnad väljendavad tegevuse põhjustamist või esile kutsumist.

Kausatiivsed tegusõnad on alati sihilised:

aktiiv   *Öğrenci kitabı okudu.*   (oku-mak)

(*Öpilane luges raamatut.*)

kausatiivverb   *Öğretmen kitabı öğrenciye okuttu.*   (oku-t-mak)

(*Öpetaja lasi õpilasel raamatut lugeda.*)

Tunnuse neli morfeemivarianti *-D°I°r*, *-I°r* või *-A°r* ja *-t* liituvad tüvele (Lewis 1986: 137-138):

- *-D°I°r* liitub suuremale osale konsonandiga lõppevatele tüvedele:

Sekreter mektupları yazıyor. → *Müdür mektupları sekretere yazdırıyor.*

(*Sekretär kirjutab kirju.* → *Juhataja laseb sekretäril kirju kirjutada.*)

Terzi elbise dikiyor.→*Alsu elbiseyi terziye diktiriyor.*

(*Rätsep õmbleb riided.* → *Alsu laseb riided rätsepal õmmelda.*)

- *-I°r* liitub *ç* või *ş*-ga lõppevatele tüvedele, *-A°r* ühesilbilistele konsonandiga lõppevatele tüvedele, nt

Çocuk su içti. → *Anne çocuğa su içirdi.*

(*Laps jõi vett.* → *Ema jootis lapsele vett.*)

Öğrenci sınıftan çıktı.→*Öğretmen öğrencileri sınıftan çıkardı.*

(*Öpilane väljus auditooriumist* → *Öpetaja ajas õpilased auditooriumist välja.*)

- *-t* liitub vokaaliga (ja *r*-i ja *l*-ga) lõppevatele tüvedele, nt

Kadın çamaşırları yıkadı. → *Kadın çamaşırları kovasına yıkattı.*

(*Naine pesi pesu.* → *Naine lasi mehel pesu pesta.*)

r-i ja *l*-ga lõppevad tüved: *onar-t-mak*, *otur-t-mak*, *süpür-t-mek*, *karar-t-mak*, *kısal-t-mak*, *ağar-t-mak* ja *azal-t-mak*.

Eesti keeles väljendatakse sama tähendust samuti tuletusliide *-t* abil, nt

eesti keeles: *keema* > *kee-t-ma*.

türgi keeles: *kaynamak* > *kayna-t-mak*

Erandiks on

ye-mek → *ye-dir-mek* (*sööma* → *söötma*)

kalk-mak → *kal-dir-mak* (*tõusma* → *tõstma*)

gör-mek → *göst-er-mek* (*nägema* → *näitama*)

Eesti keeles moodustatakse kausatiiv samuti morfoloogiliselt, tuletusliideteks on *-ta* (*-da*), *-t* ongi selle ajalooline sisekaoline variant, nt *eksima* > *eksi-ta-ma*, *kohanema* > *kohan-da-ma*, *jooma* > *joo-t-ma*. Ka kausatiivverbe on eesti keeles vähem kui türgi keeles.

Eesti keeles saab lisaks morfoloogilisele kausatiivsusele tegevuse põhjustamist väljendada ka leksikaalselt. Leksikaalsel kausatiivil ei ole mittekausatiivse vastega mingit seost, nt *Mees sureb* > *Timukas tapab mehe*. (Kasik 2004: 55) Türgi keeles samamoodi *Adam ölüyor* > *Cellat adamı mahvediyor*.

Kui öeldisverb on algselt sihiline, on eelnev sõna türgi keeles daativis, kui sihitu, siis akusatiivis, nt

(sihitu verb) *Çocuklar güldü.* → *Çocukları güldürdüm.*
(*Lapsed naersid.* → *Ajasin lapsed naerma.*)

(sihiline verb) *Günay evi temizledi.* → *Annesi Günay'a evi temizletti.*
(*Günay puhastas kodu.* → *Ema lasi Günayil kodu puhastada.*)

Eesti keeles sõltub eelneva sõna kääne ülejäänud lause struktuurist.

Kausatiiv väljendab (HITIT 2002: 70):

- soovi või käsku, nt *Müdür sekreterine iki mektup yazırdı.*
(*Juhataja lasi sekretäril kirjutada kaks kirja.*)
- põhjust, nt *Film hepimizi ağlattı.*
(*Film ajas meid kõiki nutma.*)
- abi, nt *Kardeşime matematik çalıştırıyorum.*
(*Ma lasen vennal matemaatikat harjutada.*)

- luba, nt *Şoför otobüste hiçbir yolcuya sigara içirmedi.*
(Bussijuht ei lasknud bussis ühelgi reisijal suitsetada.)

Türgi keeles saab aglutinatiivselt moodustada ka **ahelkausatiivi** (trg *katmerli ettirgen*), mille puhul liitub verbi tüvele mitu kausatiivi tunnust:

- (aktiiv) *Çocuk **uyudu.***
(Laps magas.)
- (kausatiivverb) *Anne çocuğu uyu-**t-tu.***
(Ema pani lapse magama.)
- (ahelkausatiivverb) *Anne çocuğa dadiya uyu-**t-tur-du.***
(Ema lasi lapsehoidjal lapse magama panna.)

Nii teises kui kolmandas lauses väljendab verb subjektist väljapoole suunatud põhjustavat tegevust, kuid teises lauses on tegevus otseselt objektile suunatud, kolmandas vahendatult.

- (aktiiv) *Adam **öldü.***
(Mees suri.)
- (kausatiivverb) *Mehmet adamı öldürdü.*
(Mehmet tappis mehe.)
- (ahelkausatiivverb:) *Mehmet adamı kiralık katillere öldürttü.*
(Mehmet lasi palgamörvaritel mehe tappa.)

Tunnused kombineeruvad järgnevalt:

- $-D^{\circ}I^{\circ}r-+-t$: *öl-**dür-t-mek***;
- $-I^{\circ}r-(-A^{\circ}r-)+-t$: *çık-**ar-t-mak***;
- $-t-+-D^{\circ}I^{\circ}r$: *uyu-**t-tur-mak***.

Sellise verbimoodustuse korral tähendus sageli hägustub. Nt lauses *Aytuna bavulları taşıyor* (*Aytuna laseb kohvleid tassida*) (*taşı-t-iyor*) on tegevus otse objektile suunatud, kuid lausel *Aytuna bavulları taşıttırıyor* (*Aytuna laseb kellelgi teisel organiseerida kohvrite tassimise*) (*taşı-t-tır-iyor*) on kaks tähendust:

- tegevus on kas otse kellelegi suunatud, nt
Aytuna bavulları taşıyıcıya taşıttırıyor.
(*Aytuna laseb pakikandjal kohvleid tassida.*) või

- tegevus on vahendatud, nt

Aytuna bavulları (Babek aralıcığıyla) taşıyıcıya taşıttırıyor.

(Aytuna laseb Babekil organiseerida oma kohvrite tassimise.)

Eesti keeles aglutinatiivselt sarnast konstruktsiooni moodustada ei saa, selle asemel kasutatakse ühend- ja väljendtepusõnu ning tepusõna käändelisi vorme.

Kausatiiv ja faktitiiv¹

Kausatiivi tunnuste abil tuletatakse ka faktitiive (trg *oldurgan eylem*) ehk lihtsalt tegevuse sooritamist väljendavaid verbe (Hengirmen 2002: 213), seda nii eesti kui türki keeles, nt

Kahve pişti. (Kohv kees.)

Aybike kahveyi pişirdi. (Aybike keetis kohvi.)

Kumbki lausetest ei väljenda tegevuse põhjustamist ega esile kutsumist, kausatiivlause on nt

Aybike yemeği aşçıya pişirtti. (Aybike lasi söögi kokal valmistada.)

Küll aga muudab *-(I°)r*-liide (eesti *-ta*) sihitu verbi sihiliseks.

Vastuolu vältimiseks tuleb verbe vaadelda kontekstist lähtuvalt, nt lauses *Kalem suya battı (Pliiats vajus vette)* on verb *batmak* sihitu, lauses *Toğrul kalemi suya batırdı (Toğrul vajutas pliiatsi vette)* sihiline. Ka siin pole tegu transitiivlausega, sest tegevuse sooritajaks on subjekt.

---

¹ tavaliselt grammatikad neid kahte verbiühma ei erista

**Eesti-türgi
vestmik**

**MÕNED
VAJALIKUD
VÄLJENDID**

Ei, see pole õige.

Ei.

Härra

Head isu!

Ilmtingimata!

Jaa. Jah.

Jah, see on õige.

Kahtlemata!

Kus on raamat

/auto, õpetaja/?

Loomulikult!

Mis see on?

Olen Teile väga
tänuulik.

Olgu.

Õnn kaasa! /saatja,
kohalejääja/

Palun (väga)
/soovides/.

Palun istuge.

Palun tulge siia.

Palun.

Pole midagi. Pole
tänu väärt

Proua

See oleneb Teist.

Tänan /väga/.

Tere tulemast!

Vabandage.

KEELEOSKUS

Ei, ei oska. Ma
oskan ainult saksa
keelt.

Jah, oskan küll.

Kas ma häälendan

**ÕNEMLI BİR KAÇ
SÖZ**

Hayır, bu doğru
değil.

Hayır.

Bay /Bey/

Afiyet olsun!

Kesinlikle!

Evet.

Evet, bu doğrudur.

Kuşkusuz!

Kitap /araba,

öğretmen/
nerededir?

Elbette!

Bu nedir?

Size minnatarım.

Tamam.

Güle güle!

(çok) Rica ederim.

Lütfen.

Lütfen, oturun.

Lütfen, buraya
gelin.

Buyurun.

Birşey değil.

Bayan /Hanım/

Bu sizden asılıdır.

/çok/ Teşekkür
ederim.

Hoş geldiniz!

Affedersiniz.

DİLBİLİMİ

Hayır, bilmiyorum.
Ben sadece
Almanca
biliyorum.

Evet, biliyorum.

Bu sözcüğü doğru

seda väljendit
õigesti?

Kas Sa oskad

lugeda türgi keeles?

Kas Te mõistate
mind?

Kas Te olete
lugenud seda teost?

Kas Te õpite ammu
türgi keelt?

Kas Te oskate eesti
/türgi/ keelt?

Kas Te saate aru?

Koolivaheajad on
novembris ja
märtsis.

Koolis õppisin
natuke türgi keelt.

Kui räägite
aeglaselt, siis saan
aru.

Kuidas seda sõna
hääldatakse?

Ma ei mõista Teid.

Ma ei saanud aru.

Ma ei saanud mitte
midagi aru.

Ma mõistan Teid.

Ma oskan soome
/türgi, vene,
prantsuse, inglise/
keelt.

Ma saan kõigest
aru.

Ma saan eesti
keelest aru, aga ei
räägi.

Ma tahan türgi
keelt õppida.

Ma tuln hiljuti
Türki
ja õpin türgi keelt.

Ma unustan sõnu.

Ma õpin esimest
aastat türgi keelt.

mu talaffuz
ediyorum?

Sen Türkçe okuya
biliyor musun?

Beni anlıyor
musunuz?

Siz bu eseri
okudunuz mu?

Siz Türkçeyi
çoktan mı
öğreniyorsunuz?

Estonca /Türkçe/
bilir misiniz?

Siz anlıyor
musunuz?

Okul tatili Kasım
ve Mart ayındadır.

Okulda biraz
Türkçe öğrendim.

Yavaş
konuşursanız,
anlayabilirim.

Bu sözcük nasıl
telaffuz edilir?

Sizi anlamıyorum.

Anlamadım.

Hiçbir şey
anlamadım.

Sizi anlıyorum.

Ben Fin /Türk, Rus,
Fransız, İngiliz/
dilini biliyorum.

Her şeyi anlıyorum.

Estonca anlıyorum,
ama
konuşamıyorum.

Türkçe öğrenmek
istiyorum.

Bir az var
Türkiye'ye geledi
ve Türkçe
öğreniyorum.

Sözcükleri
unutuyorum.

Birinci yıldır
Türkçe

Ma õpin arstiteaduskonnas /õigusteaduskonnas ajalooteaduskonnas usuteaduskonnas/.

Ma õpin Tartu /Ankara/ Ülikoolis.

Loetust saan aru.

Mida arvate minu türgi keele oskusest?

Mida Te mulle soovitaksite?

Mida see sõna tähendab?

Mis teaduskonnas Te õpite?

Mul on kergem tõlkida türgi keelest eesti keelde kui eesti keelest türgi keelde.

Olen huvitatud teie maa haridus-süsteemist.

Oskan natuke eesti keelt.

Palun, kas võiksite veel aeglasemalt rääkida?

Palun, kas võiksite korrata?

Palun kirjutage seda.

Palun parandage mu vead.

Palun rääkige aeglaselt.

Te hääldate õigesti.

Te omandate

õğreniyorum.
Ben
Tıpp Fakültesinde /Hukuk Fakültesinde
Tarih Fakültesinde, İlahiyat Fakültesinde/ okuyorum.
Ben Tartu /Ankara/ Üniversitesinde okuyorum.
Okuduğumu anlayabilirim.
Türkçem hakkında ne düşünürsünüz?
Bana ne tavsiye ederdiniz?
Bu sözcüğün anlamı nedir?
Hangi Fakültede okuyorsunuz?
Bana göre, Estoncadan Türkçeye çevirmekden Türkçeden Estoncaya çevirmek daha kolaydır.
Sizin devletin eğitim sistemine ilgi duyuyorum.
Biraz Estonca bilirim.
Daha yavaş konuşur musunuz, lütfen.
Tekrarlar mısınız, lütfen.
Lütfen, şunu yazınız.
Lütfen, yanlışlarımı düzeltiniz.
Lütfen, yavaş konuşunuz.
Siz doğru telaffuz ediyorsunuz.
Siz yabancı dili

Teie eesti keel on hea.
Teil on ilus hääldus.
Vajan pisut praktikat.

Sizin Estoncanız iyidir.
Sizin telaffuzunuz iyidir.
Biraz pratiğey ihtiyacım var.

OMADUSED

avatud – suletud
hea – halb
huvitav – igav/tüütü
ilus – inetu
jäme – peen
kallis – odav
kerge – raske
kiire – aeglane
kuum – külm
magus – mõru/hapu
noor – vana
paks – õhuke/peenike
pikk – lühike
puhas – räpane
rikas – vaene
suur – väike
sügav – madal
uus – vana
vaba – hõivatud

varajane – hiline
õnnelik – õnnetu

HULK

liiga palju
natuke
palju
piisavalt
rohkem
vähe

SIFATLAR

açık – kapalı
iyi – kötü
ilginç – sıkıcı
güzel – çirkin
kalın/kaba – ince
pahalı – ucuz
hafif – ağır
hızlı – yavaş
sıcak – soğuk
tatlı – ekşi
genç – yaşlı/ihtiyar
şişman – zayıf
uzun – kısa
temiz – kirli
zengin – fakir
büyük – küçük
derin – sığ/yüzeysel
yeni – eski
azat/serbest – meşgul
erken – geç
mutlu – mutsuz

MIKTAR

lap çok
biraz
çok/fazla
yeter miktar
daha fazla
az

ARVUD**SAYILAR**

Kui palju?	Ne kadar?
Mitu?	Kaç?
0 null	sıfır
1 üks	bir
2 kaks	iki
3 kolm	üç
4 neli	dört
5 viis	beş
6 kuus	altı
7 seitse	yedi
8 kaheksa	sekiz
9 üheksa	dokuz
10 kümme	on
11 üksteist	on bir
12 viisteist	on beş
19 üheksateist	on dokuz
20 kakskümmend	yirmi
22 kakskümmend	yirmi iki
kaks	
24 kakskümmend	yirmi dört
neli	
26 kakskümmend	yirmi altı
kuus	
30 kolmkümmend	otuz
33 kolmkümmend	otuz üç
kolm	
40 nelikümmend	kırk
50 viiskümmend	elli
60 kuuskümmend	altmış
70 seitsekümmend	yetmiş
80 kaheksa-	seksen
kümmend	
90 üheksakümmend	doksan
100 sada	yüz
113 ükssada	yüz on üç
kolmteist	
200 kakssada	iki yüz
240 kakssada neli-	iki yüz kırk altı
kümmend kuus	
300 kolmsada	üç yüz
399 kolmsada	üç yüz doksan
üheksakümmend	dokuz
üheksa	
400 nelisada	dört yüz
461 nelisada kuus-	dört yüz altmış bir
kümmend üks	

1000 tuhat	bin
5000 viis tuhat	beş bin
6000 kuus tuhat	altı bin
7000 seitse tuhat	yedi bin
100 000 sada tuhat	yüz bin
800 000	sekiz yüz bin
kaheksasada tuhat	
900 000	dokuz yüz bin
üheksasada tuhat	
miljon	milyon
kaks miljonit	iki milyon
kolm miljonit	üç milyon
miljard	milyar
neli miljardit	dört milyar
viis miljardit	beş milyar
miinus	eksi
pluss	artı
esimene	birinci
teine	ikinci
kolmas	üçüncü
üheksas	dokuzuncu
kümnes	onuncu
ühetesitkümnes	on birinci
neljateistkümnes	on dördüncü
kahekümnes	yirminci
kahekümne	yirmi birinci
esimene	
kahekümne kolmas	yirmi ikinci

TUTVUMINE**TANIŞMAK**

Enne seda töötasin Tartus Hansapangas.	Bundan önce Tartu'da Hansabank'ta çalıştım.
Kas ma saaksin proua Günay'i telefoninumbri?	Günay hanımın telefonunu alabilirmiyim?
Kas võiksin Teid veel näha?	Sizi tekrar görebilirmiyim?
Kas Te olete türklane /eestlane, sakslane/?	Türk /Eston, Alman/ müsünüz?
Kas Te saate minust aru?	Beni anlıyor musunuz?
Kas Te töötate või õpite?	Siz çalışıyor musunuz, okuyor musunuz?
Kas Teie vanemad	Anneniz, babanız

on elus?	hayatta mı?	külastamas.	ziyarete geldim.
Kui vana Te olete?	Kaç yaşındasınız?	Ma olen tartlane.	Tartuluyum.
Kuidas Te end tunnete?	Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?	Ma olen üliõpilane.	Öğrenciyim.
Kuidas Teil sõit läks?	Yolculuğunuz nasıl geçti?	Ma olen vallaline.	Ben bekarım.
Kus ta elab?	O, nerede oturuyor?	Ma otsin tööd.	Ben iş arıyorum.
Kus Te elate?	Nerede oturuyorsunuz?	Ma saan halvasti aru türgi keelest.	Ben Türkçe iyi anlamıyorum.
Kus Te olete sündinud?	Siz nerede doğdunuz?	Ma töötan ülikoolis.	Ben üniversitede çalışıyorum.
Kus Te töötate?	Nerede çalışıyorsunuz?	Me saame paljudes asjades Teie firmale kasulikud olla.	Şirketinize bir çok konuda yardımcı olabiliriz.
Kus Te varem töötasite?	Başka nerede çalıştınız?	Meie ettevõttel on selles valdkonnas palju kogemusi.	Şirketimiz bu konuda çok tecrübelidir.
Kust Te pärit olete?	Nerelisiniz?	Minu nimi on ...	/Benim/ adım ...
Kust Te saabusite?	Nereden geldiniz?	Minu pikkus on 185 cm.	Boyum 1 metre 85 santimdir.
Küsiges personali-osakonnast, proua Anu.	İnsan kaynakları bölümünden Anu hanımı arayınız.	Mis märk see on?	Bu işaret nedir?
Lubage, ma aitan Teid.	Size yardım etmeme izin verin.	Mis on Teie amet?	Mesleğiniz nedir?
Lubage, ma tutvustan ennast Teile.	Müsaadenizle kendimi size taktim edeyim.	Mis on Teie elukutse?	Sizin mesleğiniz nedir?
Ma elan Istanbulis.	İstanbul'da oturuyorum.	Mitu aastat Te töötate Akbankis?	Kaç yıldır Akbank'ta çalışıyorsunuz?
Ma helistan Teile.	Size telefon açacağım.	Mitu aastat töötate selles ametis?	Kaç senedir bu meslekte çalışıyorsunuz?
Ma olen 20 aastane.	20 yaşındayım.	Mul on kaks venda ja üks öde.	İki erkek ve bir kız kardeşim var.
Ma olen arhitekt /ajakirjanik, kalur/.	Ben mimarım /gazeteciyim, balıkçıyım/.	Mul on Türgis üks kirjasõber.	Türkiye'de bir mektup arkadaşım var.
Ma olen eestlane /türklane/.	Estonum /Türküm/.	Mul on väga hea meel, et tutvusime.	Tanıştığımızda çok memnun oldum.
Ma olen esimest /teist/ korda teie maal.	Sizin memlekette ilk /ikinci/ defadır bulunurum.	Mulle meeldib teha sporti, minna kinno, kuulata muusikat ja reisida.	Spor yapmaktan, sinemaya gitmekten, müzik dinlemekten ve yolculuk etmekten hoşlanıyorum.
Ma olen lesk.	Ben dulum.	Mulle meeldib aidata turiste.	Turistlere yardım etmeği severim.
Ma olen pärit Eestist	Ben Estonyalıyım	Mulle meeldis väga /ei meeldinud/ Teile linn.	Sizin şehri çok sevdim /sevmedim/.
Türgist	Türkiyeliyim	Nägin Teie firma kuulutust, milles otsite müügiagenti.	Şirketinizin satış elamanı aradığ ilanı gördüm. Bu iş için
Soomest	Finlandiyalıyım		
Norrast	Norveçliyim		
Taanist	Danimarkalıyım		
Ma olen raamatupidaja.	Ben muhasebeciyim.		
Ma olen siin sugulasi /sõpru/	Akrabalarımı /arkadaşımı/		

Kuhu
ma pean selle töö
pärast pöörduma?
Oma puhkuse
veedan ma alati
siin.
Palun andke mulle
oma
telefoninumber.
Palun, kellega ma
räägin?
Palun kirjutage
oma nimi.
Palun korrake
inglise keeles.
Palun tutvustage
meile oma sõpru.

Rõõm Teid näha.

Rõõmustan väga, et
tutvusin Teiega.
Selle projekti tahan
ma võtta enda
peale.
Ta elab maal.
Tahaksin Teiega
kohtuda ühe tähtsa
asja pärast.

Tantsimine meeldib
mulle väga.
Te näete noorem
/vanem/ välja.
Te näete väga hea
välja.
Te olete väga
huvitav /naine/
mees.
Te olete väga võluv
naine.
Teie meeldite mulle
väga.
Teie nimi, palun?

Töötan Akbangas
kolm aastat.
Töötan selles
ametis
7 aastat.

nereye baş
vurmalıyım?
İzinimi hep burada
geçiririm.
Lütfen, telefon
numaranızı bana
verin.
Lütfen, kiminle
konuşuyorum?
Lütfen, adınızı
yazınız.
Lütfen, ingilizce
tekrar ediniz.
Lütfen,
arkadaşınızla bizi
tanıştırın.
Sizi gördüğüme
sevindim.
Sizinle tanıştığımıza
çok memnunum.
Bu projeyi ben
üstlenmek
istiyorum.
O, köyde oturuyor.
Sizle önemli bir
konu hakkında
görüşmek
istiyorum.
Dans etmeği çok
severim.
Siz genç /ihtiyar/
gözüküyorsunuz.
Çok şıksınız.

Siz çok ilginç
/kadınsınız/erkeksi
niz.
Siz çok çekici
kadınsınız.
Sizden çok
hoşlandım.
Adınız, lütfen?

Akbank'ta 3 yıldır
çalışıyorum.
7 senedir bu
meslekte
çalışıyorum.

Vabandage, aga ma
ei ole veel jõudnud
ära õppida teie
keelt.
Väga meeldiv.
Viibin selles
hotellis.

Özür dilerim, ama
henüz sizin dili tam
öğrenememişim.
Memnun oldum.
Bu otelde
kalyorum.

HÜVASTIJÄTT

VEDALAŞMA

Head aega!
Hüvasti! /lahkuja/
Head ööd!
Head reisi!
Hoolitsege enda
eest hästi!
Jumalaga!
Kahjuks ma pean
minema.
Kohtume homme
/ülehomme/.
Kohtume
pärastpoole.
Millal me
kohtume?
Nagemiseni!
Palju tänu kutse
eest.
Tervitage minu
poolt abikaasat.
Külstage meid
jälle.

Hoşça kalın! Esen
kalın!
İyi geceler!
İyi yolculuklar!
Kendinize iyi
bakın!
Allahaismarladık!
Ne yazık ki gitmek
zorundayım.
Yarın /obür gün/
görüürüz.
Sonra görüşürüz.

Biz ne zaman
görüürüz?
Görüşmek üzere!
Davet için teşekkür
ederim.
Eşinize benden
selam söyleğın.
Bize sık sık gelin.

SOOVID JA ÖNNITLUSED

DİLEK VE KUTLAMALAR

Häid Jõulupühi!

Head uut aastat!

İlusat nädalalõppu!
İlusat puhkust!
Lõbutsege hästi!
Palju õnne
sünnipäevaks!
Paranege kiiresti!

Noel Bayramınız
kutlu olsun!
Yeni yılınız kutlu
olsun!
İyi hafta sonları!
İyi tatiller!
İyi eğlenceler!
Doğum gününüz
kutlu olsun!
Sağlığınıza
kavuşun!

PEREKONNAELU AİLEHAYATI

Ei, ma ei ole abielus.	Hayır, evli değilim.
Jah, ma olen abielus.	Evet, evliyim.
Kas Te olete abielus?	Evli misiniz?
Kas Te olete usklik?	Siz Tanrıya inanıyor musunuz?
Kas Teil on suur perekond?	Sizin aileniz büyük mü?
Kui vana on Teie vanaema?	Büyükanneniz kaç yaşında?
Kui vanad on Teie lapsed?	Sizin çocuklarınızı kaç yaşında?
Kumb on noorem, kas Teie vöi Teie naine?	Hanginiz gençsiniz, siz mi, karınız mı?
Kumb on vanem, kas Teie poeg vöi tütar?	Hangisi büyüktür, oğlunuz mu, kızınız mı?
Lubage Teile esitleda oma abikaasat /poega, meest, venda/.	Müsaadenizle Sizi hanımımınla /oğlumla, kocamla, kardeşimle/ tanıştırayım.
Ma armastan Teid!	Sizi seviyorum!
Ma olen abielus ja mul on neli last.	Evliyim ve dört çocuğum var.
Ma olen tema lapselaps.	Ben onun torunyum.
Ma pole abielus, elan koos vanematega.	Evli değilim, annem ve babamla oturuyorum.
Millal Te abiellusite?	Ne zaman evlendiniz?
Millega tegeleb Teie naine /mees/?	Karınız /kocanız/ ne iş yapıyor?
Milliseid vöörkeeli öpivad Teie lapsed?	Çocuklarınız hangi yabancı dili öğreniyorlar?
Minu abikaasa on öpetaja.	Eşim öğretmendir.
Minu naine /mees/ on öpetaja.	Benim hanımımın /kocam/

Mis usku Te olete?	Hangi mezheptensiniz?
Mu abikaasa on minust kaks aastat vanem /noorem/.	Benim eşim benden iki yaş büyüktür /küçüktür/.
Mu isa on töoline /advokaat, pankur/.	Babam işçidir /avukattır, bankacıdır/.
Mu naine on rase.	Benim hanımım hamiledir.
Mu naine on surnud, olen lesk(mees).	Benim hanımım ölmüş, dulum.
Mu pere elab teises linnas.	Ailem başka bir şehirde oturuyor.
Mu poja nimi on Turan.	Oğlumun adı Turandır.
Mu vanaisa on väga vana.	Büyükbabam çok ihtiyardır.
Ta on 96 aastane.	O 96 yaşındadır.
Mul on kolm tütar ja üks poeg.	Üç kızım ve bir oğlum var.
Need on minu tütrede – Šerife, Aylin ja Aybike.	Bunlar benim kızlarımdır – Šerife Aylin ve Aybike.
Olen kristlane /moslem/.	Hıristiyanım /müslümanım/.
Olen lahutatud.	Boşanmışım.
Olen luterlane /katoliiklane/.	Lüterantım /Katolikim/.
Olen pensionil.	Emekliyim.
Palun saage tuttavaks minu öega /isaga/.	Lütfen, kız kardeşimle /babamla/ tanışın.
Poeg käib algkoolis.	Oğlum ilkokula gidiyor.

SUGULASED

ema
isa
kasuema
kasuisa
kasupoeg
kasutütar
kihlatu

AKRABALAR

ana, anne
baba
analık
babalık
evlatlık
evlatlık kız
nişanlı, sözlü

käli /naiseõde/ kälimees /naise õmees/ kälis /mehe vennanaine/ küdi /mehevend/ lapselaps lell /isa vend/ lellepoeg mees nadu /meheõde/ naine nääl /naisevend/ onu /ema vend/ onupoeg, -tütar poeg tädi tütar vanaema vanaisa vanem vend vanem õde vend venna-, õepoeg venna-, õetütar võõrasema võõrasisa võõraspoeg võõrastütar õde äi /naiseisa, meheisa/ ämm /meheema, naiseema/	baldız bacanak elti kayın torun amca amcaoğlu koca, eş görümce karı, eş, hanım kayın dayı dayıoğlu, dayıkızı oğul, evlat teyzeoğlu, halaoğlu teyze, hala kız evlat nine, büyükanne dede, büyükbaba ağabey abla kardeş yeğen kız yeğen üvey ana üvey baba üvey oğul üvey kız kız kardeş kayın baba kaynana
--	---

SOOV, PALVE, TÄNU

Andestage, et
hilinesin.
Kahjuks ei saa ma
kuidagi aidata.
Kas ma saan Teid
aidata?
Kas raudteejaam on
kaugel?
Kas Te lubaksite?

RİCA, İSTEK, TEŞEKKÜR

Kusura bakmayın,
geç kaldım.
Maalesef bir türlü
yardım edemem.
Size yardım
edebilir miyim?
İstasyon uzak
mıdır?
Müsaade eder
misiniz?

Kuhu ma saan parkida oma auto? Kuidas saame sinna minna? Kuidas soovite. /nõustudes/ Kus ma saan oodata? Kus on bussijaam? Kus on infobüroo? Kust ma võin leida takso? Lubage istuda. Lubage, et ma lahkun. Ma ei tahtnud Teid solvata. Sooviksin teavet linna ekskursiooni kohta. Meeldiv on suhelda aruka inimesega. Mida Te soovite? Millal avatakse /suletakse/ pood? Mille jaoks see on? Mis maja see on? Mis siin toimub? Mul on kahju, aga ma ei saa Teid aidata. Mul on väga kahju, et niimoodi läks. Olen Teile väga tänuulik. Olete tark ja kogenud inimene. Olete väga lahke. Olge ettevaatlik! Olge rahulik! Palun ärge muretsege! Palun vabandust. Palun, kas Te võiksite mulle anda	Arabamı nerede park edebilirim? Oraya nasıl gidebiliriz? Nasıl istersiniz. Nerede bekleyebilirim? Otogar nerededir? Danışma bürosu nerededir? Nerede bir taksi bulabilirim? Müsaadenizle oturayım! Müsaadenizle gideyim! Sizi kırmak istememiştim. Şehir turu için bilgi istiyorum. Anlaşıklı birisiyle konuşmak zevklidir. Ne arzu edersiniz? Dükkanlar ne zaman açılır /kapanır/? Bu ne içindir? Bu bina nedir? Burada ne oluyor? Üzgünüm, ama size yardım edemeyeceğim. Üzgünüm ki böyle oldu. Size çok teşekkür ederim. Akıllı ve tecrübeli birisisiniz. Çok nazıksınız. Dşkkatli olun! Sakin olun! Lütfen, endişelenmeyin! Affinızı rica ederim. Lütfen, bana kalem verir misiniz?
---	--

pliiatsi?
 Palun, kas Te
 vöiksite mulle
 öelda, kus on
 Atatürgi puiestee?
 See ei ole minu
 süü.
 Tunnen Teile
 kaasa! /surma
 puhul/
 Vabandage palun!
 Vabandage, aga ma
 olen hõivatud.
 Vabandage, et ma
 lasin Teid oodata.
 Vabandage, et ma
 tülitan Teid.

Lütfen, bana
 Atatürk caddesinin
 nerede olduğunu
 söyler misiniz?
 Bu benim suçum
 değil.
 Başınız sağ olsun!

Lütfen, kusura
 bakmayın!
 Kusura bakmayın,
 meşgulüm.
 Sizi beklettiğim
 için özür dilerim.
 Sizi rahatsız ettiğim
 için kusura
 bakmayın.

AEG

ZAMAN

Kellaeg ja kuupäevad

Saat ve tarihler

1:45 kolmveerand
 kaks.
 1:45 üks
 nelikümmend viis.
 11:30 üksteist
 kolmkümmend.
 11:30 pool
 kaksteist.
 3:15 veerand neli.
 14:15 neliteist
 viisteist.
 7:13 seitse läbi
 kolmteist minutit.
 Alati.
 Augustikuu
 viimase nädalal.
 Eelmisel
 pühapäeval olin
 haige.
 Esmaspäeval lähen
 tööle.

1:45, İkiye çeyrek
 var.
 1:45, Bir kırk beş.
 11:30, On bir otuz.
 11:30, On bir
 buçuk.
 3:15, Üçü çeyrek
 geçiyor.
 14:15, On dört on
 beş (İkiyi on beş
 geçiyor).
 7:13, Yedi on uç
 (Yediyi on üç
 geçiyor).
 Her zaman.
 Ağustosun sonuncu
 haftasında.
 Geçen pazar
 hastaydım.
 Pazartesi çalışmaya
 başlıyorum.

Harilikult ma tulen
 koju kell 17.
 Hilja! Te jäite
 hiljaks.
 Homme kutsun
 Teid teed jooma.
 Hommikul oli ilm
 väga halb.
 Juulikuus lähen
 mina ka Ankarasse.
 Kaheksas juuni.
 Kell ei ole veel
 kolm.
 Kell kümme
 suletaks kauplused.
 Kell on kaks.

Genellikle ben eve
 saat 17'de
 geliyorum.
 Geç! Siz geç
 kaldınız.
 Yarın sizi çay
 içmeğe davet
 ediyorum.
 Sabah hava çok
 kötüydü.
 Temmuz ayında
 ben de Ankara'ya
 gidiyorum.
 Haziran ayının
 sekkizi.
 Saat henüz üç
 değil.
 Saat onda
 dükkanlar kapanır.
 Saat ikidir.

Kell on kohe pool
 kolm.
 Kell on kolm läbi
 viis minutit.
 Kell on
 kolmveerand seitse.
 Kell on kümne
 minuti pärast
 üheksa.
 Kell on täpselt
 kuus.
 Kell on veerand
 üksteist.
 Koidikul.
 Kus Te olite eile
 pärastlõunal?
 Ma ei ole Teid
 näinud üle kahe
 aasta.
 Pärast lõunat olen
 ma kodus.
 Mida Te teete enne
 lõunat?
 Millal koolivaheaeg
 lõpeb/lõppeb?
 Millal Te lähete
 kinno?
 Millal Te lähete
 magama?

Saat hemen hemen
 iki buçuk.
 Saat üçü beş
 geçiyor.
 Saat yediye çeyrek
 var.
 Saat dokuza on var.
 Saat altı tamam.
 Saat onu çeyrek
 geçiyor.
 Sabah kızılığında.
 Dün öğleden sonra
 neredeydiniz?
 İki yıldır sizi
 görmüyorum.
 Öğleden sonra evde
 oluyorum.
 Öğleden önce ne iş
 yapıyorsunuz?
 Okul tatili ne
 zaman bitiyor?
 Sinemaya ne zaman
 gideceksiniz?
 Ne zaman
 uyuyacaksınız?

Millal Te olete valves?	Ne zaman nöbetçi olacaksınız?	jaanuar	Ocak
Millal Teil on puhkepäev?	İzin gününüz ne zamandır?	veebuar	Şubat
Minu kell on ees /taga/.	Benim saatim ileridir /geridir/.	märts	Mart
Mis ajal Te tulete tööle?	İşe ne zaman geleceksiniz?	aprill	Nisan
Mis kell on?	Saat kaç?	mai	Mayıs
Mis kuupäev on täna?	Bugün ayın kaç?	juuni	Haziran
Mis päev oli eile?	Dün hangi gündü?	juuli	Temmuz
Mis päev on homme?	Yarın hangi gündür?	august	Ağustos
Mis päevadel on Teil eesti keele tunnid?	Sizin Eston dili dersiniz hangi günlerdir?	september	Eylül
Mitte kunagi.	Hiç bir zaman.	oktoober	Ekim
Möödunud aastal puhkasin Antalyas.	Geçen yıl Antalya'da dinlendim.	november	Kasım
Neljast viieni mind ei ole kodus.	Dörtten beşe kadar evde yokum.	detsember	Aralık
Palju õnne sünnipäevaks!	Doğum günün kutlu olsun!	Nädalapäevad	Haftanın günleri
Praegu.	Şimdi.	esmaspäev	pazartesi
Täna õhtul lähme kinno.	Bu akşam sinemaya gideceğiz.	teisipäev	salı
Tänaseid toimetusi ära viska homse varna.	Bugünün işini yarına bırakma.	kolmapäev	çarşamba
Tulen tagasi poole tunni jooksul.	Yarım saat içinde döneceğim.	neljapäev	perşembe
Tuleval kolmapäeval läheb mu mees Türki.	Gelecek çarşamba kocam Türkiye'ye gidecek.	reede	cuma
Veel on väga vara /Juba on liiga hilja/.	Henüz çok erkendir /Artık çok geçtir/.	laupäev	cumartesi
Videvikus.	Akşamın alacakaranlığında.	pühapäev	pazar
Aastaajad	Mevsimler	MUUD AJAMÄÄRUSED	DIĞER ZAMAN KAVRAMLARI
kevad	ilkbahar	aasta	yıl
suvi	yaz	eile	dün
sügis	sonbahar // güz	enne	önce
talv	kış	enne meie ajaarvamist	Miladdan Önce M.Ö.
Kuud	Aylar	e.Kr.	seyrek
		harva	an, lahza
		hetk	yarın
		homme	sabah
		hommik	gelecek yıl
		järgmisel aastal	saat
		kell	ortaçağ
		keskaeg	gece yarısı
		kesköö	her zaman
		koguaeg	ay
		kuu	günün tarihi
		kuupäev	öğle
		lõunaaeg	dakika
		minut	

mitte iialgi
möödunud/läinud
aasta
nädal
nädala sees
nädalalõpp
nädalavahetus
nüüd
õhtu
öö
päev
pärast
meie ajaarvamise
järgi
m.a.j.
sageli /tihti/
sajand
sel nädalal
sekund
sünnipäev
tund
täna
üleile
ülehomme
vahetevahel
veel

hiçbir zaman
geçen yıl
hafta
hafta içi
hafta sonu
hafta arası
şimdi
akşam
gece
gün
sonra
Miladdan Sonra
M.S.
sık sık
yüzyıl
bu hafta
saniye
doğum günü
saat
bugün
ertesi gün
obürgün
bazan
henüz

Hommikul

Kell on kuus
/seitse/.
Kuidas Te
magasite?
Ma ärkan vara
hommikul.
Millal Te ärkasite?
Mina läksin eile
hilja magama.
On aeg tõusta!
Öö läbi ei saanud
ma uinuda.
Siin on seep ja
käterätik.
Täna Teid, väga
hästi.
Tõuske!
Vara tõusta on
kasulik.

Sabahleyin

Saat altıdır
/yedidir/.
Nasıl uyudunuz?
Sabahleyin erken
uyanıyorum.
Ne zamamn
uyandınız?
Ben dün geç
uyudum.
Uyanma zamanıdır!
Sabaha kadar
uyuyamadım.
Bu sabun, bu da
havlu.
Teşekkür ederim,
çok iyi.
Uyanın!
Erken uyanmakta
fayda vardır.

Ärgake!

Õhtul

Äрге unustage
mind äratada õigel
ajal –
kell kuus, muidu
ma hilinen rongile.
Kas soovite pisut
puhata?
Ma lähen harilikult
vara magama.
Ma olen unine.
Ma olen väga
väsinud.
Ma tahan väga
magada.
On juba aeg
magama minna.
On juba hilja.
Pange tuli põlema!
Soovin head ööd!
Saabus õhtu.
Teie voodi on
valmis.
Veel ei ole hilja.

Uyanın!

Akşam

Beni zamanında –
saat altıda
uyandırmayı
unutmayın, aksi
halde trene
gecikerim.
Bir az dinlenmek
ister misiniz?
Genel olarak erken
uyuyorum.
Çok uykusuzum.
Çok yorgunum.
Çok uyumak
istiyorum.
Artık uyku
zamanıdır.
Artık geçdir.
Lambayı yakın!
İyi geceler
diliyorum.
Akşam oldu.
Yatağınız hazırdır.
Henüz geç değil.

ILMAST

Hommikust saadik
sajab vihma /lund/.
Ilmakaared:
põhi – lõuna
ida – lääts
kirre
kagu
edel
loe
Jõgi /järv, meri/ on
kinni külmunud.
Kaua pole vihma
/lund/ olnud.

HAVA HAKKINDA

Sabah erkenden
yağmur /kar/
yağıyor.
Kutup pusulası:
kuzey – güney
doğu – batı
kuzeydoğu
güneydoğu
güneybatı
kuzeybatı
Nehir /göl, deniz/
donmuştur.
Epey zamandır
yağmur /kar/
yağmamıştı.

Keskpäevast saadik Öglenden rüzgar
puhub tuul. esiyor.
Kusagil löi vätku Neredeyse şimşek
/müristas/. çaktı /gök gürlüdi/.
Lumi tuli maha. Kar yağdı.
Missugune ilm on Bugün hava
täna? nasıldır?
Mul on külm. Bana soğuktur.
Mul on palav. Bana sıcaktır.
Müristab. Gök gürlüyor.
Sajab lund /vihma/. Kar /yağmur/
yağıyor.
Siin on umbne. Burada hava
boğucudur.
Taevas on pilvitu Hava bulutsuzdur
/pilvine/. /bulutludur/.
Talvel paistab Kışın güneş ışık
päike, aga pole soe. verir, ama sıcak
vermez.
Täna on 37 kraadi Bugün 37 derece
soe. sıcak var.
Täna on imeilus Bugün harika bir
ilm. hava var.
Täna on halb ilm. Bugün hava
kötüdür.
Täna on soe /külm/ Bugün hava sıcak
ja /soğuk/ ve
päikesepaisteline. güneşlidir.
Täna on ilm vastik Bugün hava kapalı
ja külm. ve soğuktur.
Teed on libedad. Yol kaygandır.
Täna öösel saab Bu akşam dolunayı
täiskuud näha. görebiliriz.
Tugev tuul /tuisk, Güçlü rüzgar /tipi,
lumelörts/. kar fırtınasıdır.
Tuuline ilm. Hava rüzgarlıdır.
Väga niiske. Çok rutubetlidir.
Väga porine. Çok çamurludur.

PÖHIVÄLJENDID GENEL KONUŞMALAR

Ei ole nagu usutav. İnanılacak gibi
değil.
Hea meelega. Memnuniyetle.
Head puhkust! İyi dinlenmeler!
Head uut aastat! Yeni yılınız kutlu
olsun!

Hiilgav möte. Harika bir fikir!
Häid pühi! Bayramınız kutlu
olsun!
Jah. Hästi. Hea Evet. İyi. Tamam.
küll.
Kas tõesti? Sahi mi?
Kõigest nii palju. Hepsi bu kadar.
Ma ei arva nii. Ben öyle
sanmıyorum.
Ma ei arva, et olen Yanlış olacağımı
eksinud. sanmıyorum.
Ma ei taha seda Bunu demek
öelda. istemiyorum.
Ma tean. Ben biliyorum.
Ma ei tea. Ben bilmiyorum.
Ma olen Teiega Sizinle tamamen
täiesti ühel meeel. hemfikirim.
Ma pole kindel. Pek emin değilim.
Ma tahtsin ainult Sadece sormak
küsida. istemiştim.
Mida Te sellest Bunun hakkında ne
arvate? düşünürsünüz?
Minu jaoks ei ole Benim için
vahet. farketmez.
Muidugi on see nii. Elbette, öyledir.
Olen Teiega nõus. Düşüncelerinize
katılıyorum.
Olgu peale! Tamam işte!
Palju õnne Doğum gününüz
sünnipäevaks! kutlu olsun!
Pole paha. Fena değil.
Selles ei ole ma Bu konuda sizinle
Teiega ühel meeel. aynı görüşü
paylaşmıyorum.
Täitsa õige. Tamamiyle
doğrudur.
Taolised asjad Olur böyle şeyler.
juhtuvad.
Te peate seda Bunu bilmeniz
teadma. gerekir.
Teil on õigus. Haklısınız.
Tervitage kõiki Her kese içten
südamlikult minu selamlarımı iletin!
poolt!
Väga lihtne. Çok basit.
Väga võimalik, et Büyük ihtimalle siz
Teil on õigus. haklısınız.
Võib-olla ajate Belki başka bir
segamini millegi şeyle
muuga. karıştırıyorsunuzdu

Äрге meid unustage!
r.
Bizleri unutmayın!

KÜSIMUSED

SORULAR

Aidake, palun!
Ei midagi erelist.
Jah, ma olen rahul.
Jutustage, palun!
Kas ma saaksin rääkida Teie emaga /isaga, õega/?
Kas ma tülitasin Teid?
Kas olete rahul?
Kas olete täna lehte lugenud?
Kas see vastab tõele?
Kas Te lähete ära?
Kas Te olete valmis?
Kas Te saate aru?
Kas Te teate, kust see rong tuleb?
Kas Teil on telefon?
Kas tulete tagasi?
Kas võin võtta?
Keda ülemus näha soovib?
Keda?
Kelle auto see on?
Kelle oma see on?
Kelle?
Kellega?
Kellel?
Kellele pean ma andma raha?
Kellele?
Kellelt Te seda uudist kuulsite?

Yardım edin, lütfen!
Önemsiz bir şey.
Evet, memnunum.
Konuşun, lütfen!
Annenizle /babanızla, kız kardeşinizle/ konuşabilir miyim?
Sizi rahatsız mı ettim?
Memnun musunuz?
Bugünkü gazeteyi okudunuz mu?
Bu hakikata uygun mu?
Siz gidiyor musunuz?
Hazır mısınız?
Siz anlıyor musunuz?
Bu trenin nereden geldiğini biliyor musunuz?
Telefonunuz var mı?
Geri dönecek misiniz?
Alabilir miyim?
Şef kimi görmek istiyor?
Kimi?
Bu araba kimin?
Bu kimindir?
Kimin?
Kimle?
Kimde?
Parayı kime vermeliyim?
Kime?
Bu haberi kimden duydunuz?

Kellelt?
Kes nad on?
Kes on see /naine/ mees?
Kes seal on?
Kes siin teenindab?
Kes ta on?
Kes Te olete?
Kes?
Kuhu me täna lähme?
Kuhu?
Kui palju ma maksan?
Kui palju?
Kuidas Te end tunnete?
Kuidas Te magasite?
Kuidas?
Kus me oleme?
Kus mu laps (lapsed) on?
Kus on minu /auto, rahakott/ raamat?
Kus on WC /kassa, hotell/?
Kus Te elate?
Kus?
Kust Te tulete?
Mida /keda/ Te otsite?
Mida ma pean tegema?
Mida see sõna tähendab?
Mida siin müüakse?
Mida Te soovite?
Mida Te teete?
Mida Te ütlesite?
Miks muuseum /kauplus, kool/ täna suletud on?
Kimden?
Onlar kim?
Bu /kadın/ adam kim?
Orada kim var?
Burada kim servis yapıyor?
Bu kimdir?
Siz kimsiniz?
Kim?
Bugün nereye gidiyoruz?
Nereye?
Ne kadar ödeyeceğim?
Kaç?
Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
Nasıl uyudunuz?
Nasıl?
Biz neredeyiz?
Benim çocuğum (çocuklarım) nerede?
Benim /arabam, cüzdanım/ kitabım nerede?
Tuvalet /bilet gişesi, otel/ nerede?
Siz nerede oturuyorsunuz?
Nerede?
Siz nereden geliyorsunuz?
Neyi /kimi/ arıyorsunuz?
Ben ne iş yapmalıyım?
Bu sözcüğün anlamı ne?
Burada ne satılır?
Ne istiyorsunuz?
Siz ne iş yapıyorsunuz?
Siz ne dediniz?
Müze /dükkan, okul/ bugün niçin kapalıdır?

Miks see kott nii
kallis on?
Miks?
Millal rong /buss,
auto/ tuleb?
Millal Te kodus
olete?
Millal?
Milliseid uudiseid
Te teate?
Mis kell on?
Mis on juhtunud?
Mis see maksab?
Mis see on?
Mis Teiega juhtus?
Mis uudist on?
Mis, mida?
Missugune?
Mitu korda?
Mitu õpilast õpib
selles koolis?
Mitu?
See rõõmustab
mind väga.

KÄSK

Aeg on läbi!
Andke teed!
Asuge järjekorda!
Ei tohi!
Minge edasi!
Minge välja!
Oodake!
Palun pakkuge
istet!
Peatuge!
Rääkige
aeglasemalt!
Rääkige kõvemini!
Rääkige tasemini!
See on võimatu!
Suitsetada ei tohi!
Te olete vaba!
Tõuske püsti!

Bu çanta neden bu
kadar pahalıdır?
Niçin?
Tren /otobüs, araba/
ne zaman gelecek?
Evde ne zaman
oluyorsunuz?
Ne zaman?
Hangi haberleri
biliyorsunuz?
Saat kaç?
Ne oldu?
Bunun fiyatı ne?
Bu ne?
Size ne oldu?
Ne haber var?
Ne?
Hangisi?
Kaç defa?
Bu okulda kaç
öğrenci okuyor?
Kaç?
Bu beni çok
sevindiriyor.

EMİR

Zaman bitii!
Yol verin!
Sıraya girin!
Olmaz!
İleri gidin!
Dışarı çıkın!
Bekleyin!
Lütfen yer verin!
Durun!
Ağır ağır konuşun!
Yüksekten
konuşun!
Yavaş konuşun!
Bu mümkün değil!
Sigara içmek
olmaz!
Serbestsiniz!
Ayağa kalkın!

Tulge minu järel!
Võite minna!
Ärge tõugelge!

MÄRKUSED, HOIATUSED

Apteek
Avatud
Ettevaatust!
Haigla
Hõivatud
Informatsioon
Jaam
Juuksur
Kesklinn
Kool
Mees
Muuseum
Naine
Ootesaal
Pagas
Parkimine
keelatud!
Polikliinik
Raudteejaam
Restoran
Saun
Seis!
Sisenemine
keelatud
Sissepääs
Sõitke aeglaselt
Suitsetamine
keelatud!
Suletud, kinni
Supelrand
Teeremont
Toll
Tualett /tasuline,
tasuta/
Turg
Ühesuunaline
/kahesuunaline/ tee
Vaba
Väljapääs

REISIMINE

Ardımca gelin!
Gidebilirsiniz!
İtmeyin!

İŞARETLAR, UYARILAR

Eczane
Açık
Dikkat!
Hastahane
Meşgul
Danışma
Durak
Berber /kuaför/
Şehir merkezi
Okul
Bay
Müze
Bayan
Bekleme salonu
Bagaj
Park yapılmaz!
Klinik
İstasyon
Restoran
Hamam
Dur!
Girilmez
Giriş
Yavaş gidiniz
Sigara içmek
yasaktır!
Kapalı
Plaj
Yol tamiri
Gümrük
Tuvalt /ücretli,
ücretsiz/
Pazar
Tek yönlü /iki
yönlü/
Yol
Serbest, boş
Çıkış

YOLCULUK

Rongiga	Trenle		
Ei, siin ei tohi suitsetada.	Hayır, burada sigara içmek olmaz.	raudteejaama. Ma tahan sõita kell kuus hommikul väljuva rongiga.	istiyorum. Sabahleyin saat altıda kalkacak trenle gitmek istiyorum.
Kahjuks vaba kohta ei ole.	Maalesef boş yer yok.	Ma tahan sõita kell ühiksa õhtul väljuva lennikuga.	Akşam saat dokuzda kalkacak uçakla gitmek istiyorum.
Kas Ankara rong hilineb?	Ankara treningecikir mi?	Ma tahan sõita pärast lõunat väljuva bussiga.	Öğleden sonra kalkacak otobüsle gitmek istiyorum.
Kas kupees võib suitsetada?	Kompartımanda sigara içmek olar mı?	Me peame olema jaamas kell ...	Biz istasyonda saat ...da/de olmalıyız.
Kas rong peatub kõigis jaamades?	Tren her istasyonda duracak mı?	Millal läheb Ankarasse rong? Millal rong väljub?	Ankara'ya ne zaman tren var? Tren ne zaman hareket ediyor?
Kas see rong läheb Karsi?	Bu tren Kars'a gidiyor mu?	Millal me Izmiri saabume? Milliselt perroonilt väljub rong? Mis jaam see on?	İzmir'e ne zaman varacağız? Tren hangi perondan kalkıyor? Burası hangi istasyon?
Kas Te võite selle akna kinni panna /avada/?	Lütfen, şu pencereyi kapatır /açır/ mısınız?	Need ei ole minu /kohvrid/ asjad.	Bunlar benim /bavullarım/ eşyalarım değil.
Kas võib akna sulgeda?	Pencereyi kapatabilir miyiz?	Oleme pool tundi / üks tundi, 10 minutit/ hiljaks jäänud.	Yarım saat /bir saat, 10 dakika/ gecikmişiz.
Kui kaua kestab sõit Antalyasse?	Antalya'ya ne kadar zamanda gidilir?	Olete kontrollinud minu pileti. Palun istuge /tõuske püsti/. Palun juhatage mind jaama. Palun esitage pilet.	İzmir'e ne zaman varacağız? Tren hangi perondan kalkıyor? Burası hangi istasyon? Benim biletimi kontrol etmişsiniz. Buyurun oturun /ayağa kalkın/. Lütfen, istasyonu bana tarif ediniz. Lütfen biletimizi gösterin.
Kui kauaks me siia jäame?	Burada ne kadar kalacağız?	Palun tooge mulle teed /kohvi, õlut, vett, teed/! Palun andke mulle edasi-tagasipilet Izmiri. Palun ainult ühe suuna pilet İstanbuli.	Bunlar benim /bavullarım/ eşyalarım değil. Yarım saat /bir saat, 10 dakika/ gecikmişiz. Benim biletimi kontrol etmişsiniz. Buyurun oturun /ayağa kalkın/. Lütfen, istasyonu bana tarif ediniz. Lütfen biletimizi gösterin. Lütfen, bana çay /kahve, bira, su, çay/ getirin! Lütfen, İzmir'e gidiş dönüş bir bilet verin. Lütfen, İstanbul'a yalnız tek gidiş bir bilet.
Kui kaua see pilet kehtib?	Bu bilet ne zamana kadar geçerlidir?		
Kui palju ma võlgnen?	Borcum ne kadar?		
Kui palju maksab teise klassi edasi- tagasipilet Ankarasse?	Ankara'ya ikinci mevki gidiş dönüş biletinin fiyatı ne kadar?		
Kui palju me veel sõidame?	Daha ne kadar gideceğiz?		
Kui palju on veel aega rongi lahkumiseni?	Trenin hareket saatine daha ne kadar var?		
Kus asuvad esimese klassi vagunid?	Birinci mevki vagonlar nerede?		
Kus on piletikassa?	Bilet gişesi nerededir?		
Lubage aken avada /sulgeda/.	Pencereyi açmaya /kapamaya/ izin verin.		
Ma tahan eesolevas jaamas väljuda.	Önümüzdeki istasyonda inmek istiyorum.		
Ma tahan minna	İstasyona gitmek		

Palun võtke see kohver Ankara rongi.
See on kiirrong.
Siin on meie pilet.
Kas see on vagun number 4?
Siin on Teie kupee.

Siin on üks vaba koht.
Üks suur /väike/ kohver on puudu.
Vabandage, kas ma võin akna avada?

Vabandage, kas selles kupees on üks vaba koht?

Vabandage, see on minu koht.
Võtke mu pagas hoiuruumi.

Bu bavulu Ankara trenine götürün, lütfen.
Bu hızlı trendir.
İşte biletlerimiz. Bu 4 numaralı vagon mudur?
Burası sizin kompartıman.
Burada bir boş yer var.
Bir büyük /küçük/ bavul eksik.
Affedersiniz, pencereyi açabilir miyim?
Affedersiniz, bu kopartımanda bir kişilik boş yer var mı?
Affedersiniz, burası benim yerim.
Bagajımı emanete götürünüz.

Autoga

Bensiin sai otsa.
Kas Te aitaksite mind?
Esiklaasi on vaja pesta.
Kas annate mulle tollinumbri, ma olen välismaalane?

Kas ma sõidan õiget teed pidi Istanbuli?
Kas oleme õigel teel?
Kas siin lähedal on remonditöökoda?

Kas siin tohib parkida?
Kas Te võite kaardi peal näidata

Arabayla

Benzin bitti. Siz yardım eder misiniz?
Ön camı yıkamak gerekir.
Yabancı olduğum için gümrük numarası verecek misiniz?
İstanbul'a doğru yolla mı gidiyorum?
Biz doğru yolda mıyız?
Bu yakınlarda bir tamirhane var mıdır?
Burada park yapabilir miyiz?
Otobanı harita üzerinde gösterir

kiirteed?
Kas Te võite mind natuke aidata?
Kas Te võite minu autot puksiirida?
Kas Te võite öelda, kus asub kõige lähem bensiinjaam/tankla?
Kuhu ma võin auto jätta?
Kui kaua remont kestab?
Kui kaugel on siit Marmaris?

Kuidas sõita Kapadookiasse?
Kumb tee on parem /lühem/?
Ma pean autot tankima.
Ma tahan oma auto garaazist võtta.
Mitu kilomeetrit on jäänud linnani?
Mu auto on kindlustatud.
Mul läks auto katki.
Palju maksab garaaz üheks ööks?
Palju maksab üks liiter bensiini /diiselkütust/?
Palun 10 liitrit bensiini.
Palun kontrollige õli.
Palun kontrollige radiaatori vett!

Palun pange paak täis.
Palun, kas Te võite õli vahetada?
Pidurid ei ole korras.
Siin on mu auto dokumendid.

misiniz?
Bana bir az yardım eder misiniz?
Arabamı yedekte götürür müsünüz?
En yakın benzin istasyonunun nerede olduğunu söyler misiniz?

Arabayı nereye bırakabilirim?
Tamir ne kadar sürür?
Marmaris buradan ne kadar uzaklıktadır?
Kapadokiya'ya nasıl gidebilirim?
Yollardan hangisi iyidir /kıtsadır/?
Arabaya benzin almalıyım.
Arabamı garajdan almak istiyorum.
Şehire kaç kilometre kalmış?
Arabam sığortalıdır.
Arabam bozuldu.
Bir gecelik garaj ücreti ne kadar?
Bir litre bezin /petrol/ ne kadar?

Lütfen, 10 litre benzin.
Lütfen, yağı kontrol ediniz.
Lütfen, radyatör suyunu kontrol edin!
Lütfen, depoyu doldurunuz.
Lütfen, yağı değiştirir misiniz?
Frenler iyi değil.

Bu arabamın belgeleri.

Tänan. Olete väga lahke. Teşekkür ederim. Çok nazıksınız.

Lennukıga

Homme lendan Eestisse.

Jään kolmeks kuuks.

Kas lennuk saabub õigel ajal?

Kas ma saan Teie piletit näha?

Kas ma tohin paluda üht ajalehte?

Kas ma tohin suitsetada?

Kas

Tallinn–Ankara vahel toimumvad lennureisid?

Kas täna lendab lennuk Ankarasse?

Kas tohib selle kandekoti kaasa võtta?

Kuhu Te lähete?

Kui kauaks Te Türki jääte?

Kuidas me saame minna lennujaama?

Kus müüakse lennukipileteid?

Kus on lennujaam?

Lähen Istanbuli.

Lendan Türki Lennukompaniga.

Ma ei tunne ennast hästi.

Ma soovin kohta akna ääres.

Millal lennuk väljub?

Millal me

Uçakla

Yarın Estonya'ya uçacağım.

Üç ay kalacağım.

Uçak zamanında gelecek mi?

Biletinizi görebilirmiyim?

Bir gazete rica edebilir miyim?

Sigara içebilir miyim?

Tallinn–Ankara arası uçak seferleri var mı?

Bugün Ankara'ya uçak var mı?

Bu el çantasını yanıma alabilir miyim?

Nereye

gidiyorsunuz?

Türkiye'de ne kadar kalacaksınız?

Havaalanına nasıl gidebiliriz?

Uçak biletlerini nerede satıyorlar?

Hava alanı nerededir?

İstanbul'a gidiyorum.

Türk Hava Yolları ile uçuyorum.

Kendimi iyi hissetmiyorum.

Pencere yanı bir koltuk istiyorum

Uçak ne zaman kalkıyor?

Ne zaman

maandume? 6:30 jõuame sinna.

Millise lennukompaniiga Te lendate?

Mis kell lennuk saabub?

Mis kell lennuk väljub?

Mitu kohvrit Teil on?

Mitu tundi kestab lend?

Palun tooge vett.

See kohver on liiga raske. Te peate veel 30 eurot maksma.

Siin on mu pass, pilet, pagas.

Tahan broneerida homseks kaks piletit Istanbuli.

Teie pass, palun.

iniyoruz? 6:30'da oraya varacağız Hangi havayoluyla uçuyorsunuz?

Uçak saat kaçta varıyor?

Uçak saat kaçta kalkıyor?

Kaç bavulunuz var?

Kaç saat uçacağız?

Lütfen, su getirin.

Bu bavul çok ağır. Siz 30 Euro daha ödemelisiniz.

Bu benim pasaportum, biletim, bagajım.

Yarın için İstanbul'a iki bilet ayırtmak istiyorum.

Pasaportunuz lütfen.

PIIRIL

Avage oma kohver /pagas/.

Esitage dokumendid.

Ettevaatust! Seal on ohtlik!

Kas ma avan oma kohvri?

Kas ma pean selleks tasuma tollimaksu?

Kas ma pean täitma tollideklaratsiooni?

Kõik mu

dokumendid on korras.

Kõik on kasutatud asjad.

Kus on

SINIRDA

Bavulunuzu /bagajınızı/ açın.

Belgelerinizi gösterin.

Dikkat! Orası tehlikelidir!

Bavulumu açayım mı?

Bunun için gümrük ödeyecek miyim?

Gümrük deklarasyonu doldurmalı mıyım?

Benim

dokümanlarımın hepsi geçerlidir.

Hepsi kullanılmış eşyalardır.

Pasaport kontrolü

passikontroll? nerededir?
 Kus on Gümrük muainesi
 tolliülevaatus? nerededir?
 Kus pagasikontroll Bagaj kontrolü
 on? nerededir?
 Kus Te Ankaras Ankara'da nerede
 peatute? kalıyorsunuz?
 Ma ei tea reegleid. Kuralları
 bilmiyorum.
 Ma kaotasin oma Ben çocuğumu
 lapse /võtmed, /anahtarımı,
 raha/. paramı/ kaybettim.
 Ma olen siin Ben buraya
 puhkusel /äriasjus/. dinlenmeğe /ticaret
 için/ gelmişim.
 Ma otsin viieaastast Ben beş yaşlı kızı
 tüdrukut /poissi/. /oğlanı/ arıyorum.
 Ma pean oma viisat Vizemi uzatmam
 pikendama. gerekiyor.
 Ma peatun hotellis Ben "Kent"
 "Kent" /sõprade otelinde
 juures/. /arkadaşlarımın
 yanında/
 kalıyorum.
 Ma sõidan Ben Alanya'ya
 Alanyasse. gidiyorum.
 Mul ei ole sularaha. Nakit param yok.
 Mul on ainult Yalnız şahsıma ait
 isiklikud asjad. olan eşyalardır.
 Mul on roheline Benim yeşil sigorta
 kindlustuskaart. kartım var.
 Mul pole midagi Gümrüğe tabi hiç
 deklareerida. bir şeyim yok/tur/.
 Mul pole muud Eston kronundan
 raha peale Eesti başka param
 kroonide. yoktur.
 Need kaks on minu Şu ikisi benim
 kohvrid. bavulumdur.
 Need toiduained on Bu yiyecekler
 minu teemoon. benim yol
 azığımdır.
 Palun kutsuge Lütfen, buraya
 kohale advokaat avukat
 /saatkonna /büyükelçilik
 esindaja, saadik/. görevlisi, elçi/
 çağırın.
 See on eksitus! Ma Bu bir yanlışlıktır!
 ei ole süüdi! Ben suçlu değilim!
 See on kingitus. Bu bir hediyedir.
 See on minu İşte ehliyetim.

juhiluba.
 See on üks Bu bir yolculuk
 reisimälestus. hatırasıdır.
 Teie pass, palun! Pasaportunuz,
 lütfen!
 Tohin ma sõita? Geçebilir miyim?

VAJALIKUD ANDMED

*Te peate täitma
selle ankeedi.*

Eesnimi
 Perekonnanimi
 Endine
 perekonnanimi (kui
 oli)
 Kodakondsus
 Sugu: mees/naine

Perekonnasesi
 Abielus
 Vallaline
 Lahutatud
 Lesk
 Sünniaeg
 Sünnikoht
 Töökoht
 Alaline elukoht
 Passi number
 Kelle poolt välja
 antud
 Väljaandamise
 kuupäev
 Kehtiv kuni ...

HOTELLIS, PANSIONAADIS

Tere! /Tervist!/
 Tere hommikust!
 Tere päevast!
 Tere õhtust!
 Ei, see tuba mulle
 ei meeldi.

GEREKLI BILGILER

*Şu anketi
doldurmanız
gerekliyor.*

Adınız
 Soyadınız
 Önceki soyadınız
 (eğer varsa)

Uyruğunuz
 Cinsiniz:
 erkek/kadın
 Medeni haliniz
 Evli
 Bekar
 Boşanmış
 Dul
 Doğum tarihiniz
 Doğum yeriniz
 İş yeriniz
 Oturduğunuz yer
 Pasaport numaranız
 Kim tarafından
 verilmiş
 Verildiği tarih
 Geçerlidir ...

OTELDE, PANSİYONDA

Merhaba!
 Günaydın!
 İyi günler!
 İyi akşamlar!
 Hayır, bu oda
 hoşuma gitmedi.

Hinnad on pisut kõrged.	Fiyatlar biraz yüksek.	Kas Teil on vabu kohti?	Boş yeriniz var mı?
Kas hommikueine on hinna sees?	Sabah kahvaltısı fiyata dahil mi?	Meil on vaba üks hea vanniga tuba.	Bizim banyolu iyi bir odamız boştur.
Kas hotellis on bassein?	Otelde havuz var mı?	Kas toas on tualett /televiisor, külmik/?	Odada tuvalet /televizyon, buzdolabı/ var mı?
Kas keegi küsis mind?	Beni soran oldu mu?	Kas toas võib suitsetada?	Otelde sigara içiliyor mu?
Ehk annaksin Teile natuke käsiraha?	Size bir miktar kaparo vereyim mi?	Kraan tilgub kogu aeg.	Musluk devamlı damlıyor.
Ehk saaksin veel ühe /padja, vannilina/ teki?	Daha bir /yastık, havlu/ pattaneye alabilir miyim?	Kus asub hotell /pansion/?	Otel /pansiyon/ nerededir?
Kas ma saan oma asjad seniks siia jätta, kuni ma linnast tagasi tulen?	Şehirden gelinceye kadar eşyalarımı buraya bırakabilir miyim?	Kus on lift?	Asansör nerededir?
Kas ma tohin tuba näha?	Odayı görebilir miyim?	Kus on ühiselamu?	Yurt nerededir?
Kas maksta tuleb kohe?	Kira peşin mi ödenecek?	Kus on Viru hotell?	Viru oteli nerede?
Kas mu arve on valmis?	Hesabım hazır mı?	Kus saab valuutat vahetada?	Nerede döviz bozdurabilirim?
Kas soovite midagi pessu anda?	Çamaşır yıkatmak istiyor musunuz?	Kus siin pesu pestakse?	Burada nerede çamaşır yıkatılır?
Kas Te näitaksite mulle veelgi odavamat tuba?	Lütfen, bana daha ucuz oda gösterir misiniz?	Kust ma saan helistada?	Nereden telefon açabilirim?
Kas Te saate mulle anda veel ühe teki ja padja?	Bana bir yorgan ve bir yastık daha verir misiniz?	Ma broneerisin toa.	Bir oda ayırtmışım.
Kas Te teete alla kuue aastasele lastele soodustusi?	6 yaşından küçük çocuklara indirim yapıyor musunuz?	Ma eelistan toas süüa.	Odamda yemeği tercih ederim.
Kas Te võiksite mu pagasi jaamast tuua, palun?	Lütfen, bagajımı istasyondan getirir misiniz?	Ma jään siia ainult üheks ööks.	Burada yalnız bir gece kalacağım.
Kas Te võite mind ühendada numbriga ...?	Bana ... numarayı bağlar mısınız?	Ma lahkun täna /homme/ kell ...	Bugün /yarın/ saat ...da/de ayrılacağım.
Kas Teie juures võib ööbida?	Sizin yanınızda geceleyebilir miyim?	Ma peatun hotellis /pansionaadis/.	Otelde /pansiyonda/ kalıyorum.
Kas Teil on dušširuumiga tuba?	Banyolu odanız var mı?	Ma reserveerisin toa Uludamar'i nimele.	Uludamar adına rezervasyon yapmışım.
Kas Teil on garaaz?	Garajınız var mı?	Ma tahan külma dušši võtta.	Soğuk bir duş almak istiyorum.
Kas Teil on šeif, kuhu ma saaksin jätta oma väärisesemed?	Kıymetli eşyalarımı bırakabileceğim bir kasanız varmı?	Ma tahan suitsuvaba tuba.	Sigara içilmeyen oda istiyorum.
		Ma unustasin võtme hotellituppa.	Anahtarımı otel odasında unuttum.
		Ma võin Teid hotelli /pansionaati/ viia.	Sizi otele /pansiyona/ götürebilirim.
		Meeste /naiste/ tualettruum on /paremat/ vasakut kätt.	Erkekler /kadınlar/ tuvaleti /sağda/ soldadır.
		Millal ma saan oma	Çamaşırılarımı ne

Tänan, ma ei soovi
midagi.

var.
Teşekkür ederim,
hiç bir şey
istemiyorum

LINNAS

Teeküsimine

Ankarani on 600
kilomeetrit.

Eesolevalt ristteelt
vasakule.

Eksisin teel olles.

Esimeselt tänavalt
pöörake paremale.

Kas linnavalitsus
on kaugel?

Kas ma lähen ikka
otse?

Kas sinna saab
jalgsi minna?

Kas Te teate, kus
on hea hotell?

Kas Üsküdar asub
raudteejaamast
kaugel?

Kuhu poole pean
ma minema?

Kuhu see tee viib?

Kui palju maad on
veel

raudteejaamani?

Kuidas ma saan
muuseumi minna?

Kuidas ma saan
sõita Sultan

Ahmeti?

Kuidas saab minna
Antalyasse?

Kuidas saab
postkontorisse

/turule, haiglasse/?

Kus on Atatürgi

puiestee?

Kus on kõige lähim

internetikohvik?

ŞEHİRDE

Yol sorma

Ankaraya kadar
600 kilometredir.

Önümüzdeki
kavşaktan sola.

Yolumu kaybettim.

İlk caddeden sağa
sapın.

Belediyye binası
uzak mı?

Hep dosdoğru mu
gideceğim?

Oraya yaya gitmek
mümkün mü?

İyi bir otelin nerede
olduğunu bilir

misiniz?

Üsküdar
istasyondan uzak
mı?

Hangi tarafa
gitmeliyim?

Bu yol nereye
götürüyor?

İstasyona daha ne
kadar var?

Müzeeye nasıl
gidebilirim?

Sultan Ahmet'e
nasıl gidebilirim?

Antalya'ya nasıl
gidilir?

Postaneye /pazara,
hastaneye/ nasıl

gidilir?

Atatürk bulvarı
nerededir?

En yakın

internetkafe

Kus on saun?
Ma olen siin kandis
võõras.

Millal läheb
esimene /järgmine,

viimane/ buss
lennujaama?

Milline on kõige
lühem tee kinno?

Millised
muuseumid

on linnas?
Mitu kilomeetrit on

Ankarani?

Palju aega kuulub
jalgsi sinna

minnes?

Raudteejaam on
lähedal, kahe

kilomeetri
kaugusel.

Raudteejaamast
sõidavad

marsruuttaksod.

See tee viib
Beyaziti väljakule.

Sisenen bussi.

nerededir?
Hamam nerededir?

Ben buranın
yabancıyım.

Havaalanına birinci
/sonraki, sonuncu/

otobüs ne zaman
kalkacak?

Sinemaya en yakın
yol hangisidir?

Şehirde hangi
müzeler var?

Ankara'ya kaç
kilometredir?

Oraya yaya ne
kadar sürür?

İstasyon yakındır,
iki kilometre
uzaklıktadır.

İstasyondan
dolmuşlar gidiyor.

Bu yol Beyazit
Meydanı'na
götürüyor.

Otobüse bineceğim.

POLITSEI- JAOSKONNAS

Andke oma pass.

Kas olete eestlane
või türklane?

Kas see on
politseijaoskond?

Kas Te olete
abielus?

Kus asub
politseijaoskond?

Kust /milliselt
maalt/ Te

saabusite?

Millal Te siia
jõudsite?

POLİS KARAKOLUNDA

Pasaportunuzu
verin.

Eston musunuz
yoksa Türk

müsünüz?

Burası
poliskarakolu mu?

Siz evli misiniz?

Polis karakolu
nerededir?

Nereden /hangi
ülkeden/ geldiniz?

Buraya ne zaman
vardınız?

Mis rahvusest Te olete?	Milliyetiniz nedir?	Kus on lähim postkast?	En yakın postakutusu nerede?
Missuguse trammi või bussiga saab sinna sõita?	Oraya hangi tramvay veya otobüsle gidebilirim?	Kus võetakse vastu tähitud kirju?	Taahhütlü mektuplar nereden gönderilir?
Teie ees- ja perekonnanimi. Teie külastuse eesmärk: ekskursioon, õppimine.	Adınız ve soyadınız. Ziyaretinizin amacı: gezi, eğitim.	Kust võib saata pakki?	Koliler nereden gönderilir?
Teie sünniaeg ja -koht?	Doğum tarihiniz ve doğum yeriniz?	Ma helistan uuesti.	Ben tekrar telefon açacağım.
Varsti lõpeb Teie viisa kehtivus.	Vizenizin geçerilik süresi yakında bitmek üzeredir.	Ma räägin Teiega Ankarast.	Sizinle Ankara'dan konuşuyorum.
Öelge oma passinumber, palun!	Pasaportunuzun numarasını söyleğin lütfen!	Ma vajan postmarke.	Bana posta pulu lazım.
		Millal ma võiksin Teile /temale/ uuesti helistada?	Size /ona/ bir daha ne zaman telefon açabilirim?
POST, TELEFON	POSTANE, TELEFON	Millal telegramm kohale jõuab?	Telgraf eline ne zaman ulaşır?
		Millal väljub postilennuk?	Posta uçağı ne zaman kalkıyor?
		Mis aegadel on postkontor avatud?	Postane hangi saatlerde açıktır?
		Mu number on ...	Benim numaram ...
Kas mulle on tulnud kiri?	Bana mektub gelmiş mi?	Palun andke mulle paki saatmise blankett.	Lütfen, bana koli göndermek için fiş verin.
Kas peapostkontor on lahti ka laupäeval ja pühapäeval?	Merkezi postane cumartesi ve pazar günleri de açık mı?	Palun andke telegrammiblankett.	Lütfen, telgraf fişi verin.
Kas siit saab otse helistada?	Buradan direkt telefon açmak mümkün mü?	Palun helistage uuesti. Te olete valinud vale numbri.	Lütfen tekrar arayın. Yanlış numara çevirmişsiniz.
Kas siit tohib helistada?	Buradan telefon açmak mümkün mü?	Palun kirjutage mu telefoninumber üles.	Lütfen, telefon numaramı yazın.
Kas Te saadate kiirtelegrammi?	Siz acale yıldırım telgrafi mı gönderiyorsunuz?	Palun kutsuge Engin telefonile.	Lütfen, Engin'i telefona çağırın.
Kirjutage alla saatja aadress.	Altına gönderenin adresini yazın.	Palun öelge oma telefoninumber.	Telefonunuzu söyleğin, lütfen.
Kui palju see maksab?	Bu ne kadar tutar?	Palun rääkige valjemini.	Lütfen, sesli konuşun.
Kus asub postkast?	Posta kutusu nerededir?	Ma ei kuule Teid.	Sizi duyamıyorum.
Kus asub postkontor?	Postane nerededir?	Palun teatege, et talle helistas Urmas.	Lütfen, ona Urmas'ın telefon açtığını iletin.
Kus asub rahvusvaheline telefon?	Uluslararası telefon nerededir?	Postilennuk väljub homme hommikul.	Posta uçağı yarın sabahleyin kalkıyor.
		Tahaksin helistada	Estonya'ya telefon

Eestisse. açmak istiyorum.
Tahaksin saata kirja Mektup /telegraf,
/telegrammi, koli/ göndermek
panderolli/. istiyorum.
Tänan abi eest. Yardımınız için
teşekkür ederim.
Teid palutakse Sizi telefona
telefonile. çağırıyorlar.
Telegramm jõuab Telgraf iki saattan
kohale kahe sonra ulaşacaktır.
tunniga.
Tere, minu nimi on Merhaba, ben
Urmas. Urmas'ım.
Täitke blankett ja Fişi doldurun ve
nädake koliyi posta
kontrolörile paki kontrolöre gösterin.
sisu.

PANK JA RAHA BANKA VE PARA

Kus on kõige lähem En yakın banka
pank? nerededir?
Kas ma saan Kredikartıyla
maksta ödeyebilir miyim?
krediitkaardiga?
Kas Te võite mulle Bana biraz bozuk
veidi peenraha para verir misiniz?
anda?
Kus ma saan raha Nerede para
vahetada? bozdurabilirim?
Millal on pank Banka ne zaman
avatud? açılacak?
Milline on Bugün Amerikan
Ameerika dollari dolarının /Euronun/
/euro/ vahetuskurss kuru ne?
täna?

RESTORANIS LOKANTADA

Homnikusöök on Kahvaltı sabah saat
kella 7–8 paiku. 7–8 civarında.
İstume siia lauda. Bu masaya
oturalım.
Kas lähme pãrast Sonra bara
baari? gidelimmi?
Kas ma võin paluda Hesabı

arvet? alabilirmiyim.
Kas Sa soovid Akşam yemeğine
õhtust sööma gitmek ister misin?
minna?
Kas see laud on Bu masa boş mu?
vaba?
Kas soovite jäätist Dondurma mı
või kompotti? istiyorunuz,
komposta mı?
Kas soovite kohvi Kahve sütlü mü
koorega või ilma? olsun, sütsüz mü?
Kas soovite süüa Yemek /içmek/
/juua/? istiyor musunuz?
Kas Te olete õhtust Akşam yemeği
söönud? yaptınız mı?
Kas teil on Sizde haşlanmış
keedetud kartulid ja patates ve pişirilmiş
hautatud türgi oad? Türk fasülyesi var
mı?
Kas teil on liha- Sizde et /balık/
/kala-/ road? yemekleri var mı?
Kas Teil on salatit? Salatanız varmı?
Kas tohin Teid Sizi dansa davet
tantsima paluda? edebilir miyim?
Kas tohin Teie Hanımınızı dansa
daami tantsima davet edebilir
paluda? miyim?
Kas võib Teile Size meyve
juurvilja pakkuda? getirebilir miyim?
Kesklinnas on üks Şehir merkezinde
hea Türgi restoran. iyi bir Türk
lokantası var.
Kuidas Teile supp Çorbadan hoşlanır
maitseb? mısınız?
Kus asub restoran Lokanta /birehane/
/õllebaar/? nerededir?
Kus me lõunat Öğle yemeği için
sööme? nereye gidelim?
Kus saab odavalt Nerede ucuz yemek
süüa? yiyebilirim?
Lähme restorani Lokantaya
/kohvikusse/. /kahvehaneye/
gidelim.
Lähme ühte Lüks bir yere
luksuslikku kohta. gidelim.
Ma jõin väga palju. Ben çok içtim.
Rohkem ma ei ole Bir yudum daha
võimeline võtma içecek halim yok.
ühtegi lonksu.
Mida pakute Tatlılardan ne var?

magustoiduks?
Mida Sa sooviksid süüa? Ne tip yemek istersin?
Mida Te soovite tellida? Ne sipariş yapmak istiyorsunuz?
Mida Teie soovitaksite? Siz ne tavsiye ederdiniz?
Millal on hommikusöök? Kahvaltı ne zaman?
Milliseid kalu Teil on? Ne tip balığımız var?
Milliseid suupisteid Teil on? Hafif yemeklerden neyiniz var?
Mis kell Te lõunat sööte? Siz öğle yemeğini saat kaçta yiyorsunuz?
Mis on õhtusöögiks? Akşam yemeğine neler var?
Mis on siin kõige maitsvam roog? Buranın en iyi yemeği nedir?
Mis on täna lõunaks? Bugün öğle yemeğine neler var?
Mis Teil rahvustoitudest on? Milli yemeklerden ne var?
Missugust veini Te soovite? Punast või valget? Nasıl şarap istiyorsunuz?
Muidugi. Kuhu sa tahad minna? Elbette. Nereye gitmek istiyorsun?
Mulle meeldib kõik peale itaalia ja prantsuse toidu. Ben İtalyan ve Fransız sofrası hariç herşeyi severim.
Mulle meeldivad Teie toidud. Yemeklerinizi beğeniyorum.
Õhtusöögiks on sink, vorst, kalamari, baklažaan, kanarullid ja puuvili. Akşam yemeğine jambon, sucuk, balık yumurtası, patlıcan, tavuk köftesi ve meyve var.
Olgu, mu sõber. Olgu, mu arkadaş.
Palju ma võlgnen? Borcum ne kadar?
Palun arve. Tagasi pole vaja. Hesap, lütfen. Üstü gerek değil.
Palun istuge siia lauda. Buyurun bu masaya oturun.
Palun menüü. Yemek listesi,

Tänan väga. lütfen. Çok teşekkür ederim.
Palun mulle kann /pudel/ õlut. Bana bir bardak /şişe/ bira.
Palun tooge mulle vahuveini /viina, veini, õlut, mineraalvett, mahla, jäätist, kohvi/. Lütfen, bana köpüklü şarap /votka, şarap, bira, maden suyu, meyve suyu, dondurma, kahve/ getirin.
See oli pisut soolane. Şu bir az tuzlu idi.
See oli väga hea toit. Şu çok güzel yemek idi.
Sööme ka magustoitu. Tatlı da yiyelim.
Toidud olid väga maitsvad. Siia Yemekler çok güzeldi. Buraya tuleme veel kord. tekrar gelelim.
Tooge klaas vett. Bir bardak su getirin.
Tooge pudel viinamarjamahla. Bir şişe üzüm suyu getirin.
Tooge puuviljamahla. Meyvesuyu getirin.

POES

Huvitav, kas soodustusi on? Huvitav, kas indirim var mı?
Jah, minu arvates ka. Kas Sa soovid teist suurst proovida? Evet, bence de. Başka bir bedenini denemek ister misin?
Jah, on nii rohelist kui ka pruuni värvi. Evet, hem yeşil hem de kahverengisi var.
Kas ma krediitkaardiga saan maksta? Kredi kartıyla ödeyebilir miyim?
Kas neid pükse on veel muud värvi? Bu pantolonun başka rengi varmı?
Kas olete seda raamatut lugenud? Bu kitabı okudunuz mu?
Kas on midagi veel odavamat? Daha ucuz bir şey var mı?
Kas on veel odavamaid? Daha ucuza bir çizme var mı?

DÜKKANDA

Acaba indirim var mı?
Evet, bence de.
Başka bir bedenini denemek ister misin?
Evet, hem yeşil hem de kahverengisi var.
Kredi kartıyla ödeyebilir miyim?
Bu pantolonun başka rengi varmı?
Bu kitabı okudunuz mu?
Daha ucuz bir şey var mı?
Daha ucuza bir çizme var mı?

saapaid?		näidata? Tänan	Teşekkür ederim.
Kas see on ehtne nahk?	Bu hakiki deri mi?	Teid.	
Kas see on kaasaegne autor?	Bu çağdaş yazar mıdır?	Kes on selle romaani autor?	Bu romanın yazarı kim?
Kas see on puhas puuvill /süntee tiline, mittekortsuv/?	Bu temiz pamuk mu /sentetik mi/?	Kui palju see maksab? Kus saab tasuda?	Bunun fiyatı ne? Nereye ödenir?
Kas see on Teie arvates kallis?	Sizce bu pahalı mıdır?	Kui palju see raamat maksab?	Bu kitabın fiyatı ne kadar?
Kas see on väga kallis? See on linna kõige odavam kauplus.	Bu çok mu pahalı? Burası şehrin en ucuz mağzası.	Kui palju sõnu sisaldab see sõnaraamat?	Bu sözlük ne kadar söz içeriyor?
Kas see sobib Teile?	Bunu beğendiniz mi?	Kus asub kaubamaja?	Bonmarşe nerededir?
Kas see vajab triikimist?	Bunu ütölemek gerekiyor mu?	Kus on lastekaupade osakond?	Çocuk eşyalrı bölümü nerededir?
Kas seda võib masinaga pesta?	Bunu çamaşır makinesiyle yıkamak mümkün mü?	Kus saab osta toiduaineid /riideid/?	Yiyecek /giyecek/ nereden alınır?
Kas soovitate seda osta? Ma ostan selle ära.	Bunu almamı tavsiye ediyor musunuz? İşte alıyorum.	Kus siin raamatukauplus asub?	Burada kitabçı nerededir?
Kas soovite vaadata meeste- /naiste-/ jalatseid?	Erkek /kadın/ ayakkabısına bakmak ister misiniz?	Loomulikult võite maksta.	Tabii ki ödeyebilirsiniz.
Kas Te soovite veel midagi muud vaadata?	Daha başka bir şey bakmak ister misiniz?	Ma ainult vaatan ringi.	Ben sadece bakıyorum.
Kas Te valisite endale midagi välja?	Kendiniz için bir şey seçtiniz mi?	Ma arvan, et see seelik on natuke väike.	Bu etek sanırım biraz küçük.
Kas Te võtate selle?	Bunu alıyor musunuz?	Ma näitan Teile odavamaid asju.	Size daha ucuz mallar göstereceyim.
Kas Teil ei ole midagi odavamast?	Sizde daha ucuz bir şey yok mu?	Soovin osta pudeli punast /valget/ veini osta.	Kırmızı /beyaz/ şerap almak istiyorum.
Kas Teil on jalgratas?	Sizde bisiklet var mı?	Ma tahaksin selle ümber vahetada.	Bunu değiştirmek istiyorum.
Kas Teil on /keeksi/ küpsiseid?	Sizde /kek/ bisküvi var mı?	Mida Te sooviksite naha?	Neye bakmak istiyorsunuz?
Kas Teil on türgi keelde tõlgitud eesti kirjanike teoseid?	Sizde Türkçeye tercüme edilmiş Eston yazarlarının eserleri var mı?	Mida Te tahate osta?	Ne almak istiyorsunuz?
Kas võite seda	Gösterir misiniz?	Millist raamatut Te soovite?	Ne gibi kitap almak istersiniz?
		Minu arust on need täitsa parajad.	Bence tam oturdu.
		Uuemad püksid moed ongi tavaliselt niisugused.	Yeni moda pantolonlar zaten hep böyle.

Mis number jalatseid Te kannate?	Kaç numara ayakkabı giyiniyorsunuz?	Ekskursioon algab kell 11:00.	mi? Gezi saat 11'de başlıyor.
Mis suurus see on?	Bu kaç beden?	Ekskursioonist osavõtjad	Gezi iştirakçılarının buluşması saat 10.45'tedir.
Kas on muid suurusi?	Başka bedenleri var mı?	kogunevad kell 10:45.	
Misugune on Teie suurus?	Kaç beden giyiniyorsunuz?	Homme matkame linnast välja.	Yarın gezi şehir dışında olacak.
Mulle meeldib see särk.	Bu gömleği beğendim.	Istume mälestussamba	Heykelin yanında oturalım.
Näidake mulle palun särke.	Lütfen, bana gömlek gösterin.	juures.	
Need kingad maksavad 500 krooni.	Bu ayakkabıların fiyatı 500 kron.	Kas ekskursioon meeldis Teile?	Gezi hoşunuza gitti mi?
Need püksid on liiga suured.	Bu pantolon çok büyük.	Kas fotoaparaat on kaasas?	Fotograf makinesi yanınızda mı?
Palju need kingad maksavad?	Bu ayakkabı kaç?	Kas linna vaatamiseks sobiks jalgsi käia?	Şehri dolaşmak için yayan gitmek iyi değil mi?
Palun kirjutage tšekk.	Lütfen, fatura yazın.	Kas me võime sellesse torni siseneda?	Bu kuleye çıkabilir miyiz?
Palun näidake isikut tõendavat dokumenti.	Lütfen kimlik kartını gösterin.	Kas olete väsinud?	Yorgun musunuz?
Palun valige välja!	Buyurun seçin!	Kas on giid, kes oskab eesti /türki/ keelt?	Estonca /Türkçe/ bilen rehber var mı?
See kauplus asub südalinnas.	Bu dükkan şehir merkezinde yerleşir.	Kas see on linna kõige suurem mošee?	Bu, şehirin en büyük camisi midir?
Tahan osta ülikonda /käekotti, kohvrit/.	Takım elbise /çanta, bavul/ almak istiyorum.	Kas see on originaal või koopia?	Bu orijinal mı yoksa kopya mı?
Tahan seda kostüümi /seelikut/ proovida?	Bu takım elbiseyi /eteği/ denemek istiyorum.	Kas see torn on avatud terve päeva?	Bu kule bütün günü açık mı?
Vaadake neid musti kingi.	Siyah ayakkabıları deneyin.	Kas Te lähete linnaga tutvuma?	Siz şehiri gezmeğe gidecek misiniz?
Vabandage, aga Te andsite vale suuruse.	Affedersiniz, ama yanlış beden verdiniz.	Kas Te võtate osa sellest ekskursioonist?	Siz bu gezide iştirak edecek misiniz?
Väga kallid.	Çok pahalı.	Kas teate, millised näitused on veel avatud?	Halen hangi sergiler açıktır biliyor musunuz?
Väga odav.	Çok ucuz.	Kas Teie ka tulete?	Siz de gelir misiniz?
Vajan /väiksemat, suuremat/ teist värvi.	Başka rengini /küçüğünü/ büyüğünü/ istiyorum.	Kas Teil on kataloog?	Kataloğunuz var mı?
TUTVUMISKÄIK	GEZİNTİ	Kas Teile meeldib Tallinn /Istanbul/?	Tallinn /İstanbul/ hoşunuza gidiyor mu?
Eks ole ilus park.	Güzel parktır değil	Kelle tehtud on see	Bu resim kimin

maal?	eseri?	Millal saame	Resim sergisini ne
Kohanesin väga kiiresti.	Çok çabuk alıřtım.	fotonäitust vaadata?	zaman gezebiliriz?
Kui palju aega on vaja kõige vaatamiseks?	Hepsini görmek için ne kadar zaman ister?	Millal see suletakse?	Ne zaman kapanır?
Kuidas ma saan meremuuseumi minna?	Deniz müzesine nasıl gidebilirim?	Millises kinos see film jookseb?	Bu film hangi sinemada gösterilir?
Kus on kuulus kaetud turg Kapali Carsi?	Ünlü Kapalı Çarşı nerede?	Mis kellani on näitus avatud?	Sergi ne zamana kadar açıktır?
Kus on neitsi Maarja tempel?	Meryem Ananın tapınağı nerede?	Mis maksab sissepääs?	Giriş ücreti ne kadar?
Kus on sissepääs?	Giriş nerededir?	Mis nädalapäevadel on muuseum avatud?	Müze haftanın hangi günlerinde açıktır?
Kus on turismibüroo?	Turizm bürosu nerede?	Mis on kirjutatud sellele tahvlile?	Şu levhada ne yazılmış?
Linnaga tutvumist alustame Ayasofyast (Hagia Sophia).	Şehirle tanışlığı Ayasofya'dan başlayalım.	Mis on siin kõige vaatamisväärsamad kohad?	Buranın bakmalı yerleri nerelerdir?
Lubage, siin lähme lahku.	Müsaadenizle size burada veda edeyim.	Mis sajan dist on pärit see pilt?	Bu resim hangi yüzyıldan kalma?
Ma ei taha üldse ära minna.	Hiç gitmek istemiyorum.	Palun giidile järgneda.	Lütfen gezi rehberini takip edin.
Ma lähen Kuldsarve vaatama.	Haliçe bakmaya gideceğim.	Palun kogunemisele mitte hilineda.	Lütfen buluşmaya gecikmeyin.
Ma lähen muuseumi.	Ben müzeye gidiyorum.	Puhakem pisut! Saage tuttavaks giidiga.	Bir az dinlenelim! Gezi rehberiyle tanışın.
Ma olen siin olnud kaua aega.	Uzun süredir buradayım.	See hoone on ehitatud 12. sajandil.	Bu bina 12. yüzyılda inşa edilib.
Ma pildistan Teid.	Ben sizin resminizi çekeceğim.	See linn on kohutav!	Bu şehir rezalet!
Ma sooviksin linna näha.	Şehiri görmek isterdim.	See on Sinine moşee.	Bu Mavi Camidir.
Ma tahan ikkagi siia jääda.	Hep burada kalmak istiyorum.	See on Tammsaare majamuuseum.	Bu Tammsaare'nin ev-müzesidir.
Me asume praegu linna keskvaljakul.	Biz şu an şehirin merkez meydanındayız.	See on teie giid.	Bu sizin gezi rehberinizdir.
Me sõidame bussiga.	Biz otobüsle gideceğiz.	See on väga huvitav /film/ näidend.	Bu çok ilginç /filmdir/ oyundur.
Me tahame moşeed külastada.	Camiyi ziyaret etmek istiyoruz.	See siin on linna peatänav.	Bu şehirin ana caddesidir.
Mida Teie soovitaksite vaadata?	Siz neye bakmayı tavsiye ederdiniz?	Selles majas elas tuntud /revolutsionäär/ kirjanik.	Bu evde ünlü /ihtlalçı/ yazar yaşamış.
Millal moşees palvus algab?	Camide ibadet ne zaman başlıyor?		

Siin kandis meeldib mulle.
Täna on ekskursioon linnas.
Te kõnnite väga /aeglaselt/ kiiresti.
Vajame eesti /türgi, inglise/ keele giidi.
Väsisin ära.
Viige mind Sulatan Ahmeti mošeesse.

Burası hoşuma gidiyor.
Bugün gezi şehirde olacak.
Çok /yavaş/ hızlı yürüyorsunuz.
Estonca /Türkçe, İngilizce/ konuşan rehber ihtiyacımız var.
Çok yorulduum.
Beni Sultan Ahmet Camisine götürünüz.

LIIKLUS- VAHENDID

Kas olete vaba?
Kas siit läheb buss number 4?
Kas sinna saab sõita bussiga /trammiga, rongiga, lennukiga/?
Kas Te võite öelda, kus seisab buss, mis läheb Hagia Sophiasse?
Kui palju aega kulub sinna jõudmiseks?
Kuidas ma saan kiiremini lennujaama?
Kus asub lähim /bussi-/ trammipeatus?
Kus on peatus?
Ma lähen metrooga.
Ma tahaksin sõita sellel aadressil.
Millise trammiga ma saan raudteejaama minna?

Müsaid misiniz?
4 numaralı otobüs buradan geçiyor mu?
Oraya otobüsle /tramvayla, trenle, uçakla/ gitmek mümkün mü?
Ayasofya'ya giden otobüsün nerede durduğunu söyler misiniz?
Oraya varınca ne kadar zaman alır?
Hava alanına en çabuk nasıl gidebilirim?
En yakın /otobüs/ trolleybüs durağı nerededir?
Durak nerededir?
Ben metro ile gideceğim.
Şu adrese gitmek istiyorum.
Tren istasyonuna hangi tramvayla gitmeliyim?

TAŞIT ARACI

Millises peatuses ma pean väljuma?
Mis tänav see on?
Mitu peatust mul tuleb sõita?
Mul on väga kiire.
Kas see on kaugel /lähedal/?
Palju maksab bussipilet?
Palju maksab taksosõit?
Palun kirjutage aadress üles.
Palun sõitke raudteejaama.
Palun sõitke kiiresti. Veel kiiremini.
Palun teatage mulle, kui me sinna jõuame.
Palun üks pilet Beyaziti väljakule.
Takso!

Hangi durakta inmeliyim?
Bu hangi sokaktır?
Kaç durak gitmeliyim?
Benim acelem var.
Orası uzak /yakın/ mı?
Otobüs bileti ne kadardır?
Taksi ücreti ne kadardır?
Lütfen, adresi yazınız.
İstasyona sürün, lütfen.
Lütfen, hızlı sürünüz. Daha hızlı.
Oraya gelince bana bildiriverin, lütfen.
Beyazit Meydanı'na bir bilet, lütfen.
Taksi!

ARSTIABI

Aidake mind, mul pea /kõht, jalg/ valutab.
Andke mulle palun nohu- /peavalu/ rohtu.
Arsti kabinet on praegu suletud.
Doktor, mis mul viga on?
Ei, loodan, et Te saate varsti terveks.
Härä, palun viige meid kõige lähemal asuvasse haiglasse.
Kiiresti!
Jah, palun.
Kas enne vöi pärast

Bana yardım edin, benim başım /karnım, ayağım/ ağrıyor.
Lütfen bana nezle /başağrısı/ için ilaç verin.
Doktorun ofisi şu anda kapalı.
Neyim var, doktor?
Hayır, umarım ki çabuk iyileşeceksiniz.
Beyefendi, lütfen bizi en yakın hastaneye götürün.
Çabuk!
Evet, buyrun.
Yemekten önce mi,

ACİLYARDIM

sööki?	yemekten sonra mi?	Kust valutab? Kutsuge kiirabi.	Neren ağrıyor? Cankurtaran çağırın.
Kas minu haigus on ohtlik?	Hastalığım tehlikeli mi?	Lubage palun sidet /vaseliini/.	Bez /vazelin/ rica ediyorum.
Kas mu rohi on valmis?	Benim ilacım hazır mı?	Ma lõikasin sõrme. Ma olen haige. Ma olen külmetanud.	Parmağımı kestim. Ben hastayım. Üşütmüşüm.
Kas sa tahad, et ma läheksin apteeki?	Eczaneye gitmemi istiyormusun?	Ma pean arsti juurde minema. Ma pean rohtu ostma. Ma tunnen end halvasti.	Doktora gitmem lazım. İlaç almam gerekiyor. Kendimi kötü hissediyorum.
Kas seda rohtu saab retseptita?	Şu ilacı reçetesiz almak mümkün mü?	Millal rohi valmis saab?	İlaç ne zaman hazır olacaktır?
Kas see on ohtlik?	Bu tehlikeli mi?	Millal Te andsite retsepti?	Reçeteyi ne zaman verdiniz?
Kas Te annaksite mulle antiseptikumi /aspirin, sargi, uyku /aspriini, sidet, unerohtu/?	Siz bana antiseptik /aspirin, sargı, uyku ilacı/ verir misiniz?	Milliseid ravimeid saab apteegist retseptita?	Eczaneden hangi ilaçları reçetesiz alabilirim?
Kas Te olete haige?	Siz hasta mısınız?	Millist rohtu Te soovitate?	Hangi ilacı siz tavsiye ediyorsunuz?
Kas Teie ema- või isapoolsetel sugulastel on esinenud kasvajat või südamehaigusi?	Annenizin veya babanızın aile tarafında ülser veya kalp hastası olan varmı?	Mitu korda päevas tuleb seda rohtu võtta?	Şu ilaçtan günde kaç defa yemeliğim?
Ei, kuid mu vanaemal on veresuhkur pisut kõrge ning vanaisal on vererõhk kõrge.	Hayir, ama büyükannemin şekeri biraz yüksektir, büyük babamında yüksek tansiyonu var.	Mu prillid läksid katki.	Gözlüğümü kırdım.
Kas Teil on seda rohtu?	Sizde bu ilac varmı?	Mul iiveldab.	Midem bulanır.
Kas Teil on selle rohuga sarnase toimega ravimit?	Sizde bu ilacın benzeri varmı?	Mul läks midagi silma.	Gözüme bir şeyler girdi.
Kas Teil on tervisekindlustus?	Sağlık sigortanız varmı?	Mul on nohu.	Nezleyim.
Kohe tuleb.	Şimdi geliyor	Mul on palavik.	Benim ateşim var.
Kui kauaks ma haiglasse jään?	Hastahanede ne kadar kalacağım?	Mul puudub isu.	İştahım yok.
Kuidas helistada polikliinikusse?	Kliniğe nasıl telefon açabilirim?	Mul valutab kõht.	Karnım ağrıyor.
Kuidas Te end tunnete?	Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?	Mul valutab süda /kurk, magu, kõrv, pea, kõht, jalg, käsi/.	Kalbim /bağazım, midem, kulağım başım, karnım, ayağım, elim/ ağrıyor.
Kuidas tuleb seda rohtu võtta?	İlacı nasıl kullanmam gerekir?	Mul valutavad veel hambad.	Dişlerim de ağrıyor.
Kus asub lähim apteek?	En yakın eczane nerededir?	Näidake kurku.	Boğazınızı gösterin.
Kus on haigla?	Hastahane nerededir?	Näen hästi kaugele.	Uzağı iyi görüyorum.
Kus on meditsiiniöde?	Hemşire nerede.	Olgu, lähme taksoga.	Tamam, gel taksiye atlıyalım.

Palun andke mulle see retseptirohi.	Lütfen şu reçeteye göre bana ilaç verin.	luu	kemik
Palun kirjutage mulle rohi välja.	Lütfen, bana ilaç yazın.	lõualuu	çene
Palun korrake eesti keeles.	Lütfen, Estonca tekrar edin.	magu	Mide
Palun lähme haiglasse.	Hastaneye gidelim lütfen.	maks	karaçiğer
Palun teatage sugulastele telefonil number ...	Lütfen, akrabalarımaya ... telefonla haber verin.	mandlid	bademcık
Palun tõmmake hammas välja.	Lütfen, dişimi çıkarın.	nahk	deri
Palun viige mind haiglasse.	Lütfen, beni hastahaneye götürün.	neerud	böbrek
Ta on haige.	O hastadır.	nina	burun
Tal on halb. Palun kutsuge arst!	O iyi değil. Lütfen hekim /doktor/ çağırın.	nägu	yüz
Täna tunnen end paremini.	Bugün kendimi iyi hissediyorum.	närv	sinir
Tänan. Palju ma võlgnen?	Teşekkürler. Borcum ne kadar?	näärmed	bez, gudd
Te peate hambaarsti poole pöörduma.	Sizin dişçiye gitmeniz gerekir.	pea	baş
Tuleb kiiresti kutsuda kiirabi.	Çabuk acil yardım çağırın.	pimesool	kör bağırsak
		puus	kalça
		põis	mesane,
			sidiktorbası
		põlv	diz
		pöial	başparmak
		reis	uyluk, but
		rind	göğüs, meme
		rinnakorv	sine
		selg	sırt
		selgroog	omurga
		siln	göz
		soolikad	bağırsak
		suu	ağız
		süda	kalp, yürek gönül
		sõrm	parmak
		säär	bacak
		ussjätke	apendis
		varvas	ayak parmağı
		veen	damar
		õlg	omuz

KEHAOSAD

arter
huul(ed)
jalg
kael
keel
kops
kurk
kõrv
kõõlus
käsi
käsivars
lihas
liiges

BEDEN ORGANLARI

atardamar
dudak(lar)
ayak
boyun
dil
akçiğer
boğaz
kulak
kiriş
el
kol
kas
eklem

TEENINDUS

Kas saate mu fotoaparaadi ära parandada?
Kas saunas juuksur on?
Kas saunas müüakse jooke?
Kas seda saab parandada?
Kas see on /meeste/ naistesaur?

HİZMET

Fotoğraf makinemi tamir eder misimiz?
Hamamda berber var mı?
Hamamda içecek bir şeyler satılır mı?
Bunu tamir etmek mümkün mü?
Burası /erkekler/ kadınlar hamamı mı?

Kas siin on jalatsiparandus?	Burada ayakkabı tamircisi var mı?		
Kas Te saate parandada mu kingad?	Ayakkabımı tamir eder misiniz?		
Kell kord käib, kord seisab.	Saatim bazan çalışır, bazan çalışmıyor.	Palun ärge lõigake liiga lühikeseks.	Lütfen, saçımı fazla almayın.
Kus asub lähim juuksur?	En yakın berber nerededir?	Palun mulle üks pileet naistesaua.	Kadın hamamına bir bilet lütfen.
Kus on kellasepp?	Saat tamircisi nerede?	Palun peske mu pesu puhtaks.	Lütfen çamaşırımı yıkayın.
Kus on sissekäik?	Giriş neredendir?	Palun triikige mu pesu.	Lütfen çamaşırımı ütöleyin.
Kus saab fotoaparaati parandada?	Fotoğraf nakinesi tamircisi nerededir?	Pesu: särk, sukad, sokid, kleit, plus, käterätik, voodilina, padjapüür.	Çamaşır: gömlek, corap, elbise, blüz, havlu, yatak çamaşırı, yastık örtüğü.
Lubage mulle käterätik.	Bana havlu verin.	Tänan Teid!	Teşekkür ederim!
Millal minu plus valmis saab?	Benim blüzüm ne zaman hazır olacak?	Tahaksin lasta juukseid lõigata.	Saçımı kestirmek istiyorum.
Millal see valmis saab?	Bu ne zamana hazır olur?	Tasuda tuleb tellimisel.	Ödeme sipariş verirken yapılır.
Millal võib pesu järele tulla?	Çamaşırı ne zaman alabilirim.	Tehke mulle massaaži.	Masaj yapın.
Millisest kangast Te soovitate tellida?	Hangi kumaştan yaptırmak istiyorsunuz?	Teile antakse kviitung, mille alusel saate oma asjad kätte.	Size verilecek makbuzla eşyalarınızı alabilirsiniz.
Mis päevadel on avatud meesesaun?	Erkekler hamamı hangi günler açıktır?	Tulge kahe nädala pärast.	İki haftadan sonra gelin.
Mu kell jäi seisma.	Saatim çalışmadı.	Õelge, palun, sauna aadress.	Lütfen, hamamın adresini söyleyin.
Mu kell käib ette.	Saatim ileri gidiyor.		
Mulle on vaja öösärki.	Bana gecelik lazım.		
Nägemiseni!	Görüşürüz!		

**Eesti – türgi
Terminoloogia sõnastik**

A

abikonsonant bk. vokaalidevaheline
(eufooniline) konsonant

abiverb yardmci eylem

ablatiiv çıkma durumu; (s) *ismin -
den hali, uzaklaşma hali, ayrılma
hali*

abstraktnimisõna soyut ad; (s)
soyut isim

adjektiiv bk. omadussõna

adverb bk. määrsõna

aeg zaman

aferees – ön ses düşmesi

afiks – ek

aglutinatsioon bitişkenlik

aglutineeriv keel bitişken dil; (s)
bağlantılı dil, eklemeli dil

ahelkausatiiv katmerli ettirgen

ahtushäälilik dar ünlü; (s) *kapalı
ünlü, dar sesli*

ainsus tekil

ainsuse 1. pööre birinci tekil kişi; (s)
birinci kişi teklisi

ainsuse 2. pööre ikinci tekil kişi

ainsuse 3. pööre üçüncü tekil kişi;
(s) *üçüncü tekil şahıs*

ainsuslik nimisõna tekil ad

ajagerundium zaman ulacı

ajakategooria bk. aeg

ajamäärsõna zaman belirteçi; (s)
zaman zarfi

aktiiv etken eylem

aktiivne verb bk. aktiiv

aktsent aksan; vurgu

akusatiiv belirtme durumu; (s) *ismin
-i hali*

alfabeetiline kiri bk. tähtkiri

alus özne

aluse ja äeldise ühildumine özne-
yüklem uygunluğu

alveoolpalataal dış eti damak
ünsüzü; (s) *dış eti damak sessizi*

ametlik keel resmî dil; (s) *devlet dili,
ulusal dil, ortak dil*

analüüs çözümleme

anekdoot fikra

antonüüm karşıt anlamlı

apellatiiv bk. üldnimi

apokoop bk. lõpukaudu

aposition san

artikulatsioon boğumlanma

arvsõna sayı

arvsõnaline adjektiiv sayı sıfatı

asesõna adıl; (s) *zamir*

asesõnafraas adıl tamlaması; (s)
zamir tamlaması

assimilatsioon benzeşme

atributiivverb bk. öeldisverb

augmentatiivne mitmus saygı
çoğulu

D

daativ yönelme durumu; (s) *yönelme*

hali, yaklaşma hali, ismin -a (-e)

hali

deminutiivadjektiiv küçültme sıfatı

demonstratiivadjektiiv işaret sıfatı

demonstratiivpronoomen bk. nâitav

asesõna

denasalisatsioon ağızsılaşıma

denominaal addan türeme ad

denominaalverb addan türeme

eylem

denominaalverbi liide addan eylem

yapan ek; (s) isimden fiil yapan ek

dentaal diş ünsüzü

derivaat türemiş sözcük; (s) *türemiş*

kelime

derivatsioon bk. tuletus

deskriptiivadjektiiv niteleme sıfatı

determinatiivadjektiiv belirtme

sıfatı

deverbaalnoomen eylemden türeme

ad; (s) fiilden isim, fiilden ad,

fiilden türemiş isim

deverbaalnoomeni liide eylemden

ad yapan ek

deverbaalverb eylemden türeme

eylem; (s) fiilden fiil, fiilden

türemiş fiil

deverbaalverbi liide eylemden

eylem yapan ek

diakrooniline keeleuurimine art

zamanlı yöntem

dialekt lehçe, şive

dialektoloogia lehçeler bilgisi

dissimilatsioon benzeşmezlik; (s)

aykırılaşıma, benzeşmeme

duratiivne verb sürerlik eylemi; (s)

sürerlik fiili

E

ebareeglipärane verb kural dışı

eylem

eesliide bk. prefiks

eessõna bk. kaassõna

eesti keel Estonca; (s) *Eston dili*

eesvokaal ince ünlü; (s) *ince vokal,*

ön vokal, ince sesli, ön sesli

eituse tunnus bk. eitusliide

eituslause olumsuz cümle; (s)

olumsuz tümce

eitusliide olumsuzluk eki

eitusverb olumsuz eylem; (s)

olumsuz fiil

elav keel yaşayan dil

elliptiline lause kesik cümle; (s)

kesik tümce

emakeel anadili

enesekohane asesõna dönüşlü adıl;

(s) dönüşlü zamir, özlük zamiri

enesekohane tegusõna dönüşlü

eylem

enneminevik belirli geçmiş zamanın hikâyesi

epentees iç türeme

erand kural dışı; (s) *istisna, aykırılık*

esimese silbi rōhk ilk hecede vurgu

etümoologia kökbilim; (s) *kök bilgisi, türeme bilgisi, etimoloji*

F

faktitiiv oldurgan eylem

finiitne verbivorm çekimli eylem; (s) *çekimli fiil*

fleksioon bükün

flektiivne keel bükümlü dil

foneem bk. häälik

foneetika ses bilgisi

foneetiline transkripsioon bk. häälduskiri

fonoloogia akustik sesbilim

fonoloogia sesbilim; (s) *sesbilimi, fonoloji, sesler bilgisi*

fonoloogiakomponent sesbilim bileşeni

G

(genitiivatribuudi) rindtarind zincirleme ad tamlaması

geminatsioon ses ikilemesi

gemineerumine bk. geminatsioon

genitiiv tamlayan durumu; (s) *-in hali, ilgi hali, bağlama hali*

genitiivatribuut ad tamlaması; (s) *isim tamlaması*

gerundiivliitverb ulaçlı bileşik

eylem; (s) *özel bileşik fiil, bileşmiş fiil, betimleme fiil*

gerundium ulaç; (s) *zarf-fiil, bağ fiil*

grammatika dilbilgisi

grupp öbek

H

hammashäälik bk. dentaal

haploologia bk. sisekadu

haploologia hece düşmesi; (s) *hece yutumu*

harjumust geniş zamanın hikâyesi

helilaine ses dalgası

heliline konsonant titreşimli ünsüz

heliline konsonant ötümlü ünsüz

helitu konsonant titreşimsiz ünsüz

helitu konsonant ötümsüz ünsüz

homonüüm addaş

homonüüm eş sesli sözcük; (s) *sesteş sözcük*

hulga- ja määramäärsõna ölçü belirteçi

häälduskiri sesçil alfabe; (s) *sesçil yazı, fonetik yazı*

häälik ses; (s) *fonem*

häälikukadu ses düşmesi

hüüdlause ünlem cümlesi

hüüdsõna ünlem; (s) *nida*

hüüumärk ünlem işareti

I

(ilu)kirjanduslik keel yazın dili; (s)

edebî dil

imperatiiv emir kipi; (s) *buyruk kipi*

indefiniitadjektiiv belgisiz sıfat; (s)

belgisiz önad

indefiniitpronoomen belgisiz adıl;

(s) *belgisiz zamir*

infiks iç ek

infiniitne verbivorm eylemsi; (s)

filimsi

infinitiiv bk. tegevusnimi

infinitiivi tunnus eylemlik eki; (s)

mastar eki

inlabiaalne vokaal düz ünlü; (s) *düz*

sesli, düz vokal, düz sesli harf

intensiivistav adjektiiv pekiştirme

sıfatı

intensiivistav pronoomen

pekiştirme zamiri

interjektsioon bk. hüüdsõna

interrogatiiv soru kipi

interrogatiivi tunnus soru eki

intonatsioon titremleme

intransitiivne verb bk. sihitu

teguõna

inversioonlause bk. pöördjärjega

lause

isikuline asesõna kişi adılı; (s) *kişi*

zamiri, şahıslık

isikulõpp kişi eki; (s) *şahıs eki, şahıs*

bildirici ek

isikunime omadussõnaline

(tiitlit/kuuluvust väljendav)

täiend ünvan sıfatı; (s) *san sıfatı*

J

jaatuslause olumlu cümle; (s)

olumlu tümce

jaatusverb olumlu eylem; (s) *olumlu*

fil

jutumärgid tırnak işareti

jutustav liitaeg hikâye bileşik

zamanı

juur kök

juursõna bk. lihtsõna

järelliide bk. sufiks

K

kaashäälik bk. konsonant

kaasrõhk ikinci vurgu

kaassõna ilgeç; (s) *edat*

kaasus bk. kääne

kahekordistumine bk. geminatsioon

kaksikkonsonant ikiz ünsüz

kaksikvokaal ikili ünlü; *ikiz vokal,*

ikili vokal

kaudse kõneviisi täisminevik

belirsiz geçmiş zamanın hikâyesi

kaudsihitis belirtisiz nesne; (s)

*belirsiz tümleç, dolaysız tümleç,
düz nesne*

kaudsihitis dolaylı nesne; (s) *dolaylı*

tümleç, dolaylı tamlayıcı

kausatiiv ettirgen çatı

kausatiivverb ettirgen eylem; (s)

ettirgen fiil; ettirgen çatı fiili

keel dil

keelesugulus dil akrabalığı

keeleteadus bk. lingvistika

keelkond dil ailesi

kesksõna ortaç; (s) *sıfat fiil*

keskvõrre karşılaştırma derecesi; (s)

üstünlük derecesi

kestev minevik şimdiki zamanın

hikâyesi

kiil ara söz

kiil bk. parentees

kiillause ara cümle; (s) *ara tümce*

kinnine silp kapalı hece

kiri yazı

kirjakeel yazı dili

kirjandus edebiyat

kirjandusteadus edebiyat bilgisi

kirjavahemärgistus bk.

punktuatsioon

kirjaviis bk. kiri

kirjaviis bk. ortograafia

kirjeldav omadussõna bk.

deskriptiivadjektiiv

kirjeldava täiendiga

genitiivatribuut belirtisiz ad
tamlaması

klišee kalıplaşmış sözler

kogunimi topluluk ad

kohamurre bölge ağzı

kohamäärsõna yer, yön belirteçi

kohanimi yeradı

koma virgül

kombinatoorne häälik bileşik ses

komparatiiv bk. keskvõrre

komparatiivadjektiiv karşılaştırma
sıfatı

konditsionaal dilek-koşul kipi

konjuktsioon bk. sidesõna

konkreet **-yoğun**

konkreetnimisõna somut ad; (s)

somut isim, madde ismi

konnotatiivne tähendus bk.

kõrvaltähendus

konnotatsioon bk. kõrvaltähendus

konsonant ünsüz

konsonantharmonia ünsüz

benzeşmesi; (s) ünsüz uyumu,

sessiz uyumu, sessiz benzeşmesi

konsonantide assimilatsioon bk.

konsonantharmonia

kordus yineleme

korduvust väljendav

minevikuvorm bk. harjumust

kõne konuşma

kõnekeel konuşma dili
kõnekäänd bk. väljend
(kõne)meloodia ezgi
kõneorgan konuşma aygıtı; *konusma cihazı*
kõnetoon konuşma tonu; (s)
konusma titremi
kõrihäälik bk. larüngaal
kõrvallause bağlaçlı yan cümle; (s)
ki'li yan cümle
kõrvallause yan cümle; (s) *bağlı cümle*
kõrvaltähendus yan anlam
kõrvutav grammatika bk. vördlev grammatika
kõrvutuslause bağımlı sıralı cümle
käskiv kõneviis bk. imperatiiv
käsklause emir cümlesi; (s) *emir tümcesi*
käänamine adçekimi
käändelõpp ad durum eki; (s) *isim hal eki*
käändelõpp adçekimi eki
käändelõpp takı; (s) *hal eki, isim hal eki*
kääne ad durumu; (s) *isim hali*
küsilause soru cümlesi; (s) *soru tümcesi*
küsimärk soru işareti
küsiv asemäärsõna soru belirteçi; (s) *soru zarfı*

küsiv asesõna soru adılı; (s) *soru zamiri*

küsiv omadussõna soru sıfatı

L

labiaalne konsonant çift dudak ünsüzleri

labiaalvokaal yuvarlak ünlü; (s)
dudak vokali, yuvarlak sesli, dudak ünsüzü

labialiseerumine yuvarlaklaşma

labidentaal diş dudak ünsüzü; (s)
diş dudak sessizi, diş dudaksıl konsonu

laensõna alıntı kelime; yabancı sözcük

lahtine silp açık hece

laiend tamlayan; (s) *belirten*

lapsekeel çocuk dili

larüngaal gırtlak ünsüzü; (s) *gırtlak sessizi, gırtlak sürtünme fonemi*

lause cümle; (s) *tümce*

lauseliige cümlelerin ögesi

lauserõhk cümle vurgusu; (s) *tümce vurgusu*

lausetüüp cümle çeşitleri; (s) *tümce çeşitleri*

lauseõpetus bk. süntaks

leksikoloogia sözcükbilim

lihtaeg bk. verbi liht(aja)vorm

lihtaeg yalın zaman; (s) *basit zaman*

lihtajaline verb yalın zamanlı eylem; (s) <i>basit zamanlı fiil</i>	täismineviku tunnuse liitmise teel belirsiz geçmiş zamanın rivayeti
lihtalus ortak (sade, basit) özne	liitaeg, mis moodustub finiitsele <u>verbivormile</u> täismineviku liitmise teel rivayet bileşik zamanı
lihtlause yalın cümle; (s) <i>yalın tümce</i>	liitaeg, mis moodustub finiitsele <u>üldoleviku vormile</u> täismineviku tunnuse liitmise teel geniş zamanın rivayeti
lihtminevik belirli geçmiş zaman; (s) <i>-di'li geçmiş zaman, görülen geçmiş zaman</i>	liiteline asendus ilgi adılı <i>ki-</i>
lihtmineviku reaalkonditsionaal belirli geçmiş zamanın koşulu	liitkonditsionaal koşul bileşik zamanı
lihtmäärsõna yalın belirteç; (s) <i>yalın zarf</i>	liitlause bileşik cümle; (s) <i>bileşik tümce</i>
lihtomadussõna yalın sıfat; (s) <i>basit sıfat, yalın önad</i>	liitnimisõna bileşik ad
lihtsidesõna yalın bağlaç	liitomadussõna bileşik sıfat
lihtsõna yalın ad	liitsidesõna bileşik bağlaç
lihtsõna yalın sözcük	liitsõna bileşik sözcük
lihtöeldis ortak yüklem	liitverb bileşik eylem; (s) <i>bileşik fiil</i>
lihtöeldistäide ortak tümleç	lingvistika dilbilim; (s) <i>dil bilgisi</i>
liide bk. afiks	lisand bk. apositsioon
liideverb ek eylem; (s) <i>imek fiili, varlık fiili, ek fiil</i>	lokatiiv kalma durumu; (s) <i>bulunma durumu, ismin -de hali</i>
liitaeg bileşik zaman	luulekeel şiir dili
liitaeg, mis moodustub finiitsele <u>olevikuvormile</u> täismineviku tunnuse liitmise teel şimdiki zamanın rivayeti	lõpphäälik son ses
liitaeg, mis moodustub finiitsele <u>tulevikuvormile</u> täismineviku tunnuse gelecek zamanın rivayeti	lõpukadu son ses düşmesi
liitaeg, mis moodustub finiitsele <u>täismineviku</u> vormile	lähiassimilatsioon yakın benzeşme; (s) <i>bitişik benzeşme</i>

lühendatud genitiivatribuut bk.

kirjeldava täiendiga

genitiivatribuut

lühike silp k1sa hece

lühike vokaal k1sa ünlü; *k1sa sesli,*

k1sa vokal

M

metafoor bk. tähendusülekanne

metafoor bk. väljend

mineviku kesksõna geçmiş zaman

ortacı

mitme (ees)täiendiga

nimisõnafraas zincirleme sıfat

tamlaması

mitmetähenduslik sõna bk.

polüseemiline sõna

mitmus çoğul

mitmuse 1. pööre birinci çoğul kiři;

(s) *birinci kiři çoklusu*

mitmuse 2. pööre ikinci çoğul kiři

mitmuse 3. pööre üçüncü çoğul kiři;

(s) *üçüncü kiři çoklusu*

mitmuse tunnus çoğul eki; (s)

çokluk eki

mitmuslik nimisõna çoğul ad

momentaanne muutumisverb

tezlik eylemi

morfeem biçimbirim; (s) *morfem*

morfeem yapım eki; (s) *şekil eki,*

yapı eki, teşkil eki

morfoloogia yapı bilgisi; (s)

biçimbilim, yapımbilim, kelime

bilgisi

morfoloogiline muutus yapı

değişmesi

murdeuurimine bk. dialektoloogia

murre bk. dialekt

murre bk. kohamurre

muutesufiks çekim eki; (s) *işletme*

eki

mõiste kavram

mõisteväli kavram alanı

mõttekriips uzun çizgi

määratlev omadussõna bk.

determinatiivadjektiiv

määratleva täiendiga

genitiivatribuut belirtili ad

tamlaması

määrsõna belirteç; (s) *zarf*

N

nasaal geniz ünsüzü

nimisõna ainsuse nominatiivi vorm

bk. ainsuslik nimisõna

nimisõna bk. substantiiv

nimisõna juur ad kökü; (s) *isim*

kökü

nimisõna mitmuse nominatiivi

vorm bk. mitmuslik nimisõna

nimisõna tüvi ad gövdesi; (s) *isim*

gövdesi

nominaalfraas bk. nominaallause
nominaallause ad cümlesi; (s) *ad
tümcesi, isim cümlesi*
nominaalne tuletusliide addan ad
yapan ek; (s) *isimden isim yapan
ek*
nominatiiv yalın durum; (s) *yalın
hal, ismin yalın hali*
noomen ad soylu sözcük; (s) *adlık*
numeraal bk. arvsõna
näitav asesõna işaret adlı; (s)
*gösterme adılı, işaret zamiri,
gösterme zamiri*
näitav omadussõna bk.
demonstratiivadjektiiiv

O

obligatiiv gereklik kipi
obligatiivi reaalkonditsionaal
gereklik kipinin koşul bileşik
zamanı
olevik şimdiki zaman; *basit zaman,
haber kipi*
oleviku kesksõna geniş zaman ortacı
oleviku reaalkonditsionaal şimdiki
zamanın koşulu
omadussõna sıfat; (s) *ön ad*
omadussõnalise laiendiga
nimisõnafraas sıfat tamlaması;
(s) *önad tamlaması*
onomatopoesia yansıma

onomatopoeetiline hüüdsõna
yansıma ünlemi
optatiiv istek kipi; (s) *dilek kipi,
isteme kipi*
optatiivlause istek cümlesi
ortograafia yazılış; yazım
ortograafiareegel yazılış kuralı
osalause cümlemsi; (s) *tümcecik*
otsesihitis belirtili nesne

P

palataalharmonia büyük ünlü
uyumu; (s) *büyük ses uyumu, dil
benzeşmesi kuralı*
palataalne konsonant damak üsüzü;
(s) *damak sessizi, damaksı*
palataliseeritud dentaal diş damak
ünsüzü; (s) *diş damak sessizi, diş
arası damaksıl*
paradigma kip
parentees ayraç; (s) *parantez*
paronüüm adıyakın
partitsiibi tunnus ortaç eki
partitsiip bk. kesksõna
passiiv edilgen çatı
passiivne verb edilgen eylem; (s)
*edilgen fiil, meçhul eylem, meçhul
fiil*
paus durak
pealause temel cümle; (s) *temel
tümce*

pearõhk asıl vurgu
pere(konna)nimi aile adı
personaalpronoomen bk. isikuline
asesõna
pikk silp uzun hece
pikk vokaal uzun ünlü
pikkus uzunluk
pindstruktuur yüzey yapı
pluural bk. mitmus
polüseemia çok anlamlık; (s) *anlam çokluğu*
polüseemiline sõna çok anlamlı sözcük
poolvokaal yarı ünlü
possessiiv(sufiksili)ne asendus bk. possessiivsufiks
possessiivsufiks iyelik eki; (s) *iyelik adlı, aidiyet eki*
postpositioon bk. kaassõna
potentsiaalverb eylemi; (s) *yeterlik fiili yeterlik*
praonominale *n* adlı 'n'si
predikaat bk. öeldis
predikatiiv bk. öeldistäide
predikatiiv yüklem ismi
prefiks ön ek
prepalataalne konsonant ön damak ünsüzü
prepositioon bk. kaassõna

produktiivne
transformatsioonigrammatika
üretimsel dönüşümlü dilbilgisi
progressiivne assimilatsioon
ilerleyici benzeşme
pronoomen bk. asesõna
pronoomenifraas bk. praonominale
pseudosubjekt belirsiz özne; (s) *sözde özne*
pseudosubjekt gizli özne
puhas keel, keel, milles pole laensõnu ega võõrapärased
konstruktsioone arı dil
punkt nokta
punktuatsioon noktalama
puu, süntaksipuu ağaç diyagramı; (s) *dizim ağacı*
põhi tamlanan; (s) *belirtilen*
põhisõna temel kelime
põhisõnavara temel söz varlığı
põhitähendus temel anlam
põhjusgerundium sebep ulacı
põimlause girişik cümle; (s) *girişik tümce, karmaşık cümle*
pärisnimi bk. özel ad
pärsia keelele omane sõna või lausekonstruktsioon acemsime
pööramine eylem çekimi; (s) *fil çekimi*
pöördelõpp bk. isikulõpp

pöördelõpp bk. muutesufiks

pöördelõpp eylem çekim eki; (s) *fiil*

çekim eki, işletme eki

pöördjärjega lause devrik cümle;

(s) *devrik tümce*

R

rahvuskeel ulusal dil

reaalarvuline adjektiiv asıl sayı

sıfatı

reaalkonditsionaal bk.

liitkonditsionaal

reaalkonditsionaali tulevik gelecek

zamanın hikâyesi

reduplikatiiv ikileme

reeglipärane kurallı

reeglipärane liitadjektiiv kurallı

bileşik sıfat

reeglipärane liitomadussõna kurallı

bileşik sıfatı

refleksiiv dönüşlü çatı; (s) *dönüşlü*

çatılı fiil

refleksiivne afiks dönüşlük ekleri

refleksiivpronoomen bk.

enesekohane asesõna

refleksiivverb bk. enesekohane

teğusõna

regressiivne assimilatsioon

gerileyici benzeşme

regressioon gerileme

relatiivlause bk. kõrvallause

retsiprookne assimilatsioon

karşılıklı benzeşme

retsiprookne verb bk. vastastikune

teğusõna

rindlause sıralı cümle; (s) *sıralı*

tümce

rõhk vurgu

rõhuline liide vurgulu ek

rõhuline silp vurgulu hece

rõhutu liide vurgusuz ek

rõhutu silp vurgusuz hece

S

sarnastumine bk. assimilatsioon

seisundigerundium durum ulacı

semantika anlambilim; (s) *semantik*

semantiline kitsendus anlam

genişlemesi

semikoolon noktalı virgöl

side(nd)gerundium bağlama ulacı

sidekriips kısa çizgi

sidesõna bağlaç; (s) *bağ, bağlama,*

rabıt

sihiline teğusõna geçişli eylem; (s)

geçişli fiil, geçişli çatılı fiil,

nesneli fiil

sihitis nesne

sihITU teğusõna geçişsiz eylem

siirdehäälik ses türemesi

silbikeel tek heceli dil

silbiline üleasetus benzer hece
yutumu; (s) *benzer hece düşmesi,*
benzerlik yutumu

silp hece; (s) *seslem*

singular bk. ainsus

sisehäälik iç ses

sisekadu orta hece yutumu; (s) *orta*
hece düşümü, orta hece yitimi

siseliide çatı

släng argo

standardmudel standart model

substantiiv ad; (s) *isim*

substantiivverb adfiil

sufiks son ek

sugulaskeel akraba dil

sulahäälik akıcı sesdeş

sulghäälik kapanma ünsüzü

sulghäälik süreksiz ünsüz; (s)
patlamalı ünsüz

superlatiiv bk. ülivõrre

surnud keel ölü dili; ölmüş gil

suu ağız

suuhäälik ağız sesi

suuline kõne bk. kõnekeel

suurtäht büyük harf

suuõne konsonant ağızsız sesdeş

suuõne vokaal ağızsız sesli

sõltumatu lause bağımsız cümle

sõna söz; (s) *sözcük, kelime,*
gösterge

sõnaliik sözcük türü

sõnamoodustus bk. morfoloogia

sõnaraamat sözlük

sõnavara andmebaas sözcük
bankası

sõnavaraõpetus bk. leksikoloogia

sünkoop iç ses düşmesi

sünkretism ikili çatı

sünonüüm eş anlamlı sözcük; (s)
eşit anlamlı sözcük, anlamdaş
sözcük

süntaks sözdizimi; (s) *cümle bilgisi,*
söz dizi

süntaktiline komponent sözdizimi
bileşeni

süntetiline liit(aja)vorm bileşik
zamanlı eylem

süvastruktuur derin yapı

şvaa-vokaal bk. vahevokaal;
siirdehäälik

T

tagasõna bk. kaassõna

tagavokaal kalın ünlü; (s) *kalın*
vokal, kalın sesli, art vokal

teaduskeel bilim dili; (s) *bilimsel dil,*
ilim dili

tegevusnimi eylemlilik; (s) *mastar,*
isim fiil

teguasõna eylem; (s) *fiil*

tehiskeel yapma dil

tempus bk. aeg

termin terim	täisminevik belirsiz geçmiş zaman;
tingimuslause koşul bileşik cümlesi;	(s) <i>-miş'li geçmiş zaman,</i>
(s) <i>koşul bileşik tümce</i>	<i>öğrenilen geçmiş zaman</i>
tingimuslause koşul cümlesi; (s)	täismineviku reaalkonditsionaal
<i>şart tümcesi</i>	belirsiz geçmiş zamanın koşulu
toon ton; (s) <i>titrem</i>	türgi keel Türkçe; (s) <i>Türk dili</i>
transitiivne verb bk. sihiline	tüvi gövde; kök
teğusõna	
tuletatud omadussõna türemiş sıfat;	U
(s) <i>türemiş önad</i>	umbmäärane asesõna bk.
tuletatud sidesõna türemiş bağlaç	indefiniitpronoomen
tuletis bk. derivaat	umbmäärane omadussõna bk.
tuletus türetme; (s) <i>söz yapma, teşkil</i>	indefiniitadjektiv
tuletusliide türemeli ek	
tulevik gelecek zaman	V
tuleviku kesksõna gelecek zaman	vahevokaal türeme ünlü
ortacı	vanasõna atasözü
tuleviku reaalkonditsionaal gelecek	vastastikune teğusõna işteş eylem;
zamanın koşulu	(s) <i>işteş fiil, işteş çatılı fiil</i>
tunnusteta genitiivatribuut takısız	velaarne konsonant art damak
ad tamlaması	ünsüzü; (s) <i>art damak konsonu</i>
tähendus anlam	verb bk. teğusõna
tähendusmuutus anlam değişmesi	verbaallause eylem cümlesi; (s)
tähendusnihe bk. tähendusmuutus	<i>eylem tümcesi, fiil cümlesi</i>
tähendusülekanne anlam aktarması	verbi aeg eylemde zaman
tähendusülekanne deyim aktarması;	verbi juur eylem kökü; (s) <i>fiil kökü,</i>
(s) <i>metafor</i>	<i>işlevik kök</i>
tähestik alfabe; (s) <i>abece</i>	verbi liht(aja)vorm bildirme kipi
täht harf	verbi paradigma eylemde kip
tähtkiri alfabe yazısı	verbi tüvi eylem gövdesi; (s) <i>fiil</i>
	<i>gövdesi, fiil tabanı</i>

viimase silbi rõhk son hecede vurgu
viisi- ja seisundimäärsõna niteleme
ve durum belirteçi
vokaal ünlü
vokaalharmoonia bk.
palataalharmoonia
vokaalharmoonia ünlü uyumu; (s)
ünlü benzeşmesi, sesli uyumu,
vokal uyumu
vokaalide mõju konsonantidele
ünlülerin ünsüzlere etkisi
vokaalidevaheline (eufooniline)
konsonant koruma ünsüzü; (s)
kaynaştırma ünsüzü, koruyucu
ünsüz
vokaalikaart ses kirişleri
vokaalikadu ünlü düşmesi; (s) *vokal*
düşmesi
vokaaliülekanne ünlü aktarması
vokalism ünlüleşme
vormiõpetus bk. morfoloogia
võrdlev grammatika karşılaştırmalı
gramer
võrdlev leksikoloogia karşılaştırmalı
sözcükbillim
võrdlus karşılaştırma
võrdlusgerundium kıyaslama ulacı
võrdluskategooriaga seonduv
omadussõna bk.
komparatiivadjektiiiv
võrdsed alused eşit özneler

võrdsed sihitised eşit nesnelər
võrdsed öeldised eşit yüklemeler
võrdsed öeldistäited eşit tümleçler
võrdsusafiks eşitlik eki
vähendusliide küçültme eki
vähendussõna bk.
deminutiivadjektiiiv
väiketäht küçük harf
väitlause bildirme cümlesi; (s)
bildirme tümcesi
väljend deyim
õgekiri yazım; (s) imlâ
Ö
öeldis yüklem
öeldistäide bk. predikatiiv
öeldistäide tümleç
öeldisverb yüklem fiili
ökonoomsusprintsiiip en az çaba
yasası; (s) *en az çaba kuralı*
Ü
ühendsidesõna öbekleşmiş bağlaç
üldnimi cins ad; (s) *cins isim*
üldolevik (laiem aeg) geniş zaman
üldoleviku reaalkonditsionaal
geniş zamanın koşulu
ülivõrre en üstünlük derecesi
ütlus bk. väljend

**Eesti – türgi
väike sõnastik**

NİMİSÖNAD

aasta
aed
aeg
ajakiri
ajaleht
ajalugu
aken
allkiri
andmed
aprill
äri
arst
arv
arvamus
arve
arvuti
asi
august
auhind
auto
avaldu
bensiin
buss
daam
detsember
dušš
eesnimi
Eesti
elu
elukoht

elukutse (amet)
ema
emasloom
erand
esmaspäev
etendus
ettepanek
ettevõte
giid
hää
hādaht
haigla
haridus
hārra
helitugevus
hetk
hiir
hind
hing
hinne

İSİMLER

yıl
bahçe
zaman
dergi
gazete
tarih
pencere
imza
veri, bilgi
nisan
ticaret
hekim, doktor
say
görüş, fikir, -ri
hesap, -bı
bilgisayar
şey
ağustos
ödül
araba
dilekçe
petrol
otobüs
bayan
aralık
duş
adı
Estonya
hayat
ikamet, oturlan
yer
meslek, -ği
anne
dişi hayvan
özel
pazartesi
sahne, gösteri, oyun
teklif
şirket
rehber
ses
tehlike
hastane
eğitim
bay, beyefendi
ses kontrolü
an
fare
fiyat
ruh
değer, kıymet, puan

hōbe
hobune
hommik
hoone
hotell
hunt
ida
ilm
ime
inimene
isa
isasloom
iseloomb
jää
jaanuar
jäätis
jalg
jänes
järv
jõgi
jook
joon
jõud
juht
jumal
jutt
juuli
juuni
kaal (raskus)
kaart
kahvel
kala
kana
kangelane
karu
kāsi
kass
kauplus
keel (suhtlusel)
keha
kell
kelner
kevad
kiirus
kingitus
kiri
kivi
kleit
koer
koht
kohv
kohvik
kolmapäev
kool

gümüş
at
sabah
bina
otel
kurt
doğu
hava
mucize
insan
baba
erkek hayvan
karakter, öz yapı
buz
ocak
dondurma
ayak
tavşan
göl
nehir
içki, içecek
cizgi
güç, -cü
başkan, müdür
Tanrı
sohbet
temmuz
haziran
ağırlık
harita
çatal
balık
tavuk
kahraman
ay
el
kedi
dükkan
dil
vücut, ten
saat, -ti
garson
ilkbahar
hız
hediye
mektup, -bu
taş
hafif kadın elbisesi
köpek
yer
kahve
kahvehane
çarşamba
okul

kordus	tekrar	mahl	meyve suyu
kõrgus	yükseklik, ği	mai	mayıs
korrus	kat	maitse	tat
korter	daire, ev	maja	ev,
köök	mutfak	maks (tasu)	ödeme
kuld	altın	mälu	hafız, bellek, -ği
kuninganna	kraliçe	mantel	palto
kuningas	kral	märts	mart
kunst	sanat	masin	makine
kunstnik	sanatçı	mees	erkek, koca
kurat	şeytan	meeskond	ekip, takım
Kuu	ay	menüü	menü
kuu	ay	meri	deniz
kuupäev	günün tarihi	metroo	metro
küla	köy	mets	orman
külaline	misafir	minevik	geçmiş zaman
küsimus	soru	mõte	fikir
kviitung	makbuz	mure	endişe
lääs	batı	müts	şapka
laev	gemi	naaber	komşu
laiem ajavorm	geniş zaman	nädal	hafta
laine	dalga	naeratus	gülümseme
laius	en, genişlik, ği	nägu	yüz, çehre, surat
laps	çocuk	naine	kadın, hantun
laud	masa	näitleja	aktör, sanatçı,
laul	şarkı		oyuncu
laupäev	cumartesi	näitus	sergi
lehekülg	sayfa	neljapäev	perşembe
lehm	inek	nimi	ad
leib	ekmek	nõuanne	tavsiye, öğüt, -dü
lennujaam	hava alanı	november	kasım
leping	anlaşma	nuga	bıçak, -ğı
lift	asansör	number	no, numara
liha	et	nurk	köşe
liige	üye	õde	kız kardeş
liiklus	trafik	õhk	hava
liiv	kum	õhtu	akşam
lill	çiçek	oktoober	ekim
lind	kuş	olevik	şimdiki zaman
linn	kent, şehir	õlu	bire
lipp	bayrak	õnnitlus	kutlama
loodus	doğa	onu	amca, dayı
loom	hayvan	õpetaja	öğretmen
lõpp	son	õpilane	öğrenci
lõuna	güney	õu	saray, avlu
lugu	olay, haidse	öö	gece
lukk	mandal	paber	kağıt
lumi	kar	päev	gün
lusikas	kaşık, -ğı	pagas	pagaj
lühend	kısaltma	Päike	güneş
Maa	yer yüzü, dünya,	palk (töötasu)	maaş
	vatan, ülke	pall (mängus)	top
maailm	dunya	pass	pasaport
mägi	dağ	pea	baş

pealinn	başkent	sool	tuz
peatus	durak	suhkur	şeker
perekond	aile	supelrand	plaj
pidu	ziyafet, parti	surm	ölüm
piim	süt	suudlus	öpme, öpücük, -ğü
piir	sınır	suurus (mõõt)	büüklük, -ğü
pikkus	boy, uzunluk, -ğu	suvi	yaz
pilet	bilet	süda	kalp, yürek
pilt	resim	sügis	sonbahar, güz
pliiats	kalem	tädi	teyze, hala
poeg	oğul; erkek evlat	taevas	gök yüzü
põhi	kuzey	tahe (tahtmine)	istek, -ği
põhi (alus)	taban	täht (kirja)	harf, -fi
poiss	oğlan, erkek çocuk	täht (taeva)	yıldız
põrgu	cehennem	takso	araç, taksi
preili	küçük hanım	talv	kış
pronks	tunç, bronz	tänav	sokak
proua	hanımefendi	tase	seviye
puhkepäev	tatil, izin, -zni	tass	bardak, -ğı
puiestee	cadde	teadus	bilim
pulmad	düğün	teater	tiyatro
punkt	nokta	tee (jook)	çay
puu	ağaç	tee (liiklemiseks)	yol
pühapäev	pazar	teenindus	hizmet
püksid	pantolon	teisipäev	salı
raamat	kitap, -bı	telefon	telefon
raamatukogu	kütüphane	tipp	doruk, -ğü
raha	para	toit	gıda
rahu	barış, sulh	toll (asutus)	gümrük, -ğü
rahuldus	memnunluk, -ğü	tool	sandalye
rahvas	halk	töö	iş
raud	demir	trepp	basamak, merdiven
raudtee	demir yolu	tualett (WC)	tualet, ayak yolu
rebane	tilki	tuba	oda
reede	cuma	tulevik	gelecek zaman
relv	silah	tuli	ışık
restoran	restorant	tund	ders
rida	sıra	tund (ajaühik)	saat
riik	devlet	tunne	duyğu
rong	tren	turg	pazar
ruum	oda, yer	tuul	rüzgar
saal	salon	tüdruk	kız çocuğu
saar	ada	tükk	adet
sadam	liman	tütar	kız evlat
samm	adım	udis	haber
seep	sabun	uks	kapı
sein	duvar	uni	uyku
september	eylül	usk	ınanç, -cı
sig	domuz	vabariik	cuhuriyet
silm	göz	vaenlane	düşman
sissepääs	giriş	vahend	araç, -cı
sõber	arkadaç	vaikus	sukut
sõda	savaş	vaim	hayal, duygu
sõna	söz, kelime	valgus	aydınlık

valik	seçim
väljak	meşdan
väljapääs	çıkış
valu	acı, ağrı
valuuta	döviz
vanaema	büyük anne; nine
vanaisa	dede
vanemad	ebeveyn
vannituba	banyo
vari	gölge
värv	reng
vastane	karşılık
vastus	cevap
veebruuar	şubat
veerg	köşe, sütun
vein	şarap
vend	erkek kadeş
veri	kan
vesi	su
viga	hata, yanlışlık
vihm	yaşmur
viik (mängus)	berabere kalmak
viin	vodka, rakı
või	tere yağı
võim	makam, yetki
võistlus	yarış
võit (mängus)	yenmek, galip gelmek
voodi	yatak
võrk	ağ, tor
võti	açar, anahtar

ARVSÕNAD

null
üks
kaks
kolm
neli
viis
kuus
seitse
kaheksa
üheksa
kümme
üksteist
kaksteist
kolmteist
kakskümmend
kolmkümmend
nelikümmend
viiskümmend
kuuskümmend

SAYILAR

sıfır
bir
iki
üç
dört, -dü
beş
altı
yedi
sekiz
dokuz
on
on bir
on iki
on üç
yirmi
otuz
kırk
elli
altmış

seitsekümmend	yetmiş
kaheksakümmend	seksen
üheksakümmend	doksan
sada	yüz
tuhata	bin
miljon	milyon
veerand	çeyrek
pool (osa)	yarım
esimene	birinci
teine	ikinci
kolmas	üçüncü
neljas	dördüncü
viies	beşinci

OMADUSSÕNAD

aeglane
eelmine
eesti (keel)
era
eriline
haige
halb
hall
hea
hull
huvitav
inetu
isiklik
järgmine
kallis (armas)
kallis (hinnalt)
kasulik
kaunis, ilus
keeruline
kerge
keskmine
kiire
kitsas
kohalik
kollane
kõrge
kõva
kuri
kuum
külm
lai
lihtne
lühike
madal
magus
mugav

SIFATLAR

yavaş
geçmiş
Estonca
müstesna
hususî, özel
haste
kötü
boz, gri
iyi
deli, oılıgın
ilginç, -ci
çirkin
şahsî, kişisel
gelecek, sonraki
sevgili, aziz
pahalı
faydalı
güzel
müşkül, çetin
kolay
orta
hızlı
dar
yerli (yabancı olmayan)
sarı
yüksek
sert
öfkeli, kızgın
hararet
soğuk
geniş; bol
sade
kısa
alçak, -ğlı
tatlı
rahat; sıkıntı vermeyen

must	siyah, kara
noor	genç, -ci
nõrk	zayıf
odav	ucuz
õhuke	sıska; arık, -ği
õige	gerçek, -ği
õnnelik	mutlu
paks	şişman
parem	sağ (taraf)
parem(võrdl.)	daha iyi
parim	en iyi
pehme	yumuşak
pikk	uzun
pruun	kahverengi, esmer
puhas	temiz
punane	kırmızı
raske	zor
rikas	zengin
roheline	yeşil
rumal	aptal, budala
selge	belli, açık (-ği), berrak, -ği
sinine	mavi
soe	sıcak
suur	büyük, -ğü
sügav	derin
tähtis	önemli
täis	dolu
tark	akıllı
tavaline	basit
terve	tüm, tamamı
tugev	güçlü
tume	koyu
tuttav	tanıdık, -ği; bildik, -ği
tühi	boş
uus	yeni
ühine	ortak, -ği
üksik	yalnız
üldine	genel
vaba	bağımsız, serbest, - di
vaene	fakir
väike	küçük; -ğü
vale	yalan
valge	beyaz, ak
vana	eski
vasak	sol
viimane	sonuncu
võõras	yabancı
võrdne	eşit

ASESÕNAD

mina, ma
sina, sa
tema, ta
meie
teie, te
nemad
keegi
ükski
igaüks
sama
muu
see
ise
kõik
mõlemad
mõni
mitu

TEGUSÕNAD

aitama
algama
andma
äratama
ärkama
armastama
asuma
avama
dušši võtma
elama
esitlema
hävutama
helistama
hilinema
hüppama
istuma
jääma
jätkuma
jooksma
jooma
jõudma
juhtuma
kaduma
kaotama
kartma
kasutama
kasvama
kirjutama
kohtuma

ZAMİRLER

ben
sen
o
biz
siz
onlar
kimse
hiçbir
herkes
aynı
başka
bu, şu
kendi
hepsi
her ikisi
bazı
birkaç

FİİLLER

yardım etmek, -ği
başlamak, -ği
vermek, -ği
kaldırmak
kalkmak
sevmek, -ği
ikamet etmek, -ği
açmak, -ği
duş almak
oturmak, -ği
tanıştırmak, -ği
mahvetmek, -ği
telefon etmek, -ği
gecikmek, -ği
sıçramak, -ği
atlamak
oturmak, -ği
kalmak
devam etmek
koşmak, -ği
içmek, -ği
varmak, -ği
vuku bulmak, -ği
kaybolmak
kaybetmek
korkmak
kullanmak
büyümek, -ği;
yetişmek
yazmak
karşılaşmak

kõndima	yürüme	reisima	yolculuk etmek
kukkuma	düşme	riietuma	giyinme
kuulama	dinleme	rääkima	konusma
kuulma	uyumak, -ğı; itaat etmek	saabuma	varmak
küsima	sormak	saatma	yolcu etmek
lahkuma	ayrılmak	sadama	yağmak
laskma (lubama)	müsaade etmek	segama	araya girmek
laulma	okumak	seisma	durmak
leidma	bulmak	seletama	aydınlatmak, bilgi vermek
lendama	uçmak	sobima	uyumak, yakışmak
leppima	barışmak	sõitma	gitmek (arabayla)
liikuma	hareket etmek	soovima	dilemek
lootma	ummak	sööma	yemek
lõikama	kesmek	suitsetama	sigara içmek
lõppema	bitmek, kesilmek	sulgema	bağlamak
lõõgastuma	gevşemek	surema	ölmek
lugema	okumak	suruma	sokmak
lukkama	itmek	tantsima	dans etmek
magama	uyumak	tapma	öldürmek
magama panema	uyutturmak	teadma	bilmek
maksma (väärt)	ödemek	tegema	yapmak
mälestama	anmak	tellima	sipariş etmek
mäletama	hatırlamak	tervitama	selamlaşmak
mängima	oyunmak	toimuma	meydana gelmek
meeldima	hoşlanmak	tulema	gelmek
minema	gitmek	tundma	tanımak
mõtlemä	düşünmek	tühistama	iptal etmek
muutma	değişmek	tõmbama	çekmek; çıkartmak
mõistma	anlamak	tooma	getirmek
mööduma	geçmek	tõusma	kalkmak
märjaks saama	yaşlanmak	tõõtama	çalışmak
naerma	gülmek	tähistama	kutlamak
nägema	görmek	tahtma	istemek
näitama	göstermek	unistama	hayal kurmak
nõudma	talep etmek	unustama	unutmak
nutma	ağlamak	uskuma	inanmak
olema	olmak	ütlemä	söylemek
omama	benimsemek	vaatama	bakmak
ootama	beklemek	vajama	ihtiyaç duymak
oskama	başarmak	valima	seçmek
ostma	almak	valutama	ağrılamak
otsima	aramak	vanaks saama	yaşlanmak
otsustama	karar vermek	vastama	cevap vermek
pakkuma	sunmak, teklif etmek	vihkama	nefret etmek
paluma	istemek, rica etmek	viima	götürmek
panema	koymak	viskama	atmak
pesema	yıkamak	võitlema	yarışmak
põlema	yanmak, tutuşmak	võitma (mängus)	kazanmak, yenmek
põöräma	çevirmek	võtma	almak
proovima	denemek	õhetama; ülevool	coşmak
Puhkama	dinlenmek	õpetama	öğretmek
		õppima	öğrenmek, okumak

**MÄÄRSÕNAD JA
KAASSÕNA**

ainult
äkki
alati
all
edasi
eile
harva
homme
iialgi
ilma

isegi
jälle
jaoks
juba
ka
kaua
kaugel
kes
kindlasti

kohe
koos
kõrval
kuhu
kuidas
kunagi
kus
küllalt
lähedal
lahti
liiga
miks
millal
milline
mis
missugune
mõnikord
muidugi
nii
nüüd
otse
palju
peaaegu
praegu
püsti
rohkem
sageli

**ZARFLAR VE
EDATLAR**

yalnız
ansızın
her zaman
aşağı
ileri
dün
seyrek, nadiren
yarın
hiçbir zaman
-sız, (-siz, -suz,-
süz)
hatta
yine, gene
için
artık
da, de
uzun (zaman)
uzak
kim
kesinlikle,
muhakkak

hemen
beraber
yanında
nereye
nasıl
ne zamansa
nere
aşırı, taşkın
yakın
açık
artık; çok fazla
niçin
ne zaman
hangi
ne
hangisi
bazan
elbette
şöyle
şimdi
doğru
çok
hemen hemen
şu anda
ayakta
fazla
sık sık

seal
sees
siin
siis
suletud
tagasi
täna
tõesti
üks
üldse
üles
vaevalt
väga
vähe
vähem
välja
valmis
vara(kult)
varsti
veel
veidi
võib-olla
ääres

SIDESÕNA

aga
ehk
et
ja, ning
jne
kui
nagu
sest
või

HÜÜDSÕNAD

appi
ei
hästi
jah
nägemiseni
palun
tähelepanu
tänan, aitäh
tere
vabandust

orada
iç
burada, şurada
o zaman
bağlı
geri
bugün
sahiden
yalnız
genellikle
yukarı
ancak; zorlukla
çok
az
eksik
dışarı
hazır
servet
yakında
daha; henüz
biraz
olabilir
yanında, kenarında

BAŞLAÇLAR

ama
gerçi; her halde
ki
ve
ve s.
eğer
gibi
çünkü
veya

ÜNLEMLER

imdat
hayır, yok
iyi
evet
görüşürüz
buyurun
dikkat
teşekkürler, sağol
selam, merhaba
affedersiniz

Türkçe – Estonca
Küçük Klavuz

İSİMLER**NİMİSÖNAD**

acı, ağrı	valu
açar, anahtar	võti
ad	nimi
ada	saar
adet	tükk
adı	eesnimi
adım	samm
ağ, tor	võrk
ağaç	puu
ağırlık	kaal (raskus)
ağustos	august
aile	perekond
akşam	õhtu
aktör, sanatçı, oyuncu	näitleja
altın	kuld
amca, dayı	onu
an	hetk
anlaşma	leping
anne	ema
araba	auto
araç, -cı	vahend
araç, taksi	takso
aralık	detsember
arkadaç	sõber
asansör	lift
at	hobune
ay	Kuu
ay	kuu
ayak	jalg
aydınlık	valgus
ay	karu
baba	isa
bahçe	aed
balık	kala
banyo	vannituba
bardak, -ğı	tass
barış, sulh	rahu
basamak, merdiven	trepp
baş	pea
başkan, müdür	juht
başkent	pealinn
batı	lääs
bay, beyefendi	härra
bayan	daam
bayrak	lipp
berabere kalmak	viik (mängus)
bıçak, -ğı	nuga
bilet	pilet
bilgisayar	arvuti
bilim	teadus
bina	hoone

bire	õlu
boy, uzunluk, -ğu	pikkus
buz	jää
büyük anne; nine	vanaema
büyükük, -ğü	suurus (mõõt)
cadde	puiestee
cehennem	põrgu
cevap	vastus
cizgi	joon
cuhuriyet	vabariik
cuma	reede
cumartesi	laupäev
çarşamba	kolmapäev
çatal	kahvel
çay	tee (jook)
çıkış	väljapääs
çiçek	lill
çocuk	laps
dağ	mägi
daire, ev	korter
dalga	laine
dede	vanaisa
değer, kıymet, puan	hinne
demir	raud
demir yolu	raudtee
deniz	meri
dergi	ajakiri
ders	tund
devlet	riik
dil	keel (suhtlusel)
dilekçe	avaldus
dişi hayvan	emasloom
doğa	loodus
doğu	ida
domuz	sig
dondurma	jäätis
doruk, -ğu	tipp
döviz	valuuta
dunya	maailm
durak	peatas
duş	duş
duvar	sein
duygu	tunne
düğün	pulmad
dükkan	kauplus
düşman	vaenlane
ebeveyn	vanemad
eğitim	haridus
ekim	oktoober
ekip; takım	meeskond
ekmek	leib
el	käsi
en, genişlik, ği	laius
endişe	mure

erkek hayvan	isasloom	inanç, -cı	usk
erkek kadeş	vend	ışık	tuli
erkek, koca	mees	içki, içecek	jook
Estonya	Eesti	ikamet, oturlan	elukoht
et	liha	yer	
ev,	maja	ilkbahar	kevad
eylül	september	imza	allkiri
fare	hiir	inek	lehm
fikir	mõte	insan	inimene
fiyat	hind	istek, -ği	tahe (tahtmine)
garson	kelner	iş	töö
gazete	ajaleht	kadın, hantun	naine
gece	öö	kağıt	paber
geçmiş zaman	minevik	kahraman	kangelane
gelecek zaman	tulevik	kahve	kohv
gemi	laev	kahvehane	kohvik
geniş zaman	laiem ajavorm	kalem	pliiats
gıda	toit	kalp, yürek	süda
giriş	sissepääs	kan	veri
gök yüzü	taevas	kapı	uks
göl	järv	kar	lumi
gölge	vari	karakter, öz yapı	iseloom
görüş, fikir, -ri	arvamus	karşılık	vastane
göz	silm	kasım	november
güç, -cü	jõud	kaşık, -ğı	lusikas
gülümseme	naeratus	kat	korrus
gümrük, -ğü	toll (asutus)	kedi	kass
gümüş	hõbe	kent, şehir	linn
gün	päev	kısaltma	lühend
güneş	Päike	kış	talv
güney	lõuna	kız çocuğu	tüdruk
günün tarihi	kuupäev	kız evlat	tütar
haber	udis	kız kardeş	õde
hafız, bellek, -ği	mälu	kitap, -bı	raamat
hafif kadın elbisesi	kleit	komşu	naaber
hafta	nädal	köpek	koer
halk	rahvas	köşe	nurk
hanımefendi	proua	köşe, sütun	veerg
harf, -fi	täht (kirja)	köy	küla
harita	kaart	kral	kuningas
hastane	haigla	kraliçe	kuninganna
hata, yanlışlık	viga	kum	liiv
hava	õhk	kurt	hunt
hava	ilm	kuş	lind
hava alanı	lennujaam	kutlama	õnnitlus
hayal, duygu	vaim	kuzey	põhi
hayat	elu	küçük hanım	preili
hayvan	loom	kütüphane	raamatukogu
haziran	juuni	liman	sadam
hediye	kingitus	maaş	palk (töötasu)
hekim, doktor	arst	makam, yetki	võim
hesap, -bı	arve	makbuz	kviitung
hız	kiirus	makine	masin
hizmet	teenindus	mandal	lukk

mart	märts	sabah	hommik
masa	laud	sabun	seep
mayıs	mai	sahne, gösteri, oyun	etendus
mektup, -bu	kiri	salı	teisipäev
memnunluk, -ğu	rahuldus	salon	saal
menü	menüü	sanat	kunst
meslek, -ği	elukutse (amet)	sanatçı	kunstnik
metro	metroo	sandalye	tool
meşdan	väljak	saray, avlu	õu
meyve suyu	mahl	savaş	sõda
misafir	külaline	say	arv
mucize	ime	sayfa	lehekülg
mutfak	köök	seçim	valik
nehir	jõgi	sergi	näitus
nisan	aprill	ses	hää
no, numara	number	ses kontrolü	helitugevus
nokta	punkt	seviye	tase
ocak	jaanuar	sınır	piir
oda	tuba	sıra	rida
oda, yer	ruum	silah	relv
oğlan, erkek çocuk	poiss	sohbet	jutt
oğul; erkek evlat	poeg	sokak	tänav
okul	kool	son	lõpp
olay, haidse	lugu	sonbahar, güz	sügis
orman	mets	soru	küsimus
otel	hotell	söz, kelime	sõna
otobüs	buss	su	vesi
ödeme	maks (tasu)	sukut	vaikus
ödül	auhind	süt	piim
öğrenci	õpilane	şapka	müts
öğretmen	õpetaja	şarap	vein
ölüm	surm	şarkı	laul
öpme, öpücük, -ğü	suudlus	şeker	suhkur
özel	erand	şey	asi
pagaj	pagas	şeytan	kurat
palto	mantel	şimdiki zaman	olevik
pantolon	püksid	şirket	ettevõte
para	raha	şubat	veebruar
pasaport	pass	taban	põhi (alus)
pazar	pühapäev	Tanrı	jumal
pazar	turg	tarih	ajalugu
pazartesi	esmaspäev	taş	kivi
pencere	aken	tat	maitse
perşembe	neljapäev	tatil, izin, -zni	puhkepäev
petrol	bensiin	tavsiye, öğüt, -dü	nõuanne
plaj	supelrand	tavşan	jänes
rehber	giid	tavuk	kana
reng	värv	tehlike	hädaoht
resim	pilt	teklif	ettepanek
restorant	restoran	tekrar	kordus
ruh	hing	telefon	telefon
rüzgar	tuul	temmuz	juuli
saat	tund (ajaühik)	tere yağı	või
saat, -ti	kell	teyze, hala	tädi

ticaret	äri	seksen	kaheksakümmend
tilki	rebane	doksan	üheksakümmend
tiyatro	teater	yüz	sada
top	pall (mängus)	bin	tuhat
trafik	liiklus	milyon	miljon
tren	rong	çeyrek	veerand
tualet, ayak yolu	tualett (WC)	yarım	pool (osa)
tunç, bronz	pronks	birinci	esimene
tuz	sool	ikinci	teine
uyku	uni	üçüncü	kolmas
üye	liige	dördüncü	neljas
veri, bilgi	andmed	beşinci	viies
vodka, rakı	viin		
vücut, ten	keha		
yarış	võistlus	SIFATLAR	OMADUSSÕNAD
yaşmur	vihm	akıllı	tark
yatak	voodi	alçak, -ğı	madal
yaz	suvi	aptal, budala	rumal
yenmek, galip	võit (mängus)	bağımsız, serbest, -	vaba
gelmek		di	
yer	koht	basit	tavaline
yer yüzü, dünya,	Maa	belli, açık (-ği),	selge
vatan, ülke		berrak, -ğı	
yıl	aasta	beyaz, ak	valge
yıldız	täht (taeva)	boş	tühi
yol	tee (liiklemiseks)	boz, gri	hall
yükseklik, ği	kõrgus	büyük, -ğü	suur
yüz, çehre, surat	nägu	çirkin	inetu
zaman	aeg	daha iyi	parem(võrdl.)
ziyafet, parti	pidu	dar	kitsas

SAYILAR

sıfır
bir
iki
üç
dört, -dü
beş
altı
yedi
sekiz
dokuz
on
on bir
on iki
on üç
yirmi
otuz
kırk
elli
altmış
yetmiş

ARVSÕNAD

null
üks
kaks
kolm
neli
viis
kuus
seitse
kaheksa
üheksa
kümme
üksteist
kaksteist
kolmteist
kakskümmend
kolmkümmend
nelikümmend
viiskümmend
kuuskümmend
seitsekümmend

akıllı
alçak, -ğı
aptal, budala
bağımsız, serbest, -
di
basit
belli, açık (-ği),
berrak, -ğı
beyaz, ak
boş
boz, gri
büyük, -ğü
çirkin
daha iyi
dar
deli, öılgın
derin
dolu
en iyi
eski
Estonca
eşit
fakir
faydalı
geçmiş
gelecek, sonraki
genç, -ci
genel
geniş; bol
gerçek, -ği
güçlü
güzel
hararet
haste
hızlı
hususı, özel
ilginç, -ci
iyi

tark
madal
rumal
vaba
tavaline
selge
valge
tühi
hall
suur
inetu
parem(võrdl.)
kitsas
hull
sügav
täis
parim
vana
eesti (keel)
võrdne
vaene
kasulik
eelmine
järgmine
noor
üldine
lai
õige
tugev
kaunis, ilus
kuum
haige
kiire
eriline
huvitav
hea

kahverengi, esmer	pruun
kırmızı	punane
kısa	lühike
kolay	kerge
koyu	tume
kötü	halb
küçük; -ğü	väike
mavi	sinine
mutlu	õnnelik
müstesna	era
müşkül, çetin	keeruline
orta	keskmine
ortak, -ğı	ühine
öfkeli, kızgın	kuri
önemli	tähtis
pahalı	kallis (hinnalt)
rahat; sıkıntı	mugav
vermeyen	
sade	lihtne
sağ (taraf)	parem
sarı	kollane
sert	kõva
sevgili, aziz	kallis (armas)
sıcak	soe
sıska; arık, -ğı	õhuke
siyah, kara	must
soğuk	külm
sol	vasak
sonuncu	viimane
şahsi, kişisel	isiklik
şişman	paks
tanıdık, -ğı; bildik, -ği	tuttav
tatlı	magus
temiz	puhas
tüm, tamamı	terve
ucuz	odav
uzun	pikk
yabancı	võõras
yalan	vale
yalnız	üksik
yavaş	aeglane
yeni	uus
yerli (yabancı olmayan)	kohalik
yeşil	roheline
yumuşak	pehme
yüksek	kõrge
zayıf	nõrk
zengin	rikas
zor	raske

ZAMİRLER

ben
sen
o
biz
siz
onlar
kimse
hiçbir
herkes
aynı
başka
bu, şu
kendi
hepsi
her ikisi
bazı
birkaç

ASESÕNAD

mina, ma
sina, sa
tema, ta
meie
teie, te
nemad
keegi
ükski
igaüks
sama
muu
see
ise
kõik
mõlemad
mõni
mitu

FİİLLER

açmak, -ğı
ağlamak
ağrımak
almak
almak
anlamak
anmak
aramak
araya girmek
atmak
atlamak
aydınlatmak, bilgi
vermek
ayrılmak
bağlamak
bakmak
barışmak
başarmak
başlamak, -ğı
beklemek, ği
benimsemek
bilmek
bitmek, kesilmek
bulmak
büyülemek, -ğı;
yetişmek
cevap vermek
coşmak
çalışmak
çekmek
çevirmek

TEGUSÕNAD

avama
nutma
valutama
ostma
võtma
mõistma
mälestama
otsima
segama
viskama
hüppama
seletama
lahkuma
sulgema
vaatama
leppima
oskama
algama
ootama
omama
teadma
lõppema
leidma
kasvama
vastama
õhetama; ülevool
tõõtama
tõmbama
pöörama

çıkartmak	(välja) tõmbama	müsaade etmek	laskma (lubama)
dans etmek	tantsima	nefret etmek	vihkama
değişmek	muutma	okumak	laulma
denemek	proovima	okumak	lugema
devam etmek	jätkuma	olmak	olema
dilemek	soovima	oturmak, -ği	elama
dinlemek	kuulama	oturmak, -ği	istuma
dinlenmek	puhkama	oyynamak	mängima
durmak	seisma	ödemek	maksma (väärt)
duş almak	dušši võtma	öğrenmek, okumak	õppima
düşmek	kukkuma	öğretmek	õpetama
düşünmek	mõtlema	öldürmek	tapma
gecikmek, -ği	hilinema	ölmek	surema
geçmek	mööduma	seçmek	valima
gelmek	tulema	selamlaşmak	tervitama
getirmek	tooma	sevmek, -ği	armastama
gevşemek	lõõgastuma	sıçramak, -ği	hüppama
gitmek	minema	sigara içmek	suitsetama
gitmek (arabayla)	sõitma	sipariş etmek	tellima
giyinmek	riietuma	sokmak	suruma
görmek	nägema	sormak	küsima
göstermek	näitama	söylemek	ütlema
götürmek	viima	sunmak, teklif	pakkuma
gülmek	naerma	etmek	
hareket etmek	liikuma	talep etmek	nõudma
hatırlamak	mäletama	tanımak	tundma
hayal kurmak	unistama	tanıştırmak, -ği	esitlema
hoşlanmak	meeldima	telefon etmek, -ği	helistama
içmek, -ği	jooma	uçmak	lendama
ihtiyaç duymak	vajama	ummak	lootma
ikamet etmek, -ği	asuma	unutmak	unustama
inanmak	uskuma	uymak, -ği; itaat	kuulma
iptal etmek	tühistama	etmek	
istemek	tahtma	uymak, yakışmak	sobima
istemek, rica etmek	paluma	uyumak	magama
itmek	lökkama	uyutturmak	magama panema
kaldırmak	äratama	varmak	saabuma
kalkmak	tõusma	varmak, -ği	jõudma
kalkmak	ärkama	vermek, -ği	andma
kalmak	jääma	vuku bulmak, -ği	juhtuma
karar vermek	otsustama	yağmak	sadama
karşılaşmak	kohtuma	yanmak, tutuşmak	põlema
kaybetmek	kaotama	yapmak	tegema
kaybolmak	kaduma	yardım etmek, -ği	aitama
kazanmak, yenmek	võitma (mängus)	yarışmak	võitlema
kesmek	lõikama	yaşlanmak	vanaks (märjaks)
konuşmak	rääkima		saama;
korkmak	kartma	yazmak	kirjutama
koşmak, -ği	jooksma	yemek	sööma
koymak	panema	yıkamak	pesema
kullanmak	kasutama	yolcu etmek	saatma
kutlamak	tähistama	yolculuk etmek	reisima
mahvetmek, -ği	hävutama	yürümek	kõndima
meydana gelmek	toimuma		

ZARFLAR VE EDATLAR

açık
ancak; zorlukla
ansızın
artık
artık; çok fazla
aşağı
aşırı, taşkın
ayakta
az
bağlı
bazan
beraber
biraz
bugün
burada, şurada
çok
çok
da, de
daha; henüz
dışarı
doğru
dün
eksik
elbette
fazla
genellikle
geri
hangi
hangisi
hatta
hazır
hemen
hemen hemen
her zaman
hiçbir zaman
iç
için
ileri
kesinlikle,
muhakkak
kim
nasıl
ne
ne zaman
ne zamansa
nere
nereye
niçin

MÄÄRSÕNAD JA KAASSÕNA

lahti
vaevalt
äkki
juba
liiga
all
küllalt
püsti
vähe
suletud
mõnikord
koos
veidi
täna
siin
palju
väga
ka
veel
välja
otse
eile
vähem
muidugi
rohkem
üldse
tagasi
milline
missugune
isegi
valmis
kohe
peaaegu
alati
ialgi
sees
jaoks
edasi
kindlasti

kes
kuidas
mis
millal
kunagi
kus
kuhu
miks

o zaman
olabilir
orada
sahiden
servet
seyrek, nadiren
sık sık
-sız, (-siz, -suz, -süz)
şimdi
şöyle
şu anda
uzak
uzun (zaman)
yakın
yakında
yalnız
yalnız
yanında
yanında, kenarında
yarın
yine, gene
yukarı

siis
võib-olla
seal
tõesti
vara(kult)
harva
sageli
ilma

nüüd
nii
praegu
kaugel
kaua
lähedal
varsti
ainult
üksi
kõrval
ääres
homme
jälle
üles

BAŞLAÇLAR

ama
çünkü
eğer
gerçi; her halde
gibi
ki
ve
ve s.
veya

SIDESÕNA

aga
sest
kui
ehk
nagu
et
ja, ning
jne
või

ÜNLEMLER

affedersiniz
buyurun
dikkat
evet
görüşürüz
hayır, yok
imdat
iyi
selam, merhaba
teşekkürler, sağol

HÜÜDSÕNAD

vabandust
palun
tähelepanu
jah
nägemiseni
ei
appi
hästi
tere
tänan, aitäh

Kokkuvõte

Käesolevas töös keskenduti uurali-altai keelevõrdluse raames türgi ja eesti keele võrdlusele. Uurali ja altai keelkonda on ajalooliselt suguluse alusel seostatud, kuid lähemaid ulatuslikumaid uurimusi valitud keelte, eesti ja türgi keele tasandil tehtud pole.

Soome-ugri keeltele on ajalooliselt olnud kokkupuuteid mitmete naaberkeeltega, sh ka altai keeltega. Türgi keeltest on enim mõjutusi saanud ungari, mansi, handi, mari, ersa, udmurdi ja mokša keel.

Lähema vaatluse aluseks sai valitud verb. Valikul lähtuti türgi keelele kõige iseloomulikumatest joontest, vokaalharmooniast, SOV lauseehitustüübist ja aglutinatsioonist. Just need kolm tunnust on kõige paremini jälgitavad verbimoodustuses.

Analüüsi tulemusena leiti türgi ja eesti keele vahel järgnevad verbistrukturaalsed ühisjooned:

- sihilised ja sihitud tegusõnad esinevad lauses samades funktsioonides ning kannavad samu tähendusi. Sihitis see-eest on türgi keeles vaid kahes käändes, nominatiivis ja akusatiivis, ka eesti keele omastavaline sihitis väljendub türgi keeles tavaliselt nominatiivi abil.
- mõlemas vaadeldavas keeles on verbi põhiliseks tuletusmalliks sufikstuletus. paljud sufiksud on mitmetähenduslikud ning tuletiste konkreetne tähendus sõltub alles kontekstist.
- tegusõnade puhul, milles türgi keeles väljendub mingi tunnus tuletusliite abil, nt refleksiivverbides, saab sama tähendust edasi anda vastavate asesõnadega, antud juhul nt refleksiivpronoomenitega.
- kausatiivsed tegusõnad moodustatakse nii eesti kui türgi keeles sufikstuletuse teel, üks tunnusmorfeemidest, nimelt *-t*, väljendab mõlemas keeles ühiselt tegevuse põhjustamist kellegi teise poolt.
- lisaks morfoloogilisele kausatiivsusele saab sama tähendust edasi anda ka leksikaalselt.

Põhilised erinevused eesti ja türgi keele verbimoodustuses on:

- aglutinatsioon on puhtakujulisem türgi keeles. Paljud sõna(ühendi)d, mis eesti keeles väljenduvad pikkade konstruktsioonide ning liitsõna(vormi)de abil, moodustatakse türgi keeles tunnuseid ja lõppe üksteise otsa lükkides.
- sama tähendus, mis eesti keeles väljendub ühend- ja väljendverbide abil, väljendub türgi keeles kas liitverbide või samuti sufikstuletusega.
- enesekohaseid ja vastastikuseid tegusõnu kasutatakse türgi keeles ulatuslikumalt kui eesti keeles.
- nn ahelvormide moodustamine ehk sama tähendusega tunnuste järjestikune liitmine on võimalik üksnes türgi keeles. Eesti keeles väljendatakse sama tähendust pikemate mitmesõnaliste konstruktsioonide abil.

Töö teise poole lähtealused on praktilisemat laadi. Vestmik sisaldab põhiliselt turistile vajalikku sõnavara. See valik sai tehtud teadlikult, sest suhted Eesti ja Türgi vahel on olnud ja on ennekõige turismialased. Vestmiku koostamise käigus ning ka varasemale keeleõpetamise kogemusele toetudes võib öelda, et tänu neilesamadele uurali ja altai keelte ühisjoontele, millest juba eelnevalt juttu on olnud, on eesti keele kõnelejale türgi keele omandamine lihtsam kui enamike indoeuroopa keelte omandamine ja vastupidi. Seda ennekõike just struktuuriliste sarnasuste tõttu. Olulist rolli mängivad ka häälikulised sarnasused ning fonoloogiline kirjaviis.

Eesti ja türgi keelte vaheline uurimus ei tohiks piirduda käesoleva tööga, nii teaduslikke kui ka praktilisi uurimusi-kirjutisi antud vallas tuleb jätkata. Seda juba seetõttu, et suhted Eesti ja Türgi vahel on üha enam tihenemas, kuid kahe keele ja kultuuri vahelisi kontakte, ühisjooni jms on uuritud väga vähe, vähemalt teaduslikul tasandil. Tartu Ülikooli sidemed türgi keelega on kaudselt alguse saanud 19. sajandil kuulsa filoloogi Johann Ferdinand Wiedemanni alustatud uurimistööga, mis käsitleb uurali ja altai keelte vahelisi sarnasusi. Täna jätkavad samas valdkonnas tööd prof Ago Künnap ja prof Ott Kurs.

Kirjandus

Ariste, Paul 1972. Maailma keeled I. Euroopa ja Aasia keeled. Tartu.

EKG I = *Erelt, Mati, Reet Kasik, Helle Metslang jt* 1995. Eesti keele grammatika I. Morfoloogia. Sõnamoodustus. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Eesti Keele Instituut.

EKG II = *Erelt, Mati, Reet Kasik, Helle Metslang jt* 1993. Eesti keele grammatika II. Süntaks. Lisa: Kiri. Tallinn: Eesti Teaduste Akadeemia Eesti Keele Instituut.

EKK = *Erelt, Mati, Tiiu Erelt, Kristiina Ross* 2000. Eesti keele käsiraamat. Tallinn: Eesti Keele Sihtasutus.

EL = *Türk Dünyası El Kitabı* 1992. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 121

Hengirmen, Mehmet 1993a. Türkçe öğreniyoruz 3. Engin Yayınevi.

Hengirmen, Mehmet 1993b. Türkçe öğreniyoruz 4. Engin Yayınevi.

Hengirmen, Mehmet 1995. Türkçe öğreniyoruz 1. Engin Yayınevi.

Hengirmen, Mehmet 1996. Türkçe öğreniyoruz 2. Engin Yayınevi.

Hengirmen, Mehmet 2002. Türkçe dilbilgisi. Ankara: Engin Yayınevi.

HİTİT. Çalışma kitabı 2. 2002. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara: Türk Dil Kurumu

HİTİT. Yabancılar için Türkçe 2. 2002. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

IMLA = *İmla Klavuzu* 1996. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Türk Dil Kurumu Yayınları: 525

Kasik, Reet 2004. Eesti keele sõnatuletus. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Keelte atlas. Maailma keelte päritolu ja areng 2000. Koost. Sally MacEachern. Tõlk. Mart Aru. Koolibri.

Kurs, Ott 1998. Türgi maailma kohanimed. Tartu. Tartu Ülikooli türgi keele kabineti üllitised. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Künnap, Ago 2001. Fennougristika alused. Tartu.

http://lepo.it.da.ut.ee/~kunnap/fennougristika_alused.html

Künnap, Ago 1997. Eesti keele ja teiste uurali keelte ja nende kõnelejate päritolust. Tartu. <http://fillu.edu.ee/sisu.php?teema=3&id=53>

Lewis, Victor Thomas 1986. *Elementary Turkish*. Ed. Norman Itzkowitz. New York: Dover Publications.

Ottoman 2004. Osmanlıca: <http://www.ottomanlanguage.com/osmanlica.htm>

Roos, Aarand 1992. Jumalaga, Kars ja Erzurum. Tallinn.

TDK = *Türkçe Sözlük (1998)* 'teki sözlerin kökenlerine ait sayısal döküm.

<http://tdk.org.tr/tdksozluk/sozdil.html>

Tšaikovskaja, Angelina 1998. Türgi keelest eestipoolse pilguga. – Akadeemia nr 5, lk 1026-1035.

Turan, Osman 1979. Türk cihan hakimiyeti mefkuresi tarihi. İstanbul.

www.eki.ee/books/ekkr/

<http://turkoloji.cu.edu.tr/>

<http://www.tdk.gov.tr/>

<http://membres.lycos.fr/cpehlivanoglu/>

Structural comparisons of verbs in Estonian and Turkish

Summary

This paper focuses on comparing the Turkish and Estonian languages, in the context of Ural-Altai language comparison. Ural and Altaic language groups have been linked on the basis of kinship, but elaborate studies have not been carried out for the Estonian and the Turkish language.

Through history, Uralic languages have been in contact with several neighbouring languages, including Altaic. Hungarian, Mansi, Khanty, Mari, Erzya, Udmurt and Moksha are most influenced by the Turkic languages.

This study mainly concentrates on the verb. Here, the author considered the most characteristic traits of Turkish, which are vowel harmony, SOV sentence construction type and agglutination. These traits can be followed easily in verb formation.

As a result of the analysis the following verb structural common traits could be seen:

- Transitive and intransitive verbs occur in the same functions in the sentence and bear the same meaning. Still, the object only appears in two cases in Turkish, in nominative and accusative. Genitive object in Estonian is also usually expressed through nominative in Turkish.
- The main way of derivation in both languages is suffix derivation.
- Many of the suffixes are ambiguous and the exact meaning of derivations depends on the context.
- In the case of Turkish verbs, where some traits are expressed with derivative affix, e.g. the reflexive verbs, the same meaning can be conveyed with respective pronouns, in this case the reflexive pronouns.
- Causative verbs are formed by suffix derivation in both languages. A morpheme -t expresses causing an action by someone else both in Turkish and in Estonian.
- In addition to morphological causativity the meaning can also be conveyed lexically.

The main differences in the verb formation in Estonian and Turkish are:

- The agglutination is more genuine in Turkish. Many of the words, which are expressed in long constructions and compound forms in Estonian, are formed through combining morphemes and endings together in Turkish.
- The same meaning expressed by compound and expression verbs in Estonian, is formed by compound verbs or suffix derivation in Turkish.
- Reflexive and mutual verbs are used more in Turkish than in Estonian.
- The constitution of chain forms is possible only in Turkish. In Estonian the same meaning is expressed by longer constructions of multiple words.

The second part of the paper is of more of a practical nature. The phrase book mainly includes the vocabulary needed for tourists. This choice was made knowingly as the relations between Turkey and Estonia have mostly been related to tourism. Compiling the phrase book and also the previous teaching experience support the idea, that thanks to the mentioned common traits between Ural and Altai languages, studying Turkish is easier for an Estonian speaker than to the speakers of most Indo-European languages. The main reasons are the structural similarities, but important role is also played by phonetical and phonological orthography.

The comparative study between Turkish and Estonian languages will be not limited to this paper. Both scientific and practical studies have to be carried out in the future. The relations between Estonia and Turkey are becoming more extensive, but the connections between their languages and cultures have been studied rarely, at least at the scientific level. The contacts between University of Tartu and the Turkish language began in the 19th century with the study started by famous philologist Johann Ferdinand Wiedemann. Today the work is continued by prof. Ago Künnap and prof. Ott Kurs.

Lühendid

A°	–	a/e
C°	–	c/ç
D°	–	d/t
I°	–	i/ı/u/ü
eş.	–	eşanlam
L _p	–	pöördelõpp
L _k	–	käändelõpp
N _l	–	nimisõnaliide
Ø	–	nullallomorf
O _l	–	omadussõnaliide
OS	–	omadussõna
POSS	–	possessiivsufiks
R	–	tüvi
R _v	–	vokaaliga lõppev tüvi
R _a	–	omadussõna tüvi
R _m	–	määrsõna tüvi
R _n	–	noomeni tüvi
R _p	–	asesõna tüvi
R _s	–	nimisõna tüvi
R _t	–	verbi tüvi
R _x	–	x-ga lõppev tüvi
saj	–	sajand
S _v	–	vokaaliga algav sufiks
s	–	sünonüüm
sg	–	ainsus
sg3	–	ainsuse 3. pööre
trg	–	türgi
/	–	alternatiivsed üksused
+	–	märgib morfeemide aglutinatiivset liitumist märgib moodustusosade liitumist
=	–	samatähenduslikud keelendid